



VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA  
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Humanitární pomoc EU v Africe

Humanitarian Aid of the EU in Africa

Student: Zuzana Černohousová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Kateřina Dvoroková, Ph.D.

Ostrava 2012

## Zadání bakalářské práce

Student: **Zuzana Černohousová**  
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**  
Studijní obor: **6210R004 Eurospráva**  
Specializace: **00 Eurospráva**  
Téma: **Humanitární pomoc EU v Africe**  
**Humanitarian Aid of the EU in Africa**

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Vybrané aspekty humanitární pomoci
3. Role mezinárodních institucí a organizací v humanitární pomoci
4. Zhodnocení účinnosti humanitární pomoci EU ve vybraných zemích Afriky
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

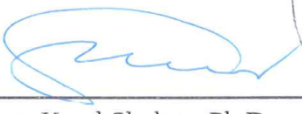
ČLOVĚK V TÍSNI. *Globální problémy a rozvojová spolupráce: Témata, o která se lidé zajímají*. 2. vyd. Praha: Člověk v tísni, 2008. 214 s. ISBN 978-80-86961-55-2.  
JENÍČEK, Vladimír a Jaroslav FOLTÝN. *Globální problémy světa v ekonomických souvislostech*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 324 s. ISBN 978-80-7400-326-4.  
MAJEROVÁ, Ingrid. *Rozvojové ekonomiky*. 1. vyd. Karviná: Obchodně podnikatelská fakulta Karviná, Slezská univerzita v Opavě, 2008. 170 s. ISBN 978-80-7248-459-1.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

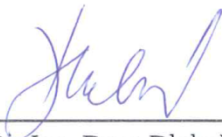
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Kateřina Dvoroková**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 11.05.2012

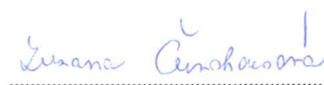
  
prof. Ing. Karel Skokan, Ph.D.  
vedoucí katedry



  
prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová  
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně pod vedením Ing. Kateřiny Dvorokové, Ph.D. a uvedla jsem všechny použité zdroje do seznamu literatury. Přílohy č. 1 a 2, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě, 11. května 2012



Zuzana Černohousová

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Kateřině Dvorokové, Ph.D. za vedení této bakalářské práce, za její ochotu, věnovaný čas a cenné rady.

# Obsah

1	Úvod .....	5
2	Vybrané aspekty humanitární pomoci .....	8
2.1	Tradice pomoci .....	8
2.2	Humanitární pomoc .....	9
2.2.1	Sektory pomoci .....	10
2.2.2	Provádění humanitární pomoci .....	11
2.2.3	Humanitární intervence .....	11
2.3	Charakteristika vybraných globálních problémů .....	13
2.3.1	Potravinový problém .....	13
2.3.2	Problém nedostatku a závadnosti vody .....	17
2.3.3	Zdravotní problémy .....	19
2.3.4	Válečné konflikty a bezpečnost .....	21
2.4	Právní úprava humanitární pomoci v mezinárodním právu .....	21
2.4.1	Mezinárodní humanitární právo .....	21
2.4.2	Systém lidských práv .....	24
2.4.3	Mezinárodní úmluvy o právech uprchlíků a vnitřně přesídlených osob .....	24
	Dílčí shrnutí .....	24
3	Role mezinárodních institucí a organizací v humanitární pomoci .....	25
3.1	Humanitární pomoc EU .....	25
3.1.1	Stručná historie humanitární pomoci EU .....	25
3.1.2	Generální ředitelství pro humanitární pomoc a civilní ochranu .....	26
3.1.3	Mechanismus civilní ochrany .....	28
3.1.4	Financování GR ECHO .....	29
3.2	Partneři EU v oblasti humanitární pomoci .....	31
3.2.1	Nevládní organizace .....	33

3.2.2	Mezinárodní organizace.....	38
	Dílčí shrnutí.....	43
4	Zhodnocení účinnosti humanitární pomoci EU ve vybraných zemích Afriky .....	43
4.1	Somálsko.....	44
4.1.1	Historie státu.....	45
4.1.2	Činnost GŘ ECHO .....	47
4.1.3	Činnost Světového potravinového programu .....	48
4.1.4	Činnost Organizace OSN pro výživu a zemědělství .....	51
4.2	Etiopie.....	54
4.2.1	Historie státu.....	54
4.2.2	Činnost GŘ ECHO .....	56
4.2.3	Činnost Světového potravinového programu .....	57
4.2.4	Činnost Organizace OSN pro výživu a zemědělství .....	59
4.3	Zhodnocení účinnosti humanitární pomoci GŘ ECHO v Somálsku a Etiopii .....	59
	Dílčí shrnutí.....	69
5	Závěr.....	70
	Seznam použité literatury.....	73
	Seznam zkratk .....	79
	Seznam příloh	
	Přílohy	

# 1 Úvod

Problematika humanitární pomoci je velmi aktuální téma, o kterém slyšíme z médií stále častěji, čímž se také stále více dostává do povědomí lidí. Pomoc lidem však není ničím zcela novým, postupně se vyvíjela řadu let. Humanitární pomoc vychází z principu humanity a je reakcí na nepříznivé situace, ve kterých se lidé ocitli v důsledku neočekávané přírodní katastrofy nebo lidmi zaviněné krize. Významnou zásadou při jejím poskytování je zachovat lidskou důstojnost v každém okamžiku pomoci. Při provádění obnovy zasažené oblasti je důležité rovněž myslet na prevenci, což tedy znamená, aby byly sníženy dopady dalších možných katastrof. Humanitární pomoc je prováděna především v zemích, které nejsou schopny sami účinně a dostatečně reagovat na nepříznivou situaci. Evropská unie jako celek v této oblasti zaujímá velmi významné postavení, neboť je v současné době největším dárce. Tato práce bude zaměřena na humanitární pomoc poskytovanou Generálním ředitelstvím pro humanitární pomoc a civilní ochranu, které v této oblasti plní hlavní úlohu a spadá pod úřad Evropské komise.

**Cílem** této práce je zhodnotit, zda pomoc, kterou Generální ředitelství pro humanitární pomoc a civilní ochranu poskytuje v Somálsku a Etiopii, je účinná. Účinnost byla zjišťována na základě vybraných ukazatelů, jako je míra populace, která žije pod 1,25 \$ na den, podíl podvyživených dětí ve věku do pěti let, přístup obyvatel k pitné vodě a sanitačním zařízením a míra dětské úmrtnosti pod pět let věku (na 1 000 narozených). Vývoj indikátorů byl sledován v období let 1990 – 2010, přičemž je důležité uvést, že sehnat data k těmto rozvojovým zemím bylo ve vybraných letech velkým problémem, proto v některých případech není možné kvantitativně zhodnotit účinnost prováděné pomoci.

V této práci je použito několik vědeckých metod zkoumání, které je možné zařadit spíše do kategorie obecných metod. Jmenovat lze především metodu analýzy, dedukce a komparace. V rámci specifických metod je pak možné uvést metodu historickou.

Druhá kapitola nejdříve stručně seznamuje s tradicí pomoci a uvádí důvody, proč si lidé vzájemně pomáhali již v dřívějších dobách. Dále je již definována humanitární pomoc, její základní principy, které mají být při jejím poskytování zohledňovány a rovněž jsou vymezeny sektory, v rámci kterých je pomoc uplatňována. Následuje charakteristika realizace této pomoci a problém nahlížení na humanitární intervenci. Další část kapitoly je pak věnována profilu vybraných globálních problémů, které jsou příčinami vzniku humanitárních krizí. V závěru je pozornost zaměřena na právní úpravu humanitární pomoci v mezinárodním



právu. V rámci této podkapitoly je zmíněno Mezinárodní humanitární právo, jeho vznik a zakladatelé, dále potom Systém lidských práv a Mezinárodní úmluvy o právech uprchlíků a vnitřně přesídlených osob.

Třetí kapitola se již zaměřuje na humanitární pomoc EU. Na začátku práce je nastíněna rovněž její stručná historie a poté následuje představení Generálního ředitelství pro humanitární pomoc a civilní ochranu a vymezení forem činností, ze kterých se humanitární pomoc EU skládá. Dále nechybí krátké seznámení s mechanismem civilní ochrany a přiblížení financování jmenovaného ředitelství. V další části práce je již pozornost zaměřena na partnery EU a jejich spolupráci s Generálním ředitelstvím pro humanitární pomoc a civilní ochranu. Nejdříve je zmíněna spolupráce s nevládními organizacemi, kdy je rovněž představena i krátká historie vzniku nejznámějších organizací. U dvou vybraných organizací Save the Children a Oxfam je přiblížena i jejich činnost v Africe. Dalšími partnery, kterým je věnována stěžejní pozornost jsou Mezinárodní výbor Červeného kříže, Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce a Mezinárodní organizace pro migraci. V závěru kapitoly je pak uveden výčet specializovaných agentur OSN.

Čtvrtá kapitola věnuje stěžejní pozornost dvěma vybraným zemím Afriky, konkrétně Somálsku a Etiopii. Nastíněny jsou problémy, se kterými se státy musí potýkat, včetně příčin jejich vzniku. Poté je pozornost směřována do oblasti potravinové pomoci, jelikož na tuto formu pomoci připadá značná část finančních prostředků, které jsou na humanitární pomoc směřovány. Charakterizována je tedy především činnost dvou zvolených partnerů Generálního ředitelství pro humanitární pomoc a civilní ochranu realizující svoji činnost v oblasti potravinové pomoci, a to právě v Somálsku a Etiopii. Jedná se konkrétně o Světový potravinový program a Organizaci pro výživu a zemědělství. Na závěr je třeba dodat, že výše uvedené země byly vybrány z toho důvodu, že se již řadu let potýkají s mnoha humanitárními krizemi velkého rozsahu a aktuálně se o Somálsku a Etiopii mluví v souvislosti s největším suchem za posledních 60 let, které je postihlo na přelomu let 2010/2011, což vedlo až k vyhlášení hladomoru v některých oblastech Somálska.

V závěru čtvrté kapitoly je rovněž snaha zhodnotit účinnost humanitární pomoci Generálním ředitelstvím pro humanitární pomoc a civilní ochranu v Somálsku a Etiopii. Po zhodnocení činnosti jmenovaným ředitelstvím ještě následuje shrnutí aktivit, které realizují v obou zemích Světový potravinový program a Organizace pro výživu a zemědělství.

Zdrojem dat pro tuto práci jsou především oficiální stránky Evropské unie<sup>1</sup>, Generálního ředitelství pro humanitární pomoc a civilní ochranu<sup>2</sup> a internetové stránky specializovaných agentur OSN<sup>3</sup> a nevládních organizací. Pro poslední kapitolu byla stěžejní data čerpána z oficiálních stránek Světové banky<sup>4</sup> a Central Intelligence Agency<sup>5</sup>.

---

<sup>1</sup> EUROPA. Evropská unie. *Europa* [online]. 2012 [cit. 2012-05-05]. Dostupné z: [http://europa.eu/index\\_cs.htm](http://europa.eu/index_cs.htm)

<sup>2</sup> THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. *The European Commission - Humanitarian Aid & Civil Protection* [online]. 2012 [cit. 2012-05-05]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/echo/index_en.htm)

<sup>3</sup> THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. *Working together with the UN: Financial and administrative framework agreement (FAFA)* [online]. 2011 [cit. 2012-05-05]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/partners/humanitarian\\_aid/fafa\\_en.htm](http://ec.europa.eu/echo/partners/humanitarian_aid/fafa_en.htm)

<sup>4</sup> THE WORLD BANK. *The World Bank* [online]. 2012 [cit. 2012-05-05]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/>

<sup>5</sup> CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The Central Intelligence Agency* [online]. 2012 [cit. 2012-05-05]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/>

## 2 Vybrané aspekty humanitární pomoci

V této kapitole je zprvu zmínka o tradici pomoci obecně, protože pomoc lidem má své kořeny hluboko v minulosti. Následně je již pozornost věnována problematice humanitární pomoci, konkrétněji tedy její hlavní charakteristice a realizaci. V další části je kapitola zaměřena na vybrané globální problémy a v závěru je zahrnuta právní úprava humanitární pomoci v mezinárodním právu.

### 2.1 Tradice pomoci

Společnost Člověk v tísni<sup>6</sup> ve své publikaci uvádí, že již v dřívějších dobách lidé, kteří byli v lepší finanční situaci, pomáhali lidem chudším. Nešlo jen o pomoc v době válečných krizí a přírodních katastrof, ale také v době míru. Tato dlouhá tradice, kterou za sebou lidská historie a kultura má, se vytvářela již po dlouhá staletí. „*Formovala se na základě etických hodnot jednotlivých světových náboženství, moderních filozofických směrů humanismu a osvícenství, tradice odborů, hnutí za politické a sociální reformy, kampaní proti otroctví, myšlenek pacifismu a dalších ideových zdrojů*“<sup>7</sup>.

Dále vymezuje, že existovaly dva důvody, proč si lidé navzájem pomáhali. Jako **první** lze uvést **důvody náboženské a etické**. Dlouholetá tradice humanity, která v evropském kontextu existuje, čerpá z hodnot křesťanství, osvícenství a humanismu. Na základě tohoto principu je morálně správné pomáhat lidem v nouzi.

**Druhým** důvodem jsou **důvody politické a pragmatické**, kdy pomoc lidem vychází z pragmatických principů, které sahají od určitého využití „*humanitární pomoci v zahraniční politice států až k racionálním úvahám o předcházení konfliktů, mezinárodního terorismu, nelegální migrace a poškozování životního prostředí*“<sup>8</sup>. Zmíněný princip říká, že je prospěšné investovat do pomoci chudým zemím jak politicky tak i ekonomicky, a to z toho důvodu, že se tím našetří v delším časovém období prostředky, které by musely být vynaloženy státem právě na zajištění vlastní bezpečnosti a prosperity.

V současné době se rozlišují dvě základní formy pomoci druhým v nouzi, a to **humanitární pomoc** a **rozvojová spolupráce**. Práce se však bude zabývat pouze první zmíněnou formou, tedy humanitární pomocí.

---

<sup>6</sup> ČLOVĚK V TÍSNI, SPOLEČNOST PŘI ČT. *Novinář, rozvojová spolupráce a humanitární pomoc: Příručka rozvojového vzdělávání pro studenty mediálních oborů*. Praha: Člověk v tísni, společnost při ČT, 2007. ISBN 978-80-86961-31-6.

<sup>7</sup> Tamtéž, s. 7

<sup>8</sup> Tamtéž, s. 7

## 2.2 Humanitární pomoc

Nyní je podstatné vymezit, co vlastně pojem humanitární pomoc znamená a co je jejím hlavním cílem. Následující odstavce jsou obecněji zaměřeny na vymezení problematiky humanitární pomoci.

Humanitární pomocí se rozumí takové činnosti, které bezprostředně reagují na humanitární krizi. Ta je běžně popisována jako „*situace, ve které jsou běžné prostředky lidí, které jim garantují důstojný život, narušeny v důsledku přírodní katastrofy nebo lidmi zaviněné krize*“<sup>9</sup>. Pomoc je poskytována také v případě, že humanitární krize je způsobená strukturální krizí (např. lze jmenovat krizi ekonomickou).

V Deklaraci dobrého humanitárního dárcovství (GHD), která byla přijata v roce 2003 17 členskými státy ve Stockholmu (v současné době je členská základna tvořena 37 státy, včetně České republiky, která přistoupila v roce 2006), jsou vymezeny základní principy, které mají být zohledňovány při poskytování humanitární pomoci, viz Ministerstvo zahraničních věcí (dále jen MZV)<sup>10</sup>.

### Jedná se o následující principy:

- **princip lidskosti** – cílem je záchrana životů a snižování utrpení lidí,
- **princip nestrannosti** – pomoc musí být poskytována pouze na základě potřeby, nesmí být diskriminovány určité skupiny obyvatel, které se staly oběťmi pohrom či konfliktů,
- **princip neutrality** – poskytovaná pomoc nesmí zvýhodňovat v případě ozbrojených nebo jiných typů konfliktů žádnou ze stran,
- **princip nezávislosti** – humanitární cíle nejsou závislé na politických, hospodářských ani jiných cílech dárce ani příjemce.

---

<sup>9</sup> ČLOVĚK V TÍSNI. *Globální problémy a rozvojová spolupráce: Témata, o která se lidé zajímají*. 2. vyd. Praha: Člověk v tísni, 2008. ISBN 978-80-86961-55-2.

<sup>10</sup> MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Základní přehled humanitární pomoci. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-12-02]. Dostupné z: [http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni\\_vztahy/rozvojova\\_spoluprace/humanitarni\\_pomoc/prirucka\\_WFP\\_pro\\_nevladni\\_organizace/zakladni\\_prehled\\_humanitarni\\_pomoci.html](http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/prirucka_WFP_pro_nevladni_organizace/zakladni_prehled_humanitarni_pomoci.html)

Alternativní vymezení humanitární pomoci uvádí Člověk v tísni<sup>11</sup>. Jako hlavní cíl této pomoci stanovuje následující tři záměry:

- zmírnění útrap lidí,
- ochrana životů,
- respekt vůči lidské důstojnosti.

Humanitární pomoc tedy vychází z principu humanity a jednou z jejích nejvýznamnějších zásad je zachovat lidskou důstojnost v každém okamžiku pomoci. Humanitární pomoc je chápána jako pomoc krátkodobá. Lidem, kteří jsou postihnuti humanitární krizí, se snaží uspokojit základní životní potřeby a co nejdříve zajistit důstojný život, který lidé vedli před krizí.

### 2.2.1 Sektory pomoci

Důležité je vymezit oblasti, v rámci kterých je humanitární pomoc aplikována. Výše zmíněná Společnost uvádí, že humanitární pomoc je poskytována v následujících sektorech:

- voda a hygiena,
- potraviny a výživa,
- obydlí (přístřeší),
- zdravotní péče,
- psychosociální pomoc.

Poslední zmíněný sektor pomoci se k ostatním přiřazuje teprve krátce. Ve Sphere Standards<sup>12</sup> jsou od roku 1998 pro výše zmíněných pět oblastí určeny základní povinnosti a postupy každého humanitárního pracovníka. Sphere Standards je soubor norem, jež byly vydány velkými neziskovými humanitárními organizacemi a hnutím Červeného kříže a Červeného půlměsíce, viz Pazderka<sup>13</sup>. Nyní ještě krátké vymezení základních činností, které jsou v rámci humanitární pomoci prováděny.

---

<sup>11</sup> ČLOVĚK V TÍSNI, ref. 9, s. 110

<sup>12</sup> THE SPHERE PROJECT. *The Sphere Project: Humanitarian Charter and Minimum Standards in Humanitarian Response* [online]. 3 th ed. United Kingdom: Practical Action Publishing, 2011 [cit. 201-12-02]. ISBN 978-1-908176-00-4. Dostupné z: [http://www.your-brochure-online.co.uk/sphere\\_handbook\\_english\\_2011/html/#/ii/zoomed](http://www.your-brochure-online.co.uk/sphere_handbook_english_2011/html/#/ii/zoomed)

<sup>13</sup> PAZDERKA, J. Evropská unie a humanitární pomoc. *Varianty* [online]. 2008 [cit. 2011-12-02]. Dostupné z: [http://www.varianty.cz/download/pdf/pdfs\\_51.pdf](http://www.varianty.cz/download/pdf/pdfs_51.pdf)

Člověk v tísní<sup>14</sup> uvádí, že mezi **typické aktivity humanitární pomoci a obnovy** patří:

- stavění provizorních obydlí nebo poskytování stanů či potřebného materiálu k vytvoření dočasných příbytků,
- dodávky potravin,
- poskytování léčivých preparátů, základních hygienických pomůcek, oblečení či např. různých dek na přikrytí,
- lékařská péče,
- budování táborů pro uprchlíky,
- dočasné obnovení školní docházky,
- pomoc psychologa poskytovaná obětem katastrof,
- přestavby domů, škol a dalších zařízení, které byly zničeny.

### 2.2.2 Provádění humanitární pomoci

Pokud dojde k zemětřesení, povodním, válečným konfliktům a dalším pohromám, je nutností poskytnout lidem i oblastem zasažených katastrofou **okamžitou humanitární pomoc**. Poté se provádí činnosti vedoucí k **obnově** následků katastrofy. Pohromy však často zanechávají škody velkého rozsahu a oblasti, které byly zasaženy, nejsou sami schopny napravit a obnovit základní fungování, aniž by nepřijaly pomoc zvenčí. Důležité pro efektivní poskytnutí humanitární pomoci je zejména rychlost jejího poskytnutí, kvalitní zhodnocení situace přímo na místě a dostatek finančních zdrojů. Je třeba si však uvědomit, že rychlá, ale neplánovaná pomoc většinou přináší více škod než užitku, proto se zprvu zkoumají potřeby místních komunit a zjišťuje se, jakou podobu by měla pomoc mít, aby byla co nejúčinnější, viz Člověk v tísní<sup>15</sup>.

### 2.2.3 Humanitární intervence

Důležitou otázkou při poskytování humanitární pomoci je, kdo a kdy v případě zasažení vybrané oblasti katastrofou či válečným konfliktem s pomocí začíná. Bezprostředně po zasažení katastrofou jsou postižení lidé odkázáni pouze na sebe. Poté se na pomoci začínají podílet místní dobrovolníci, místní policie nebo také armáda. Co se týče mezinárodních vládních či nevládních organizací, tak ty by se měly začít podílet na pomoci až v okamžiku, kdy je o to místní vláda požádá. Důležité je zmínit, že v případě provádění obnovy je důležité

---

<sup>14</sup> ČLOVĚK V TÍSNĚ. Sektor humanitární pomoc a obnova. *Člověk v tísně* [online]. 2006 [cit. 2011-10-30]. Dostupné z: <http://www.clovekvtsni.cz/index2.php?id=261>

<sup>15</sup> Tamtéž

myslet na prevenci. Tedy, aby byly sníženy dopady případné další katastrofy, viz Člověk v tísní<sup>16</sup>.

V této kapitole nebude věnována pozornost jednotlivým organizacím poskytujících humanitární pomoc, jelikož vymezením jejich role v rámci humanitární pomoci se v práci zabývá kapitola třetí. V následující části textu bude ještě zmíněn pojem humanitární intervence, protože vzbuzoval a dodnes ještě vzbuzuje rozporuplné názory.

### **Problém chápání humanitární intervence**

Humanitární intervence nemá přesně stanovenou definici a není cílem práce rozebírat různá pojetí jednotlivými autory, ale krátce se o tomto diskutovaném problému vyjádřit. Jak je výše napsáno, existuje na tuto oblast řada odlišných názorů. Hlavní příčinou je, zda se mají státy angažovat ve vnitrostátních problémech jiných zemí, jestliže v nich jsou porušována lidská práva a důvodem je také nesoulad v interpretaci mezinárodního práva. Pro mezinárodní společnost, která je založená na principech suverenity, nevměšování se a nepoužití síly, znamená humanitární intervence ne příliš snadnou záležitost. Společnost států po 2. světové válce po Holocaustu<sup>17</sup> zavedla zákony, které zakazovaly genocidy a také mučení nevinných občanů. Tyto humanitární principy však často nejsou v souladu se zásadami suverenity a nevměšování se.

Během studené války státy kladly větší důraz na svrchovanost, než na prosazování lidských práv což vedlo k tomu, že vojenská humanitární intervence nebyla považována za zákonnou. V 90. letech potom došlo k značnému posunu v postojích, kdy lze hovořit o tom, že se v mezinárodní politice objevil koncept humanitární intervence. Antošová<sup>18</sup> uvádí, že se intervence, které jsou motivovány humanitárními důvody, začínají uplatňovat, ale otázkou je, o jaké humanitární důvody jde a také, že humanitární jednání lze chápat odlišně v různých kulturách i společnostech a může se měnit v čase.

Jako reakce na zásadní změny v mezinárodní politice vznikla koncepce „Responsibility to protect“, jejímž cílem je zachování bezpečnosti a ochrana jednotlivců. Každý jednotlivý stát je povinen chránit své občany a zachovat jejich bezpečnost před zločiny proti lidskosti. Pokud stát není schopen toto zajistit, odpovědnost za zásah má mezinárodní společenství. V roce 2005 proběhl světový summit OSN, kde se Valné shromáždění OSN

---

<sup>16</sup> ČLOVĚK V TÍSNĚ, ref. 6, s. 19

<sup>17</sup> Pojem Holocaust označuje hromadné vyhlazování Židů a vraždění příslušníků jiných národností Německem a jeho spojenci v období 1933 – 1945. Při této genocidě bylo zavražděno asi 6 milionů Židů.

<sup>18</sup> ANTOŠOVÁ, N. *Globalizace a mezinárodní organizace*. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2007. ISBN 978-80-248-1463-6.

stalo za ochranu odpovědné. Antošová<sup>19</sup> uvádí, že v roce 2005 se členské státy OSN shodly na použití síly tam, kde stát nemůže a není schopen chránit své obyvatelstvo před genocidou, etnickými čistkami a dalšími konflikty, které se v daném státě mohou vyskytnout. Také ale uvádí, že konkrétní stanovení podmínek týkající se humanitární intervence dosud chybí.

V případě většího zájmu o danou oblast problému je možné nastudovat tuto problematiku v publikaci *The Globalization of World Politics*, jejíž autoři Baylis, Smith a Owens<sup>20</sup> věnují humanitární intervenci ve své knize celou kapitolu. Ve výše zmíněném textu je z této publikace čerpáno.

## 2.3 Charakteristika vybraných globálních problémů

Dříve než bude pozornost směřována na popis jednotlivých problémů, je třeba zdůraznit, že existuje mnoho globálních problémů, které jsou spolu vzájemně provázány. V této části práce budou obecně charakterizovány čtyři vybrané globální problémy, které spolu rovněž úzce souvisí. Jedná se o problém potravinový, problém nedostatku a závadnosti vody, zdravotní problémy a problém týkající se válečných konfliktů a bezpečnosti. Konkrétní zmíněné problémy, ale i celá řada ostatních, jsou příčinami vzniku humanitárních krizí a je nutné, aby na ně humanitární pomoc bezprostředně reagovala. V empirické části je pak více charakterizována potravinová pomoc, která je nutnou reakcí na potravinový problém.

### 2.3.1 Potravinový problém

V současné době je potravinový problém považován za jeden z nejvýznamnějších problémů. „*Ve své podstatě představuje velmi široký komplex ekonomických, sociálních, demografických, technologických a politických aspektů výroby, rozdělování, směny a spotřeby potravin. Potravinový problém je zdrojem napětí a znamená vážnou hrozbu dalšímu rozvoji společnosti*“<sup>21</sup>.

---

<sup>19</sup> ANTOŠOVÁ, N., ref. 18, s. 159

<sup>20</sup> BAYLIS, J., S. SMITH a P. OWENS. *The Globalization of World Politics: an introduction to international relations*. 4th ed. New York: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-929777-1.

<sup>21</sup> JENÍČEK, V. a J. FOLTÝN. *Globální problémy a světová ekonomika*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-795-2.



Jeníček a Foltýn<sup>22</sup> uvádí, že v případě potravinového problému existují dva protikladné jevy:

**1. Nedostatečný příjem potravin**, jehož následkem je podvýživa. Lidé, kteří trpí nedostatkem potravin, nezískávají potřebnou energii, což způsobuje např. chřadnutí, podváhu a další problémy. Následkem toho mají lidé větší sklony k onemocnění, což může způsobovat jejich předčasné úmrtí.

**2. Nadbytečný příjem potravin**, jež vede k nadváze a obezitě. U lidí s těmito problémy se zvyšuje riziko rozvoje chronických onemocnění. Zmínit lze nejznámější choroby jako je cukrovka či kardiovaskulární onemocnění. V následující tabulce č. 2.1 je pro přehled znázorněn počet podvyživených osob ve vybraných regionech světa.

**Tabulka č. 2.1 Počet podvyživených lidí (v milionech)**

Regiony	1990-1992	1995-1997	2000-2002	2006-2008
<b>Afrika</b>	170,9	193,6	203,3	223,6
<b>Latinská Amerika a Karibik</b>	54,4	53,4	50,8	47,0
<b>Asie</b>	607,1	526,2	565,7	567,8
<b>Oceánie</b>	0,7	0,8	1,0	1,0

Zdroj: FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS. Number of undernourished persons. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2011 [cit. 2011-12-04]. Dostupné z: <http://www.fao.org/economic/ess/ess-fs/fs-data/ess-fadata/en/> vlastní úprava

Z tabulky je zřejmé, že nejvíce podvyživených osob žije v Asii (nejpostiženější oblastí je jižní Asie s 2. nejlidnatějším státem Indií). Lze pozorovat, že v Africe byl v rozmezí let 1990 – 2008 rostoucí počet podvyživených osob. Podle *The State of Food Insecurity in the World 2009*<sup>23</sup> bylo pro rok 2009 predikováno celkem 1,02 miliardy podvyživených lidí, a to konkrétně 15 milionů podvyživených v rozvinutých zemích, 42 milionů na Blízkém východě a v severní Africe, 53 milionů podvyživených v Latinské Americe a Karibiku, 265 milionů v subsaharské Africe a 642 milionů v Asii a Pacifiku. Důvodem pro predikci tak velkého počtu podvyživených osob v tomto roce je skutečnost, že nastala globální ekonomická krize,

<sup>22</sup> JENÍČEK, V. a J. FOLTÝN. *Globální problémy světa v ekonomických souvislostech*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-326-4.

<sup>23</sup> FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS. *The State of Food Insecurity in the World 2009*. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2009 [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: [ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/012/i0876e/i0876e\\_flyer.pdf](ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/012/i0876e/i0876e_flyer.pdf)

díky níž došlo k růstu cen potravin. Předpověď pro rok 2010 je pak zveřejněna v The State of Food Insecurity in the World 2010<sup>24</sup>, kde je odhadováno, že se v roce 2010 počet lidí trpících podvýživou sníží na 926 milionů lidí. Ze stanoveného počtu podvyživených lidí je pak predikováno, že 19 milionů lidí bude podvýživou zasaženo v rozvinutých zemích, 37 milionů na Blízkém východě a v severní Africe, 53 milionů v Latinské Americe a Karibiku, 239 milionů v subsaharské Africe a 578 milionů podvyživených v Asii a Pacifiku. Data, která by uváděla skutečný počet podvyživených lidí v letech 2009 a 2010 prozatím nebyla publikována.

### Nedostatečná výživa a hlad

Jeníček a Foltýn<sup>25</sup> dále hovoří o nedostatečné výživě a hladu. Tělo vydává signál v případě, že mu chybí základní stopové prvky, minerály a živiny. To je způsobeno, když člověk začne pociťovat potřebu najíst se. Problém hladu lze rozdělit na hladomory a endemické deprivace.

Pod pojmem **hladomor** si lze představit stav, kdy lidé trpí velkým nedostatkem potravin, který je doprovázen různými epidemiemi a který následně vede k velkému počtu úmrtí, řádově lze hovořit o milionech lidí. Naopak **endemická deprivace** je „skrytější“ a nemocemi postihuje řádově až stamiliony lidí, způsobuje zvyšování míry úmrtnosti a zkracování délky života. Dále jsou již vymezeny důvody, které potravinový problém způsobují.

### Příčiny potravinového problému

Jeníček a Foltýn<sup>26</sup> uvádí, že příčiny mohou být dvojího typu. První, způsobené člověkem a které plynou ze zvyšujícího se počtu obyvatelstva. Řadí se sem ale i vliv člověka na životní prostředí či politické příčiny. Ve druhém případě se mluví o příčinách, na nichž se člověk přímo nepodílí.

#### Do první skupiny jsou řazeny:

- **degradace půdy**, kterou provádí člověk např. odlesňování, používání těžké mechanizace, špatné zavlažovací postupy a řada dalších problémů, která vede

---

<sup>24</sup>FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS. The State of Food Insecurity in the World 2010. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2009 [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.fao.org/docrep/013/i1683e/i1683e.pdf>

<sup>25</sup> JENÍČEK, V. a J. FOLTÝN, ref. 22, s. 154

<sup>26</sup> Tamtéž, s. 162

k znehodnocení půdy, což následně vede ke snižování výrobní kapacity dané plochy,

- **globální oteplování**, které v delším časovém horizontu přinese např. posun optimálních oblastí, kde se pěstují plodiny, sníží se plochy, které jsou vhodné k jejich pěstování, protože je zaplaví voda, která se vylije z moří v důsledku tání ledovců, globální oteplování dále přinese změnu klimatu, která bude mít vliv na zdraví člověka, který bude vystaven extrémnějším vlivům počasí např. příliš velkým vedrům, nepředstavitelným mrazům, dlouhodobým obdobím sucha či častým záplavám,
- **populační příčiny** – se zvyšujícím se počtem obyvatelstva se zvyšuje poptávka po základních komoditách (potraviny a voda) – i když došlo ke zvýšení produkce potravin, stejně tato výroba není dostatečně rychlá, aby se vyrovnala populačnímu přírůstku, jde-li o vybrané rozvojové země,
- **chudoba** – příčinou chudoby jsou hlad a podvýživa, což způsobuje snižování fyzické aktivity postižených - tato situace také nahrává politické nestabilitě, která následně způsobuje, že vláda není schopna účinně snižovat chudobu,
- **politické nepokoje**, kdy „jedním z nejdůležitějších efektů konfliktu na potravinovou bezpečnost je vysídlení lidí“<sup>27</sup>, těmto lidem musí být zajištěn dočasný přísun potravin, a to do doby, než se budou moci navrátit zpět domů.

Mezi příčiny potravinového problému autoři řadí také **náboženské a kulturní příčiny a vliv růstu ceny ropy a umělých hnojiv**.

**Do druhé skupiny se řadí:**

- **vliv klimatu** – na Zemi se vyskytují různá klimata, což má rozdílný vliv i na pěstování různých komodit v určité oblasti - v zemích, kde je velký počet obyvatelstva, jsou většinou velmi nevhodné podmínky k pěstování plodin a určitá vypěstovaná produkce nestačí zdaleka nasytit všechny obyvatele dané oblasti,
- **přírodní katastrofy**, které mají následky na potravinovou bezpečnost v rozvojových zemích - lze jmenovat především záplavy, sucha, zemětřesení.

---

<sup>27</sup> JENÍČEK, V. a J. FOLTÝN, ref. 22, s. 166

V tabulce č. 2.2 je pro zajímavost uveden vývoj průměrných temp růstu světové populace ve vybraných letech.

**Tabulka č. 2.2 Vývoj průměrných temp růstu světové populace**

Země	Průměrné roční tempo růstu populace (v %)			Průměrný roční přírůstek populace (v tisících)		
	1990-1995	2000-2005*	2005-2010*	1990-1995	2000-2005*	2005-2010*
<b>Afrika</b>	2,8	2,6	2,3	19 081	22 960	22 215
<b>Evropa</b>	0,2	0,1	0,2	1 053	728	1 469
<b>Severní a Střední Amerika</b>	1,4	1,1	1,2	6 114	5 492	5 850
<b>Jižní Amerika</b>	1,7	1,4	1,1	5 332	5 172	4 204
<b>Asie</b>	1,6	1,4	1,1	54 302	53 473	44 604
<b>Oceánie</b>	1,5	1,3	1,7	424	415	596
<b>Svět</b>	1,6	1,2	1,2	86 319	87 270	80 411

Zdroj: JENÍČEK V. a J. FOLTÝN, ref. 22, s. 164 *vlastní úprava*

\*Vstupní data za období 2000-2005 a 2005-2010 jsou převzata z United Nations, Department of Economic and Social Affairs (2011). Průměrný roční přírůstek populace (v tisících) v období 2000-2005 a 2005-2010 byl zjištěn na základě vlastních výpočtů.

V tabulce je uvedeno, že populační růst v regionech světa v daných letech zpomaloval. Jeníček a Foltýn ale uvádí, že „*absolutní růst populace zůstává vysoký vlivem dynamičnosti růstu, jež uvedla v chod mladistvá věková struktura*“<sup>28</sup>.

### 2.3.2 Problém nedostatku a závadnosti vody

Voda je pro život lidské populace, ale i pro zachování rozmanitosti ekosystémů, velmi důležitým zdrojem. Jeníček a Foltýn<sup>29</sup> uvádí, že sladká voda na Zemi tvoří 2,6 % celkového objemu vody a asi 70 % z této části je ukryto v ledu a sněhu, kolem 30 % z této části tvoří voda podzemní. Zbytek sladké vody je vázán v živých organismech, půdní vlhkosti a jako vodní pára, jež se nachází v atmosféře. Autoři uvádí, že ve vyspělých zemích je spotřeba vody na hlavu stabilizována a spíše klesá, zatímco v zemích rozvojových spotřeba vody na hlavu roste. Problém nedostatku pitné vody souvisí také s potravinovou bezpečností. Pokud lidé nebudou mít přístup k pitné vodě, může to vést k hladomorům a podvýživě, a to zejména v rozvojových zemích, kde je obyvatelstvo daných oblastí závislé na zemědělství.

<sup>28</sup> JENÍČEK, V. a J. FOLTÝN, ref. 22, s. 164

<sup>29</sup> Tamtéž, s. 244

Nedostatek nezávadné vody je velkým problémem hlavně v Africe, kde lidé používají k pití znečištěnou vodu, která je původcem vzniku různých infekcí.

Majerová<sup>30</sup> se zmiňuje o dalších problémech souvisejících s nedostatkem čisté vody. Odlesňování, nadměrná pastva či úpravy půdy prováděné různými zemědělskými stroji, jsou faktory způsobující půdní eroze. Dochází k tvoření usazenin, které se dostávají do řek a znečišťují vodu. Velkým problémem je také znečišťování vody komunálními odpady, chemikáliemi, pesticidy, vodou z kanalizace, ale i vyčerpání vodních zdrojů na základě častého zavlažování. Ve znečištěných vodních plochách se šíří různé druhy bakterií a virů, které jsou pro život nebezpečné a způsobují např. onemocnění salmonelou, cholerou či další infekční onemocnění. Je zcela zřejmé, že zajištění hygienicky bezpečné vody je pro rozvojové země velmi důležitou nutností. Tamní obyvatelé jsou nakaženi řadou nemocí, které mají původ právě v kontaminaci vodních zdrojů. Aby mohlo dojít ke zlepšení životního stavu obyvatel, je nutné zavést řadu opatření, např. zavést kanalizaci či lidem představit vhodné hygienické praktiky. Pro přehled je zde vytvořena tabulka č. 2.3, která znázorňuje, jaká výše počtu obyvatel ve vybraných regionech (v %) měla přístup k pitné vodě v roce 1990 a následně v roce 2010. Také je uvedena výše počtu obyvatel, kteří měli lepší přístup k sanitačním zařízením.

---

<sup>30</sup> MAJEROVÁ, I. *Rozvojové ekonomiky*. 1. vyd. Karviná: Obchodně podnikatelská fakulta Karviná, Slezská univerzita v Opavě, 2008. ISBN 978-80-7248-459-1.

**Tabulka č. 2.3 Podíl obyvatel mající přístup k pitné vodě a sanitačním zařízením v roce 1990 a 2010 (v %)**

Regiony	Podíl obyvatel s lepším přístupem k pitné vodě						Podíl obyvatel s lepším přístupem k sanitačním zařízením					
	Město		Venkov		Celkem		Město		Venkov		Celkem	
	1990	2010	1990	2010	1990	2010	1990	2010	1990	2010	1990	2010
<b>Subsaharská Afrika</b>	83	83	36	49	49	61	43	43	19	23	26	30
<b>Severní Afrika</b>	94	95	80	89	87	92	91	94	55	85	72	90
<b>Východní Asie</b>	97	98	56	85	68	91	53	76	16	57	27	66
<b>Jižní Asie</b>	90	96	66	88	72	90	57	64	12	30	24	41
<b>Jihovýchodní Asie</b>	91	94	62	83	71	88	68	82	36	60	46	69
<b>Západní Asie</b>	96	96	68	76	85	89	96	94	55	67	80	85
<b>Oceánie</b>	93	93	42	42	55	54	85	84	45	46	55	55
<b>Latinská Amerika, Karibik</b>	95	98	64	81	85	94	80	84	38	60	68	80
<b>Střední Asie a Kavkaz</b>	96	97	80	80	88	87	96	96	86	95	91	96

Zdroj: UNICEF. Progress on Drinking Water and Sanitation 2012 Update. *Unicef* [online]. 2012 [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.unicef.org/media/files/JMPReport2012.pdf> vlastní úprava

Z tabulky je zřejmé, že lidé žijící ve městech mají lepší přístup k pitné vodě i sanitačním zařízením. V severní Africe mělo v roce 2010 ve venkovských oblastech přístup k pitné vodě 89 % populace, zatímco v subsaharské Africe v témže roce mělo přístup k pitné vodě pouze 49 % venkovského obyvatelstva. Nejhorší podmínky k dostatečné hygieně má subsaharská Afrika, kdy jen 30 % obyvatel má přístup k provádění základní hygieny. Jako další problémy lze uvést problémy zdravotní, které vznikají v důsledku působení předchozích dvou zmíněných problémů.

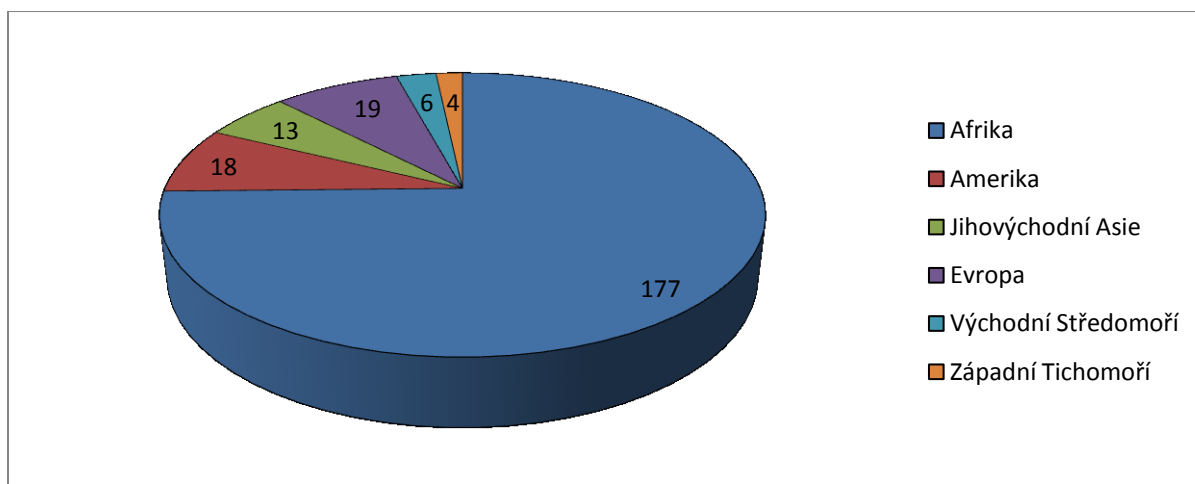
### 2.3.3 Zdravotní problémy

Mezi problémy související se zdravím lze zahrnout šíření epidemií a nemocí. Je zcela zřejmé, že zdravotní problémy jsou úzce propojeny právě s bezpečností potravin, nedostatečnou hygienou či závadnou vodou. Tento problém je spjat především s problémem absolutní chudoby, protože lidé, kteří jsou jí postihnuti, jsou k epidemiím a následně vzniklým nemocem často náchylnější. V rozvinutých zemích se ale také vyskytuje řada nemocí, lze jmenovat jednu z nejrozšířenějších nemocí na světě AIDS. Tato nemoc se

nejčastěji vyskytuje u drogově závislých, kteří si drogy aplikují především nitrožilně, viz Jeníček a Foltýn<sup>31</sup>.

AIDS má vliv jak na ekonomiku, tak i na sociální strukturu. Např. rodiče, kteří jsou nakaženi chorobou AIDS a zemřou, zanechají po sobě děti, o které se nemá kdo postarat. Hlavně v rozvojových zemích je časté, že děti začnou žít na ulici. Tato skutečnost způsobuje, že se děti nemají možnost vzdělávat a nemají přístup ke zdravotnickým službám. Hlavně v případě žen dochází ke ztrátám zaměstnání nebo třeba vzdělání, protože se starají o nemocné. Důležitým krokem by měla být snaha předcházet vzniku této choroby, viz Majerová<sup>32</sup>. Vedle AIDS existuje řada dalších nemocí, které se rozšířily. Jedná se o malárii, tyfus, cholera, vzácné tropické nemoci jako jsou žlutá zimnice a černý mor. Také se šíří další různá parazitární onemocnění. Mezi globální nemoci je možné zařadit i chřipku, která již vyvolala některé celosvětové epidemie. V grafu č. 2.1 je pro zajímavost uvedeno, kolik lidí na 100 000 obyvatel zemřelo v roce 2009 na HIV/AIDS.

**Graf č. 2.1 Počet zemřelých osob na HIV/AIDS (na 100 000 obyvatel) v roce 2009 ve vybraných regionech**



Zdroj: WORLD HEALTH ORGANIZATION. World Health Statistics 2011. *World Health Organization* [online]. 2011 [cit. 2011-12-04]. ISBN 978-92-4-156419-9. Dostupné z: [http://www.who.int/gho/publications/world\\_health\\_statistics/EN\\_WHS2011\\_Full.pdf](http://www.who.int/gho/publications/world_health_statistics/EN_WHS2011_Full.pdf) vlastní zpracování

Z grafu vyplývá, že nejvíce osob zemřelo na HIV/AIDS v Africe, nejméně naopak v Západním Tichomoří.

<sup>31</sup> JENÍČEK, V. a J. FOLTÝN, ref. 21, s. 207

<sup>32</sup> MAJEROVÁ, I., ref. 30, s. 46

### 2.3.4 Válečné konflikty a bezpečnost

S problémem ozbrojených konfliktů se státy setkávaly již od nepaměti. Majerová<sup>33</sup> vymezuje příčiny, které k daným konfliktům vedou.

**Mezi příčiny ozbrojených konfliktů patří:**

- **územní spory**, jejichž snahou je zvýšit svůj vliv na daném území či se odpoutat od ekonomicky silnějšího státu,
- **důvody hospodářské**, což znamená, že boje jsou vedeny kvůli získání určitého nerostného bohatství, např. spory o naleziště ropy,
- **náboženské důvody**,
- **konflikty národnostního charakteru**, které lze spatřovat hlavně v Africe.

V současné době je možné zmínit konkrétní válečný konflikt, který měl zárodek v hroutícím se státním režimu Libye. Bohužel konflikty mají vždy negativní dopady na civilní obyvatele, kteří se nacházejí v centru jejich dění. Nevinní obyvatelé umírají, dochází ke zničení infrastruktury, lidé nemají přístup k základním životním potřebám a důsledkem je také velké množství uprchlíků. Majerová dále zmiňuje problém porušování lidských práv jako je mučení, věznění z politických důvodů, omezování osobní svobody a další. Nyní je důležité ještě vymezit, kde je problematika humanitární pomoci zakotvena. Zmínka byla o porušování lidských práv, a proto je také vhodné zmínit dokumenty, které v mezinárodním měřítku lidská práva zakotvují.

## 2.4 Právní úprava humanitární pomoci v mezinárodním právu

Humanitární pomoc, jak již bylo zmíněno, vychází z principu humanity. Tradice humanity byla zakotvena v některých mezinárodních dokumentech, úmluvách a konvencích.

### 2.4.1 Mezinárodní humanitární právo

Problematika humanitárního práva je zakotvena v mezinárodním humanitárním právu (dále jen MHP). Mezinárodní výbor Červeného kříže<sup>34</sup> (dále jen MVČK) vymezuje tento okruh problémů ve své publikaci. Uvádí, že mezinárodní humanitární právo tvoří významnou část mezinárodního práva veřejného. Jako úkol je vytyčeno chránit osoby, a to v době, kdy dochází k ozbrojeným konfliktům a tyto osoby se přímo nebo již neúčastní nepřátelských akcí. Cílem je také omezovat způsoby a prostředky používané k vedení války.

<sup>33</sup> MAJEROVÁ, I., ref. 30, s. 73

<sup>34</sup> MEZINÁRODNÍ VÝBOR ČERVENÉHO KŘÍŽE. *Mezinárodní humanitární právo: Odpovědi na vaše otázky*. Praha: Úřad Českého červeného kříže, 2001.



Mezinárodní humanitární právo je také známo pod označením právo ozbrojených konfliktů nebo válečné právo a má dvě rozdílné oblasti:

**Ženevské právo (vlastní humanitární právo)** – slouží k ochraně příslušníků ozbrojených sil, kteří se přímo nebo již neúčastní ozbrojeného konfliktu, a také osob, které se neúčastní nepřátelských akcí, zejména tedy civilistů.

**Haagské právo (vlastní válečné právo)** – určuje práva a povinnosti stran v daném konfliktu při provádění vojenských operací a omezuje prostředky působení škod nepříteli.

MVČK dále uvádí, že tyto dvě zmíněné oblasti mezinárodního humanitárního práva nejsou od sebe naprosto odděleny. Haagské právo má v některých ustanoveních stanoveno úkol chránit oběti konfliktů a také některé zásady práva ženevského se snaží redukovat činnost, kterou mohou strany v konfliktu uskutečňovat právě v průběhu nepřátelských akcí. Obě zmíněné oblasti MHP byly sloučeny **Dodatkovými protokoly z roku 1977**. Rozdíl mezi nimi je nyní pouze historické a didaktické povahy.

### Vymezení vybraných pojmů

Důležité je také od sebe odlišovat výrazy, jako jsou mezinárodní ozbrojené konflikty, vnitrostátní ozbrojené konflikty a vnitřní nepokoje, protože tyto pojmy, ač by se zdálo, že vyjadřují totéž, nelze zcela ztotožňovat.

MVČK<sup>35</sup> ve své publikaci uvádí následující charakteristiku zmíněných výrazů:

- **mezinárodní ozbrojené konflikty** – jde o boje mezi ozbrojenými silami nejméně dvou států,
- **vnitrostátní ozbrojené konflikty** – jedná se o boje, které se uskutečňují na území jednoho státu mezi jeho řádnými ozbrojenými silami a dalšími skupinami, které jsou ozbrojené, a nebo se jedná o boje ozbrojených skupin mezi sebou,
- **vnitřní nepokoje** – lze je vymezit jako nebezpečná narušení vnitřního pořádku, které je narušeno na základě různých násilných akcí, ale nelze je řadit do ozbrojeného konfliktu, protože nedosahují jeho intenzity.

---

<sup>35</sup> MEZINÁRODNÍ VÝBOR ČERVENÉHO KŘÍŽE, ref. 34

## Počátky mezinárodního humanitárního práva

MVČK tvrdí, že ozbrojené konflikty se nejdříve řídily nepsanými zákony, které byly založené na zvyklostech. O něco později začaly vstupovat v platnost dvoustranné smlouvy „(kartely – dohody mezi stranami v konfliktu), které bojující strany někdy po skončení konfliktu ratifikovaly“<sup>36</sup>. V tehdejší době bylo právo používané v ozbrojených konfliktech, omezené prostorově i časově, protože se vztahovalo pouze pro jeden boj nebo na specifický konflikt a odlišovaly se i pravidla v závislosti na období, místě či kultuře.

## Zakladatelé humanitárního práva

Mezi dva významné muže, kteří sehráli důležitou roli při vzniku mezinárodního humanitárního práva, byli **Henry Dunant** a **Guillaume-Henri Dufour**. Druhý zmíněný muž předsedal v roce 1864 Diplomatičké konferenci v Ženevě, které se účastnilo 16 států, které přijaly Ženevskou úmluvu o zlepšení osudu raněných v poli. MVČK<sup>37</sup> se dále vyjadřuje k tomu, že Ženevská úmluva, přijatá v roce 1864 položila základy dnešního humanitárního práva a také uvádí, jakými znaky se tato úmluva vyznačovala.

### Hlavní znaky Ženevské úmluvy z roku 1864 podle MVČK:

- zahrnovala pravidla a předpisy v psané formě, které měly obecný okruh působení týkající se ochrany obětí daných konfliktů,
- byla otevřená všem státům a měla tedy mnohostrannou povahu,
- vymezovala závazek k tomu, aby byla péče poskytována všem raněným a nemocným vojákům bez jakýchkoliv výjimek,
- vyžadovala úctu a respekt ke zdravotníkům, dopravě, ale také k vybavení a jejich symbolu červeného kříže v bílém poli.

V současné době se k dokumentům humanitárního práva řadí čtyři Ženevské úmluvy z roku 1949 a na ně navazují Doplňující protokoly z roku 1977. Jejich součástí jsou mezinárodní práva zraněných a nemocných na bitevních polích, mezinárodní standardy pro zacházení s válečnými zajatci a nechybí vymezení práv civilistů, kteří se přímo neúčastní probíhajících konfliktů.

---

<sup>36</sup> MEZINÁRODNÍ VÝBOR ČERVENÉHO KŘÍŽE, ref. 34, s. 8

<sup>37</sup>Tamtéž

## 2.4.2 Systém lidských práv

Člověk v tísní<sup>38</sup> tento systém prohlašuje jako výsledek úsilí vlád jednotlivých zemí a lidsko-právních aktivistů, kdy po 2. světové válce bylo cílem států vytvořit systém mezinárodní bezpečnosti a spolupráce. Účelem mělo být vymezení základních lidských práv, která by se musela dodržovat po celém světě, a zabránilo by se častějším mezinárodním konfliktům. Proces, který vedl k vytvoření daného systému mezinárodní bezpečnosti a spolupráce je spjat se vznikem OSN.

**Jako konkrétní projevy vytváření zmíněného systému, jsou dávány v příklad:**

- Všeobecná deklarace lidských práv z roku 1948,
- Úmluva o prevenci a trestání zločinu genocidy z roku 1948,
- Mezinárodní úmluva o občanských a politických právech z roku 1966,
- Úmluva OSN proti mučení a jinému krutému, nelidskému a ponižujícímu zacházení z roku 1984,
- Úmluva OSN o právech dítěte z roku 1989.

## 2.4.3 Mezinárodní úmluvy o právech uprchlíků a vnitřně přesídlených osob

Tyto úmluvy o konkrétních právech osob, navazují na výše zmíněný systém lidských práv. Osoby, o kterých je zde hovořeno se stanou buď subjektem mezinárodních norem, mluví-li se o uprchlících nebo naopak vnitrostátních, pokud se jedná o vnitřní uprchlíky nebo vnitřně přesídlené osoby.

### Dílčí shrnutí

Na začátku této kapitoly byla zmíněna tradice pomoci obecně a z ní je zřejmé, že existovaly dva hlavní důvody, proč si lidé navzájem pomáhali již v minulosti. Zmíněny byly náboženské a etické důvody a dále potom důvody politické a pragmatické. Dále již byla pozornost zaměřena na charakteristiku humanitární pomoci. Vymezeny byly základní principy, které mají být uplatňovány při poskytování této pomoci, dále hlavní cíl a také oblasti v rámci kterých je pomoc poskytována. Další část kapitoly byla věnována realizaci humanitární pomoci a také byl zmíněn problém nahlížení na humanitární intervenci. Následně kapitola zahrnovala vybrané globální problémy, konkrétně problém potravinový, jeho příčiny a také byla zmíněna otázka nedostatečné výživy a hladu. Včetně tohoto problému byl ještě vymezen problém nedostatku a závadnosti vody, dále problémy související se zdravím, válečnými

---

<sup>38</sup> ČLOVĚK V TÍSNĚ, ref. 9, s. 109

konflikty a bezpečnosti. Závěr kapitoly byl věnován právní úpravě humanitární pomoci v mezinárodním právu. V rámci této podkapitoly bylo konkrétně zmíněno Mezinárodní humanitární právo, jeho počátky a zakladatelé, poté navazovala zmínka o Systému lidských práv a Mezinárodních úmluvách, které se týkají práv uprchlíků a vnitřně přesídlených osob.

### **3 Role mezinárodních institucí a organizací v humanitární pomoci**

Začátek této kapitoly se nejprve zabývá problematikou poskytování humanitární pomoci Evropskou unií (dále jen EU) obecně. Následně je již pozornost věnována partnerům EU v této oblasti. EU nemá k dispozici dostatečné prostředky na to, aby mohla okamžitou humanitární pomoc provádět samostatně, a proto spolupracuje s dalšími organizacemi. U vybraných organizací je také znázorněno, jakou výší finančních prostředků se podílejí na humanitární pomoci ve světě, přičemž důraz je kladen na africký kontinent.

#### **3.1 Humanitární pomoc EU**

V oblasti poskytování humanitární pomoci je EU řazena mezi nejvýznamnější poskytovatele této pomoci ve světě. Snaží se pomoci všem lidem, kteří byli zasaženi přírodní či jinou katastrofou nebo v případě, kdy se lidé stali obětí řady konfliktů, nejen válečných. EU poskytuje tuto pomoc všem bez ohledu na rasu, politické smýšlení či náboženské vyznání. Humanitární pomoc EU je založena na čtyřech humanitárních zásadách: **lidskosti, nestrannosti, nezávislosti a neutrality** a tento příslib je zakotven v **Lisabonské smlouvě**, viz Eur-lex<sup>39</sup>.

##### **3.1.1 Stručná historie humanitární pomoci EU**

Pazderka<sup>40</sup> se v rámci stručné historie k poskytování humanitární pomoci EU zmiňuje o tom, že EU začala poskytovat tuto pomoc do zahraničí od konce 60. let minulého století. V průběhu 80. let došlo k velkému nárůstu finančních prostředků do této oblasti a poté

---

<sup>39</sup> EUR-LEX. Výroční zpráva o politice Evropské unie v oblasti humanitární pomoci a civilní ochrany a o jejím provádění v roce 2010. *EUR-Lex* [online]. 2008 [cit. 2012-01-23]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0343:FIN:CS:HTML>

<sup>40</sup> PAZDERKA, J., ref. 13

co došlo k pádu železné opony<sup>41</sup> a komunistických režimů v Evropě, objevily se další regiony, které čelily krizím, a proto bylo nutné zajistit další humanitární intervence.

Jelikož byla v té době humanitární pomoc v Evropě velmi roztržštěná, bylo nutné ji nějakým způsobem zefektivnit. Cihelková<sup>42</sup> ve své publikaci uvádí, že pro tento účel byl vytvořen v roce 1992 Úřad Evropského Společenství pro humanitární pomoc, známý pod zkratkou ECHO, jako zvláštní oddělení Evropské komise (dále jen EK).

**Cihelková<sup>43</sup> také vymezuje hlavní aktivity této instituce, kterými jsou:**

- řízení programů pomoci pro lidi, kteří jsou v ohrožení, které se používají hlavně k řešení situace uprchlíků,
- správa programů pro osoby, které jsou zasaženy přírodní pohromou či občanskými válkami,
- tvorba studií pro vlastní humanitární operace,
- dohled nad humanitárními programy a koordinace podmínek pro jejich realizaci,
- posila a koordinace preventivních opatření díky vysílání lektorů, posila institucí a zavádění mikroprojektů,
- organizace vzdělávacích programů,
- technická pomoc,
- financování sítí vzdělávacích činností spadajících do humanitární pomoci,
- atd.

### **3.1.2 Generální ředitelství pro humanitární pomoc a civilní ochranu**

Na počátku roku 2010 se funkce ujala EK a úřad ECHO se tak stal plnohodnotným Generálním ředitelstvím pro humanitární pomoc a civilní ochranu (dále jen GŘ ECHO). Jeho úkolem je reagovat na řadu závažných krizí ve světě a EU se snaží mít vedoucí roli v oblasti poskytování potřebné humanitární pomoci a civilní ochrany. Nezáleží přitom na tom, zda ke konfliktům nebo pohromám došlo v členské zemi EU či jinde ve světě. První komisařkou pro

---

<sup>41</sup> Pojem železná opona označuje neprostupnou hranici mezi západním a východním blokem v období studené války. Byla vytvořena na západní hranici východního Německa, Československa, Maďarska a také Rumunska a Bulharska.

<sup>42</sup> CIHELKOVÁ, E. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-804-5.

<sup>43</sup> Tamtéž

mezinárodní spolupráci, humanitární pomoc a řešení krizí byla jmenována Kristalina Georgievová, viz EK<sup>44</sup>.

Na portálu Europa<sup>45</sup> je uvedeno, že humanitární pomoc EU se skládá z následujících tří hlavních činností:

- **okamžitá pomoc**, která se uděluje v hotovostní podobě, a to na pořízení základních potřeb, jako jsou např. léky, potraviny, poskytnutí stanů, příkryvek, lékařských zařízení nebo se z ní financují různé opravy, které je nutné provést v důsledku škod způsobených přírodními pohromami, je nutné, aby tato pomoc byla okamžitá a flexibilní,
- **potravinová pomoc**, která má dvě podoby:
  - a) EU se podílí na zajištění stálých dodávek potravin pro regiony, které trpí hladomorem nebo velkým suchem do té doby, než bude obnovena běžná výroba,
  - b) EU poskytuje okamžitou potravinovou pomoc v případě, kdy lidé trpí neočekávaným nedostatkem potravin z důvodu pohrom či konfliktů, které nebyly předvídaný,
- EU s jejími členskými státy **pomáhají uprchlíkům**, kteří byli vyhnáni ze své země, dále **vysídlencům** ve své zemi a regionech, a to tím způsobem, že se jim snaží pomoci překonat velmi nepříznivou situaci, ve které se nacházejí, do doby než se budou moci tyto osoby vrátit zpět domů nebo se usadit v nové zemi.

Poskytovaná humanitární pomoc je zpravidla **krátkodobá** a finanční prostředky vydávané EU na různé formy operací v postižených oblastech většinou nejsou poskytovány na období delší 6 měsíců. Cílem EU je také snaha, aby po skončení její pomoci měly postižené osoby a oblasti danou situaci samy pod kontrolou, popřípadě jim byla poskytnuta pomoc dlouhodobější, tedy pomoc rozvojová. Od roku 1992 působil GŘ ECHO ve více než 100 zemích, viz Europa<sup>46</sup>.

---

<sup>44</sup> EVROPSKÁ KOMISE. Světový humanitární den: Na počest těm, kdo pomáhají druhým. *Europa* [online]. 2011 [cit. 2012-01-23]. Dostupné z:

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/970&format=HTML&aged=0&language=CS&guiLanguage=en>

<sup>45</sup>EUROPA. Humanitární pomoc a civilní ochrana: Pomoc v krizových situacích. *Europa* [online]. 2012 [cit. 2012-01-23].

Dostupné z: [http://europa.eu/pol/hum/index\\_cs.htm](http://europa.eu/pol/hum/index_cs.htm)

<sup>46</sup> Tamtéž

### 3.1.3 Mechanismus civilní ochrany

GŘ ECHO se snaží také usnadňovat koordinaci aktivit, které souvisí s civilní ochranou v rámci celé Unie. Mechanismus civilní ochrany (dále jen CPM) je spravován Monitorovacím a informačním střediskem (dále jen MIC), který se stal součástí GŘ ECHO na začátku roku 2010. Kristina Georgieva propojila dva nástroje – civilní ochranu a humanitární pomoc dohromady, aby byla zajištěna co největší součinnost. Skládá se z 27 členských států EU, dále pak Chorvatska, Lichtenštejnska, Islandu a Norska. CPM usnadňuje spolupráci v oblasti civilní ochrany poskytnuté zúčastněnými státy v rámci mechanismu. Každá země, ať uvnitř EU nebo mimo ni, může v případě katastrofy vybídnout prostřednictvím MIC k tomu, aby jí byla poskytnuta pomoc. V rámci civilní ochrany jde o spolupráci zemí především proto, aby pomáhaly a přispívaly k ochraně lidí, jejich majetku, ale i životního prostředí, a to poté, kdy došlo k přírodním katastrofám nebo lidmi zaviněným konfliktům. Zpravidla se pomoc vyskytuje ve formě zajištění základních potřeb, vybavení, týmů nebo také vysílání odborníků, kteří hodnotí situaci přímo na místě. Civilní ochrana se spoléhá převážně na vládní zdroje, a pokud je nutná pomoc ve třetích zemích, obvykle pracuje souběžně s humanitární pomocí nebo přenechá tyto činnosti resortu humanitární pomoci<sup>47</sup>. Úkolem humanitární pomoci i civilní ochrany je stále zlepšovat přístup k vyskytujícím se katastrofám, snahou je také být na ně připravený a redukovat jejich rizika. Jelikož civilní ochranu zajišťují především členské státy EU, je dobré se podívat, kolik finančních prostředků tyto státy vydávají v humanitární oblasti.

Mezi dvacet hlavních institucionálních dárců na světě patří EK a jedenáct členských států EU – Švédsko, Spojené království, Německo, Nizozemsko, Finsko, Dánsko, Španělsko, Francie, Irsko, Belgie a Itálie<sup>48</sup>. V následující tabulce č. 3.1 je pro představu uvedeno, v jaké výši se pohybovaly částky, kterými se vybrané státy EU v roce 2010 zapojily v humanitární oblasti.

---

<sup>47</sup> THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Presentation. *Europa* [online]. 2011 [cit. 2012-01-23]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/about/presentation\\_en.htm](http://ec.europa.eu/echo/about/presentation_en.htm)

<sup>48</sup> EVROPSKÁ KOMISE, ref. 44

**Tabulka č. 3.1 Výše finančních prostředků, kterou disponovaly vybrané členské státy EU v roce 2010 v rámci humanitárních účelů**

Země	Částka (v EUR)	%
<b>Švédsko</b>	416 317 641	14,08
<b>Německo</b>	252 602 659	8,54
<b>Velká Británie</b>	248 461 199	8,4
<b>Nizozemsko</b>	217 882 370	7,37
<b>Dánsko</b>	186 113 886	6,29
<b>Belgie</b>	100 916 750	3,41
<b>Španělsko</b>	95 523 893	3,23
<b>Francie</b>	86 410 161	2,92
<b>Finsko</b>	85 999 593	2,91
<b>Irsko</b>	66 281 428	2,24
<b>Itálie</b>	60 088 855	2,03

Zdroj: THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION (2011), ref. 53  
vlastní úprava

Z tabulky je zcela zřejmé, že největším poskytovatelem finančních prostředků bylo Švédsko, následované Německem a Velkou Británií.

### 3.1.4 Financování GŘ ECHO

Důležité je zmínit se o tom, odkud získává finanční prostředky pro svoji činnost GŘ ECHO. Na portálu The European Commission – Humanitarian Aid & Civil Protection<sup>49</sup> je uvedeno, že ředitelství disponuje s prostředky ze dvou hlavních zdrojů, a to z:

- **rozpočtu EU**, kde oblast humanitární pomoci je rozčleněna do následujících okruhů:
  - a) první se vztahuje na **humanitární operace**,
  - b) druhý se váže na činnosti v rámci **potravinové pomoci**,
  - c) třetí okruh se vztahuje na financování **provozní podpory a operací připravenosti na katastrofy**,
  - d) čtvrtý je od roku 2010 zaměřen na financování **civilní ochrany v rámci EU i mimo ni**,

<sup>49</sup>THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Financial resources. *Europa* [online]. 2011 [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/funding/budget\\_en.htm](http://ec.europa.eu/echo/funding/budget_en.htm)

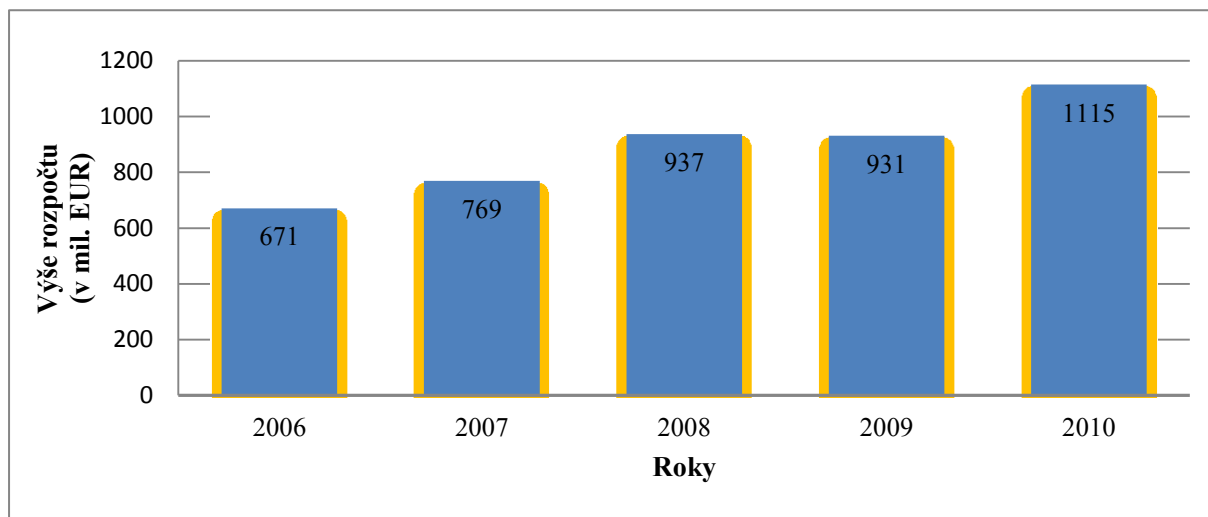


e) pátý okruh zahrnuje rozpočtovou položku na **podporu výdajů**.

- **Evropského rozvojového fondu**, který je využíván pro humanitární pomoc v zemích Afriky, Karibiku a Pacifiku.

Následující graf č. 3.1 pro zajímavost zobrazuje, jakou výši finančních prostředků disponoval rozpočet GŘ ECHO v letech 2006-2010 v milionech EUR.

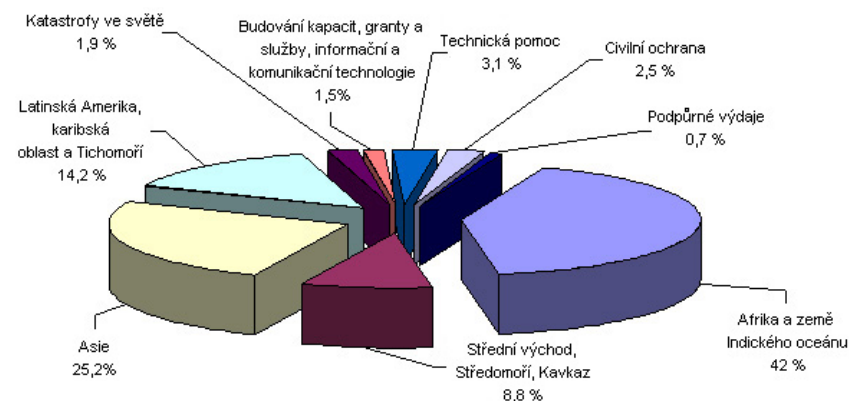
**Graf č. 3.1 Výše rozpočtu GŘ ECHO v letech 2006-2010 (v milionech EUR)**



Zdroj: THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Member States' humanitarian assistance – Annual Report (2006-2010). *Europa* [online]. 2006 - 2010 [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/funding/key\\_figures/ms\\_en.htm](http://ec.europa.eu/echo/funding/key_figures/ms_en.htm) vlastní zpracování

Z grafu je zcela zřejmé, že výše finančních prostředků v jednotlivých letech, které má GŘ ECHO v rámci svého rozpočtu k dispozici, má rostoucí charakter s výjimkou roku 2009. V dalším grafu č. 3.2 je názorně vidět, jak byly prostředky rozdělovány do konkrétních oblastí v roce 2010.

**Graf č. 3.2 Rozpočet GŘ ECHO na rok 2010**



Zdroj: EUROPA (2012), ref. 45

Největší množství prostředků bylo z rozpočtu GŘ ECHO vynaloženo v roce 2010 do zemí Afriky a Indického oceánu, dále pak Asie, Latinské Ameriky a oblasti Karibiku a Tichomoří.

### 3.2 Partneři EU v oblasti humanitární pomoci

EU a GŘ ECHO nedisponují dostatečnými prostředky na to, aby mohly samostatně provádět okamžitou humanitární pomoc, nasazovat záchranné týmy, stavět polní nemocnice či zřizovat nouzové komunikační systémy a proto spolupracují s dalšími organizacemi<sup>50</sup>. Konkrétně to tedy znamená, že GŘ ECHO nezasahuje v postižených oblastech přímo, ale finanční prostředky, s kterými disponuje, rozděluje mezi své partnery, kteří poté poskytují neodkladnou pomoc v ohrožených oblastech. Akce humanitární pomoci ze strany EU je možno zahájit na žádost EK, nevládních organizací, mezinárodních organizací, členských států nebo také zemí, které danou pomoc přijímají.

**Portál Europa<sup>51</sup> zveřejňuje také informace o tom, že EK disponuje v této oblasti třemi rozhodovacími postupy:**

- **postup delegace:** EK udělila řediteli GŘ ECHO pravomoc rozhodovat o počáteční nouzové pomoci s určitým finančním omezením (maximální doba trvání pomoci jsou tři měsíce s maximální částkou vydanou na pomoc 3 miliony EUR),
- **zmocňovací postup:** člen EK, který má odpovědnost za humanitární pomoc přijímá rozhodnutí v otázkách záchranných akcí do výše 30 milionů EUR, na období maximálně šesti měsíců a rozhodnutí, která nejsou urgentní, do výše 10 milionů EUR - rozhodnutí se stávají předmětem konzultací v rámci úřadů, a pro nouzová rozhodnutí, která přesahují částku 10 milionů EUR a neurgentní rozhodnutí, která přesahují 2 miliony EUR je nutné schválení Výborem pro humanitární pomoc,
- **písemný postup:** vztahuje se pro veškerá rozhodnutí, na které se nevztahuje postup delegace nebo zmocnění.

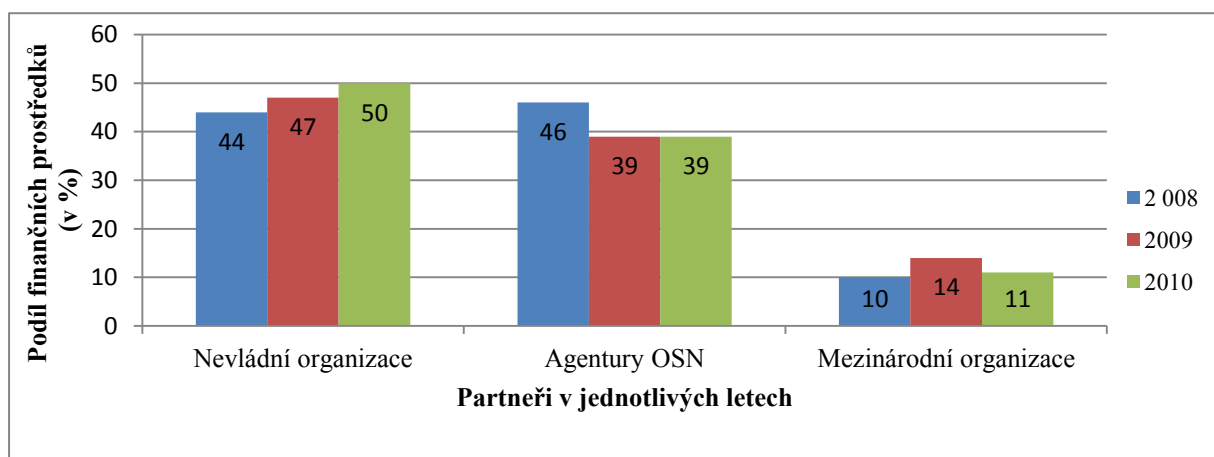
---

<sup>50</sup>EVROPSKÁ KOMISE, ref. 44

<sup>51</sup>EUROPA. Nástroj pro humanitární pomoc. *Europa* [online]. 2010 [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: [http://europa.eu/legislation\\_summaries/humanitarian\\_aid/r10001\\_cs.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/humanitarian_aid/r10001_cs.htm)

GŘ ECHO spolupracuje s téměř 200 nevládními organizacemi, 14 agenturami Organizace spojených národů (dále jen OSN), dále pak mezinárodními organizacemi i některými agenturami členských států<sup>52</sup>. Nyní je v grafu č. 3.3 uvedeno, jak GŘ ECHO rozdělilo své prostředky v humanitární oblasti mezi své partnery v období 2008 - 2010.

**Graf č. 3.3 Podíl finančních prostředků přidělených GŘ ECHO podle kategorií partnerů v letech 2008-2010 (v %)**



Zdroj: THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Annual Report 2010 on financial Contributions to the UN Agencies. *Europa* [online]. 2011 [cit. 2012-01-25]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/files/partners/humanitarian\\_aid/Fin\\_contrib\\_UN\\_2010.pdf](http://ec.europa.eu/echo/files/partners/humanitarian_aid/Fin_contrib_UN_2010.pdf) vlastní zpracování

Z grafu jasně vyplývá, že podíl finančních prostředků, který šel na nevládní organizace, se zvýšil ze 44 % v roce 2008 na 50 % v roce 2010, zatímco podíl finančních prostředků, který směřoval k agenturám OSN ve stejném období, poklesl z 46% na 39%. Příčinou většího podílu poskytnutých prostředků v roce 2008 agenturám OSN byl fakt, že v tomto období byla potravinová krize a operace v této oblasti byly prováděny především prostřednictvím agentur OSN, zejména tedy World Food Programme<sup>53</sup>.

Vztahy mezi GŘ ECHO a jejími partnery se řídí rámcovými dohodami o partnerství. Tyto dohody jsou uzavírány již od roku 1992.

**V současné době se vyskytují dva typy těchto rámcových dohod o partnerství, a to:**

- rámcová dohoda s nevládními organizacemi,
- rámcová dohoda s mezinárodními organizacemi.

<sup>52</sup> THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION, ref. 47

<sup>53</sup> THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Annual Report 2010. *Europa* [online]. 2011 [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/annual\\_report/annual\\_report\\_2010.pdf](http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/annual_report/annual_report_2010.pdf)

Včetně těchto rámcových dohod však existuje také **finanční a správní rámcová dohoda mezi Evropským společenstvím a OSN**, známá pod zkratkou **Fafa**. Touto dohodou se řídí humanitární akce, které jsou financované GŘ ECHO a jejichž realizace je v rukou humanitárních organizací OSN<sup>54</sup>. Podrobnější vymezení problematiky partnerství a rámcových dohod je rozebráno dále v textu, a to vždy u popisu jednotlivých partnerů generálního ředitelství. Součástí dalšího textu práce je také grafické znázornění prostředků, které vynakládají vybrané organizace v humanitární oblasti po celém světě, přičemž důraz je kladen především na africký kontinent.

### 3.2.1 Nevládní organizace

Nejprve bude věnována pozornost nevládním organizacím. Je třeba podotknout, že existuje velké množství nevládních neziskových organizací, které poskytují pomoc v různých částech světa. Tyto organizace mají hlavní roli především v oblastech, které byly postiženy občanskou válkou. Humanitární nevládní neziskové organizace v rámci EU jsou sdruženy v platformě **VOICE**<sup>55</sup>.

Jak už bylo výše zmíněno, generální ředitelství spolupracuje se skoro 200 nevládními organizacemi. Samozřejmě není možné, aby zde byly zmíněny všechny tyto organizace, proto je zde uvedena jen velmi krátká historie vzniku některých nejznámějších organizací.

V roce 1919 vznikla **Save the Children**, což je věhlasná britská organizace, která se zaměřuje na poskytování humanitární pomoci především dětem po celém světě. Jako další lze zmínit americký **International Rescue Committee**. Jedná se o výbor, který byl zřízen ve 30. letech 20. století na pomoc Židům prchajícím z nacistického Německa a později se z něho stala jedna z největších světových humanitárních organizací. Jako reakce na útrapy druhé světové války pak vznikly britský **Oxfam** nebo americký **CARE**. V roce 1971 byla založena mezinárodní humanitární organizace **Médecins Sans Frontières** (známá jako Lékaři bez hranic). Její základy položila skupina francouzských lékařů a novinářů v reakci na nigerijskou občanskou válku, viz Člověk v tísní<sup>56</sup>.

Následující část práce je již věnována dvěma vybraným mezinárodním nevládním organizacím a stručnému vymezení jejich působnosti na africkém kontinentu. První z nich je **Save the Children**, která byla zvolena z důvodu, že je nejstarší a největší nezávislou dětskou

---

<sup>54</sup> EUROPA. Rámcová dohoda o partnerství s humanitárními organizacemi (2008 - 2012). *Europa* [online]. 2011 [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: [http://europa.eu/legislation\\_summaries/humanitarian\\_aid/r10007\\_cs.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/humanitarian_aid/r10007_cs.htm)

<sup>55</sup> VOICE je platforma, která představuje 83 humanitárních organizací působících v členských zemích EU a patří mezi velmi důležité nevládní partnery EU v rámci poskytování humanitární pomoci.

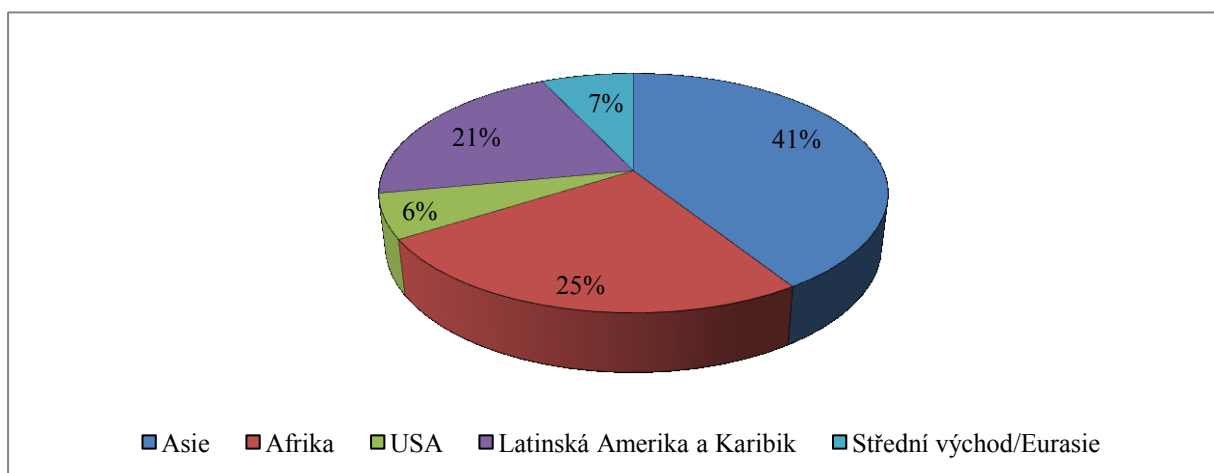
<sup>56</sup> ČLOVĚK V TÍSNĚ, ref. 9

organizací a druhou zmíněnou je organizace Oxfam, která je významnou britskou humanitární organizací.

### Save the Children

V rámci této organizace existuje 29 nezávislých organizací Save the Children, jež svou pomocí pomáhají dětem ve více než 120 zemích světa. V Africe působí tato organizace od roku 1963 a snaží se reagovat na nedostatek základních potřeb afrického lidu. Podílí se na rozšiřování stále probíhajících programů a řešení mimořádných situací na celém kontinentu. V roce 2010 pomohla více než 12 milionům afrických dětí na základě realizace přímých programů v oblasti zdraví, výživy, vzdělání, HIV/AIDS a dalších. Výsledky její práce se ale dotýkaly v témže roce až 81 milionů lidí, díky tomu, že došlo ke zlepšení života nejen dívek a chlapců, ale také jejich rodin a komunit, viz Save the Children<sup>57</sup>. V roce 2010 činila výše poskytnutých prostředků na africkém kontinentě **112 093 000 \$**, viz Save the Children<sup>58</sup>. V koláčovém grafu č. 3.4 lze pak vidět, jaký podíl finančních prostředků poskytovala Save the Children ve zvolených regionech světa v roce 2010.

**Graf č. 3.4 Podíl vynaložených prostředků ve vybraných oblastech v roce 2010**



Zdroj: SAVE THE CHILDREN (2010), ref. 58 *vlastní zpracování*

Z tohoto grafu snadno vyčteme, že největší podíl vynaložených prostředků organizace Save the Children směřoval do zemí Asie. Druhý největší podíl financí pak putoval na africký kontinent.

<sup>57</sup> SAVE THE CHILDREN. Africa. *Save the Children* [online]. 2012 [cit. 2012-01-25]. Dostupné z: <http://www.savethechildren.org/site/c.8rKLIXMGIp14E/b.6149699/k.B848/Africa.htm>

<sup>58</sup> SAVE THE CHILDREN. Financial Information. *Save the Children* [online]. 2010 [cit. 2012-01-25]. Dostupné z: [http://www.savethechildren.org/site/c.8rKLIXMGIp14E/b.6229505/k.5C4E/Financial\\_Information.htm](http://www.savethechildren.org/site/c.8rKLIXMGIp14E/b.6229505/k.5C4E/Financial_Information.htm)

Tato organizace z 25 % prostředků připadajících na Afriku celých 15 % směřovala do oblasti jižní Afriky, viz Save the Children<sup>59</sup>. Jako příklad pomoci v této části afrického kontinentu lze uvést pobočku Save the Children Sweden. Samozřejmě jich na tomto území působí celá řada, ale tato byla zvolena z toho důvodu, že patří mezi jedny z největších poskytovatelů pomoci ve světě a její pobočka se nachází na území státu, který je členským státem EU.

V oblasti jižní Afriky působí od roku 1995. Zaměřuje se na vytváření vhodného prostředí pro děti, snaží se eliminovat násilí a zneužívání dětí, snižovat chudobu. V oblasti HIV/AIDS se snaží zabránit šíření této nemoci, zmírnit její dopady na život dětí tím, že podporuje iniciativy vedoucí ke zvýšení znalostí dětí v sexualitě, také prosazuje dialog mezi chlapci a dívkami o HIV/AIDS a rovnost pohlaví. Organizace mimo jiné podporuje svobodu a možnost základního vzdělání pro všechny děti, viz Save the Children Sweden<sup>60</sup>.

## **Oxfam**

Tuto organizaci lze chápat jako mezinárodní Konfederaci 15 organizací, které spolupracují v 92 zemích. Jejich cílem je najít trvalé řešení na problémy spojené s chudobou a bezprávím. Výdaje této organizace činily v období od 1. dubna 2010 do 31. března 2011 660 milionů EUR. Z této částky připadlo v rámci afrického kontinentu **56,7 mil. EUR** do regionů **východní a střední Afriky**, **47,9 mil. EUR** bylo vynaloženo v zemích **Afrického rohu**, **50,6 mil. EUR** prostředků bylo poskytnuto v **jižní Africe** a **60,3 mil. EUR** v **Africe západní**, viz Oxfam<sup>61</sup>. V grafu č. 3.5 je znázorněno, jak byla částka 660 milionů EUR rozdělena do jednotlivých oblastí ve světě v % vyjádření.

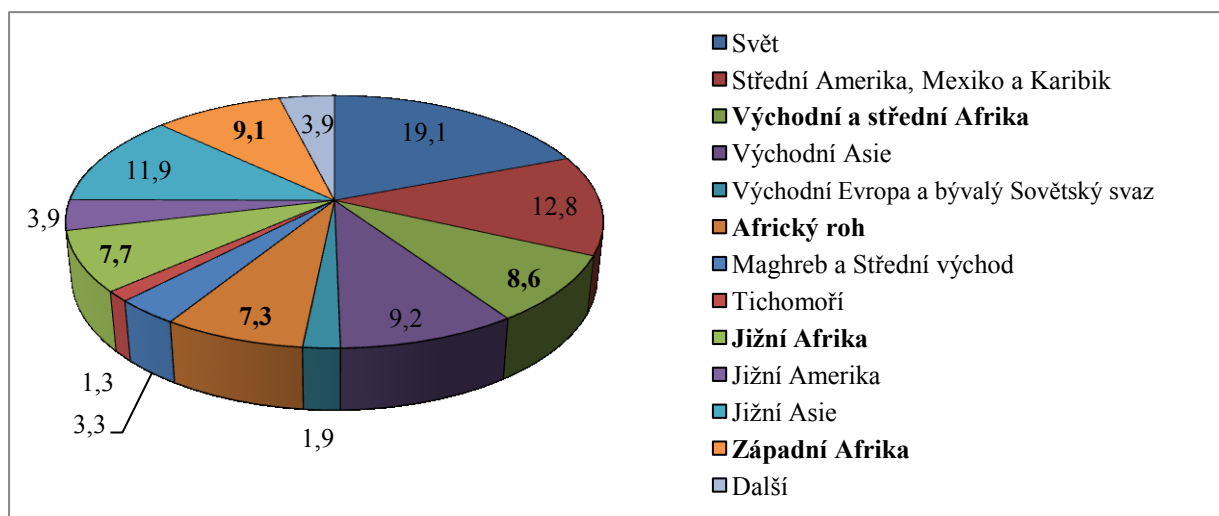
---

<sup>59</sup> SAVE THE CHILDREN. Annual Review 2010. *Save the Children* [online]. 2011 [cit. 2012-01-26]. Dostupné z: [http://web.stc-resources.org/wp-content/uploads/2011/12/STCA\\_AR\\_2010\\_WebRes.pdf](http://web.stc-resources.org/wp-content/uploads/2011/12/STCA_AR_2010_WebRes.pdf)

<sup>60</sup> SAVE THE CHILDREN SWEDEN. Save the Children Sweden's work in Southern Africa. *Save the Children: Sweden* [online]. 2010 [cit. 2012-01-26]. Dostupné z: <http://www.savethechildren.se/Where-we-work/Southern-Africa/>

<sup>61</sup> OXFAM. Oxfam Annual Report 2010-2011. *Oxfam* [online]. 2010 - 2011 [cit. 2012-01-29]. Dostupné z: <http://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/oxfam-annual-report-2010-11.pdf>

**Graf č. 3.5 Rozdělení finančních prostředků podle vybraných regionů v období 1. dubna 2010 až do 31. března 2011 (v %)**



Zdroj: OXFAM (2010-2011), ref. 61 vlastní zpracování

Z grafu je zcela zřejmé, že v rámci afrického kontinentu byl největší podíl finančních prostředků 9,1 % směřován do západní Afriky. Druhý největší podíl financí 8,6 % pak plynul do zemí východní a střední Afriky.

Příkladem pomoci v západní části afrického kontinentu je pobočka Oxfam Great Britain, která je v rámci své činnosti také jednou z nejvýznamnějších poboček v dané oblasti. Jejím cílem je posilovat nejchudší regiony, zajišťovat živobytí pro místní obyvatele a hájit jejich základní lidská práva. Úkolem je také chránit životy lidí a starat se o jejich bezpečnost prostřednictvím humanitárních zásahů a různých integrovaných programů, které vedou ke snižování konfliktů, viz Oxfam<sup>62</sup>.

Po seznámení s problematikou nevládních organizací je také ještě důležité věnovat pozornost tomu, na jakém principu funguje jejich spolupráce s GŘ ECHO.

### **Rámcová dohoda s nevládními organizacemi (FPA)**

Aktuální rámcová dohoda o partnerství s nevládními organizacemi je platná od 1. ledna 2008 až do 31. prosince 2012. Tuto dohodu může také EK obnovit, a to nejvýše na jeden rok. Současná rámcová dohoda je v pořadí již čtvrtá, která vstoupila v platnost od doby založení GŘ ECHO. Předěšlé dohody byly přijaty v roce 1993, 1998 a 2003. „Cílem nové rámcové dohody o partnerství je zjednodušit a zvýšit flexibilitu smluvních nástrojů mezi

<sup>62</sup> OXFAM. Oxfam GB in West Africa. *Oxfam* [online]. 2010 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z: [http://www.oxfam.org.uk/oxfam\\_in\\_action/regions/wafrica.html](http://www.oxfam.org.uk/oxfam_in_action/regions/wafrica.html)

*GŘ ECHO a partnery a zlepšit provádění humanitární pomoci, a to prostřednictvím přístupu více zaměřeného na výsledky“<sup>63</sup>.*

Hlavním úkolem rámcové dohody o partnerství je vymezit společné principy, kterými se má spravovat spolupráce mezi GŘ ECHO a nevládními organizacemi. Dále jsou v této dohodě uvedeny metody a zásady pro provádění humanitárních operací. Všechny nevládní organizace, které souhlasí s cíli GŘ ECHO, musí také splňovat řadu kritérií, aby se mohly stát jeho partnery. Na portálu Europa<sup>64</sup> je rovněž vymezen výčet tzv. způsobilostních kritérií, jenž musí nevládní organizace splňovat.

#### **Organizace má povinnost:**

- být samostatnou neziskovou organizací, která sídlí v členském státě EU (EK ověřuje, zda organizace opravdu uzavřela akt o registraci a také ověřuje její status, a to vše u vnitrostátních orgánů),
- doložit finanční výkazy za poslední dvě zdaňovací období a musí být zcela zřejmé, že má instituce v příslušném oboru nejméně tři roky zkušenost s prací v terénu,
- prokázat, že má dostatek administrativní kapacity, musí předložit organizační strukturu spolu s listinou, která obsahuje členy správní rady,
- být způsobilá zaručit čestnost a poctivost organizace i správní rady,
- přistoupit k dobrovolnému kodexu chování nebo k chartě, které vymezí dodržování zásad nestrannosti, nezávislosti a neutrality v okamžiku poskytování pomoci.

Po posouzení způsobilosti dané organizace se dále vyhodnocují také její **schopnosti**, které se ověřují u vnitrostátních orgánů a v místech působení. Jedná se např. o to, že se při výběru bere v potaz kapacita, která se vztahuje k administrativnímu a finančnímu řízení, dále dosažené výsledky, nestrannost nebo technická a logistická kapacita. Ověření kritérií způsobilosti a schopností je prováděno každý rok EK u všech nevládních organizací.

Dále je zmínka o dvou kontrolních mechanismech, které jsou zavedeny v nové rámcové dohodě o partnerství. Byly zavedeny z toho důvodu, aby činnosti nevládních organizací byly lépe kontrolovatelné.

---

<sup>63</sup> EUROPA, ref. 54

<sup>64</sup> Tamtéž



- **mechanismus „A“**, který se týká akcí, konkrétně jejich realizace, dále kontroly závěrečných zpráv a zpětná revize akcí,
- **mechanismus „P“**, který se aplikuje k předběžnému posouzení, hodnocení interních zkušebních postupů, správě rizik, zadávání objednávek ze strany nevládních organizací a také se vztahuje na zpětné revize uplatňování těchto zásad a postupů.

K detailnějšímu hodnocení činnosti nevládních organizací EK přistupuje minimálně jednou za tři roky. Důležité je zmínit, že EK po provedení roční kontroly buď potvrdí partnerství s danou organizací, nebo může dohodu s organizací pozastavit či zcela vypovědět. K pozastavení může dojít v případě, že nevládní organizace nesplňuje podmínky. EK po uplynutí 45 dní ode dne, kdy organizaci písemně informuje o neplnění podmínek, má právo dohodu pozastavit. Organizace je v tuto dobu nezpůsobilá k financování, ale pokud se osvědčí tím, že kritéria schopností zase splňuje, bude jí její status navrácen. Pokud organizace porušila smluvní povinnosti, může EK dohodu o partnerství okamžitě pozastavit. V případě, že však pozastavení trvá déle než jeden rok, dohoda o partnerství se rozváže. Samozřejmě k rozvázání dohody může dojít také, když organizace nesplňuje kritéria, zásady či cíle dohody o partnerství, viz Europa<sup>65</sup>.

V dalších odstavcích je pozornost věnována problematice spolupráce GŘ ECHO s mezinárodními organizacemi.

### **3.2.2 Mezinárodní organizace**

V této části jsou zmíněny tři mezinárodní organizace, s kterými generální ředitelství uzavřelo dohodu o spolupráci a stručné vymezení jejich činnosti v oblasti humanitární pomoci.

#### **Rámcová dohoda s mezinárodními organizacemi (FPA-IO)**

GŘ ECHO uzavřelo rámcové dohody o partnerství s těmito organizacemi:

- **MVČK,**
- **Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce (dále jen Federace),**

---

<sup>65</sup>EUROPA, ref. 54

➤ **Mezinárodní organizace pro migraci (dále jen IOM)<sup>66</sup>.**

Současná rámcová dohoda s mezinárodními organizacemi je platná od roku 2008 až do roku 2012. Dále je nutné uvést, že MVČK a Federace mají smíšenou povahu, jelikož byly založeny jako soukromá sdružení podle švýcarského občanského zákoníku a jejich činnost proto nikdy nebyla řízena vládou. Avšak podle pravidel a postupů GŘ ECHO, ale i finančního nařízení EU, tyto dvě organizace je možné přirovnat k mezinárodním organizacím, protože jejich úlohy jsou uznány mezinárodním společenstvím států a jsou založeny na mezinárodním právu Ženevských úmluv<sup>67</sup>.

**Mezinárodní výbor Červeného kříže a Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce**

V následujícím textu je stručně charakterizována činnost dvou zmíněných organizací v oblasti humanitární pomoci, přičemž stěžejní pozornost je věnována MVČK.

MVČK byl založen v roce 1863 v Ženevě. Jedná se o nezávislou organizaci, která provádí svoji humanitární činnost jako neutrální zprostředkovatel. Zabezpečuje pomoc v době, kdy došlo k mezinárodním konfliktům, občanským válkám či vnitřním nepokojům. Pomáhá vojenským i civilním obětem, např. válečným zajatcům, zadržovaným civilistům, zraněným na bojištích a postiženému obyvatelstvu na okupovaném nebo nepřátelském území. Cílem je také dohled nad dodržováním mezinárodního humanitárního práva. Mimo jiné také navštěvuje politické rukojmí, zprostředkovává předávání zpráv mezi rodinami, které byly v důsledku válek, nepokojů či v případě katastrof rozděleny a také hledá osoby, které jsou v době nepříznivých situací nezvěstné, viz Český červený kříž<sup>68</sup>. Tato organizace má k dispozici řadu poboček po celém světě, a tudíž je většinou nejrychleji schopna zajistit pomoc v oblastech, které byly zasažené neočekávanými pohromami a konflikty.

V roce 2010 byla přítomna ve více než 80 zemích světa. Poskytla pomoc v podobě potravin více než 4,9 milionům lidí a přes 4,7 milionů lidí získalo podporu ve formě základních potřeb do domácnosti a hygienických pomůcek. Přístup k pitné vodě a kanalizaci získalo více než 9,9 milionů lidí, z nichž převážnou většinu tvořily děti a ženy, viz MVČK<sup>69</sup>.

---

<sup>66</sup> THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. International Organisations & Framework Agreement (FPA-IO). *Europa* [online]. 2011 [cit. 2012-02-01]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/partners/humanitarian\\_aid/fpa\\_int\\_en.htm](http://ec.europa.eu/echo/partners/humanitarian_aid/fpa_int_en.htm)

<sup>67</sup> Tamtéž

<sup>68</sup> ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ. Mezinárodní výbor Červeného kříže. *Český červený kříž* [online]. 2009 [cit. 2012-02-06]. Dostupné z: <http://www.cervenykriz.eu/cz/icrc.aspx>

<sup>69</sup> INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. Annual Report 2010. *International Committee of the Red Cross* [online]. 2012 [cit. 2012-02-09]. Dostupné z: <http://www.icrc.org/eng/resources/annual-report/index.jsp>

Svoji činnost v **Africe** zahájila v roce 1935. Úzce zde spolupracuje s národními společnostmi Červeného kříže a Červeného půlměsíce a podporuje uznávání a širší uplatňování mezinárodního humanitárního práva, viz MVČK<sup>70</sup>. V tabulce č. 3.2 je pro přehled uvedeno, jak MVČK realizoval pomoc ve světových regionech v roce 2010.

**Tabulka č. 3.2 Rozdělení finančních prostředků do vybraných regionů v roce 2010 (KCHF - v tisících švýcarských franků)**

Region	Částka
<b>Afrika</b>	406,661
<b>Asie a Tichomoří</b>	315,820
<b>Evropa a Amerika</b>	172,307
<b>Střední východ a severní Afrika</b>	207,557

Zdroj: INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. Finance and Administration. *International Committee of the Red Cross* [online]. 2010 [cit. 2012-02-09]. Dostupné z: <http://www.icrc.org/eng/assets/files/annual-report/current/icrc-annual-report-2010-finance.pdf> vlastní úprava

Z následující tabulky je zřejmé, že MVČK v roce 2010 poskytoval největší pomoc právě na africkém kontinentu. Největší část pomoci z částky věnované v rámci Afriky, směřovala do Somálska, Súdánu a Demokratické republiky Kongo. Zákroky realizované v těchto třech státech také patřily mezi 10 největších operací MVČK po celém světě.

Tento odstavec vymezuje činnost **Federace** v humanitární oblasti. Český červený kříž<sup>71</sup> uvádí, že Federace vznikla v roce 1919 v Paříži a jde o federaci národních společností, které uznal MVČK. Jejím úkolem je koordinace a řízení akcí humanitární pomoci obětem přírodních a technologických katastrof, uprchlíkům a lidem žijícím v oblastech postihnutých zdravotními riziky, např. se jedná o různé epidemie. Poslední organizací, které je věnována větší pozornost je IOM.

### **Mezinárodní organizace pro migraci**

Organizace vznikla v roce 1951 a jejím úkolem je zabezpečovat náležité řízení migrace, přispívat k mezinárodní spolupráci v této oblasti, pomáhat při hledání praktických řešení otázek, týkajících se problémů migrace a jejím cílem je také poskytovat humanitární

<sup>70</sup> INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. ICRC operations in Africa. *International Committee of the Red Cross* [online]. 2012 [cit. 2012-02-09]. Dostupné z: <http://www.icrc.org/eng/where-we-work/africa/index.jsp>

<sup>71</sup> ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ. Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce. *Český červený kříž* [online]. 2009 [cit. 2012-02-10]. Dostupné z: <http://www.cervenykriz.eu/cz/ifrc.aspx>

pomoc v nouzi migrujícím osobám, uprchlíkům i vnitřně vysídleným osobám. Tato organizace je přiřčená k OSN, ale není považována za signatáře rámcové dohody FAFA, jelikož udržuje patrnou a zřetelnou pozici v partnerství s GŘ ECHO a podepsala FPA-IO<sup>72</sup>.

Problémem afrického kontinentu je v současné době nedostatek kvalifikovaných lidských zdrojů, dochází k tzv. odlivu mozků. Každým rokem z Afriky odchází tisíce odborníků z řad lékařů, zdravotních sester, učitelů, inženýrů či manažerů. Nejčastějším důvodem odchodu ze země je snaha zlepšit své životní podmínky a nalézt lepší pracovní uplatnění. Jelikož je snahou snížit odchod kvalifikovaných pracovníků, jsou realizovány různé druhy programů, které mají přispět k zájmu této skupiny lidí zůstat ve své zemi. Tabulka č. 3.3 již zobrazuje celkový počet realizovaných programů touto organizací v jednotlivých regionech světa v roce 2010 ve všech oblastech pomoci a zároveň výdaje spojené s těmito projekty.

**Tabulka č. 3.3 Rozdělení projektů podle oblastí světa a operační výdaje v roce 2010 (v mil. USD)**

Regiony	Počet projektů	Operační výdaje
Asie a Oceánie	435	275,2
Afrika	476	197,9
Evropa	774	168,1
Latinská Amerika a Karibik	352	531,4
Střední východ	70	74,4
Severní Amerika	12	27,7

Zdroj: INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION. Report of the Director General on the work of the Organization for the year 2010. *International Organization for Migration* [online]. 2011 [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: [http://www.iom.int/jahia/webdav/shared/shared/mainsite/about\\_iom/en/council/100/MC\\_2314.pdf](http://www.iom.int/jahia/webdav/shared/shared/mainsite/about_iom/en/council/100/MC_2314.pdf)  
vlastní úprava

Z tabulky lze vyčíst, že nejvíce projektů v roce 2010 realizovala organizace IOM v Evropě, druhý největší počet projektů byl poté uskutečněn v Africe.

Dalšími partnery GŘ ECHO v oblasti humanitární pomoci jsou specializované agentury OSN, které jsou dále v textu pouze vyjmenovány, jelikož o některých z nich je podrobněji psáno v rámci čtvrté kapitoly.

<sup>72</sup> THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION, ref. 66

## **Finanční a správní rámcová dohoda s OSN (FAFA)**

Spolupráce mezi GŘ ECHO a specializovanými agenturami OSN se řídí finanční a správní rámcovou dohodou. V současné době se řídí rámcovou dohodou, kterou spolu uzavřely v roce 2003.

### **Mezi specializované agentury<sup>73</sup> OSN patří:**

- Světový potravinový program,
- Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky,
- Dětský fond OSN,
- Organizace OSN pro výživu a zemědělství,
- OSN pro pomoc a práci ve prospěch palestinských uprchlíků,
- Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí,
- Světová zdravotnická organizace,
- Úřad OSN pro projektové služby,
- Pan American Health Organization,
- Program OSN pro rozvoj,
- OSN pro mezinárodní strategii omezování důsledků katastrof,
- Populační fond OSN,
- Centrum OSN pro lidská sídla,
- Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu.

GŘ ECHO může také financovat humanitární operace, které realizují **specializované agentury členských států**. Jde o agentury, které jsou vnitrostátními veřejnými subjekty nebo také subjekty práva soukromého, které jsou pověřeny veřejnou službou v humanitární oblasti. Tyto subjekty musí být založené v členském státě a mít specializaci v humanitární oblasti. Agentury musí mít samozřejmě právní subjektivitu, aby mohly ratifikovat dané smlouvy, a také musí prokázat alespoň tříletou činnost v oblasti humanitární pomoci. V současné době lze jmenovat **Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH, Bundesanstalt Technisches Hilfswerk** a **Swedish Civil Contingencies Agency**<sup>74</sup>.

---

<sup>73</sup> THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Working together with the UN: Financial and administrative framework agreement (FAFA). *Europa* [online]. 2011 [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/partners/humanitarian\\_aid/fafa\\_en.htm](http://ec.europa.eu/echo/partners/humanitarian_aid/fafa_en.htm)

<sup>74</sup> THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Specialised agencies of the Member States. *Europa* [online]. 2011 [cit. 2012-01-26]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/partners/humanitarian\\_aid/specialised\\_agencies\\_en.htm](http://ec.europa.eu/echo/partners/humanitarian_aid/specialised_agencies_en.htm)

## **Dílčí shrnutí**

Úvod této kapitoly byl zaměřen na obecnou činnost EU v oblasti humanitární pomoci a dále byla zmíněna i stručná historie jejího poskytování. Blíže charakterizována byla také působnost GŘ ECHO a mechanismu civilní ochrany a rovněž nechyběla zmínka o financování tohoto ředitelství. Následující část práce se pak věnovala partnerům EU a jejich spolupráci s již jmenovaným ředitelstvím pro humanitární pomoc a civilní ochranu. Nejdříve byla pozornost směřována k profilu nevládních organizací, přičemž přiblížena byla i činnost dvou konkrétních nevládních organizací Save the Children a Oxfam v Africe. Dalšími partnery EU, na které byla rovněž upírána stěžejní pozornost, byly tři mezinárodní organizace - MVČK, Federace a IOM. V samotném závěru kapitoly byl pak proveden pouze výčet specializovaných agentur OSN, které jsou však velmi významným partnerem EU na poli poskytování humanitární pomoci. Není možné, aby obsahem práce bylo vymezení činnosti všech jmenovaných agentur. V empirické části, která se věnuje zhodnocení účinnosti humanitární pomoci EU ve vybraných zemích Afriky, je blíže popsána činnost dvou vybraných specializovaných agentur OSN, konkrétně Světového potravinového programu (dále jen WFP) a Organizace OSN pro výživu a zemědělství (dále jen FAO). Tyto dvě organizace, zabývající se potravinovým problémem byly vybrány k podrobnějšímu přiblížení poskytování potravinové pomoci, kterou realizuje GŘ ECHO ve dvou zvolených zemích Afrického rohu, konkrétně Somálsku a Etiopii, které se již řadu let s potravinovým problémem potýkají.

## **4 Zhodnocení účinnosti humanitární pomoci EU ve vybraných zemích Afriky**

V úvodu této kapitoly je nejdříve představeno, kolik finančních prostředků EU vynaložila jako celek, tj. jak GŘ ECHO tak i členské státy EU, v roce 2010 na humanitární pomoc, a to jak v rámci celého afrického kontinentu, tak i v Somálsku a Etiopii. Poté se již práce zaměřuje na tyto dvě vybrané země, jejich stručnou charakteristiku a historii, v jejímž rámci je také zmíněn původ problémů, se kterými se státy musí dodnes potýkat. Dále je uvedena činnost GŘ ECHO v těchto zemích a následně je zmíněna činnost dvou specializovaných agentur OSN, konkrétně WFP a FAO. U těchto organizací je v práci nastíněn jejich profil, součinnost s GŘ ECHO a především činnost v Somálsku a Etiopii. V závěru kapitoly je provedeno zhodnocení účinnosti humanitární pomoci GŘ ECHO.

## Celkové výdaje na humanitární pomoc EU v roce 2010

V tabulce č. 4.1 je uvedeno, jakou výši finančních prostředků poskytla EU na humanitární pomoc na africkém kontinentě v roce 2010 a také je vyjádřeno, kolik z této částky poskytnuté na Afriku bylo směřováno do Somálska a Etiopie.

**Tabulka č. 4.1 Výše finančních prostředků směřujících do vybraných oblastí v roce 2010 (v EUR)**

	<b>GŘ ECHO</b>	<b>Členské státy EU</b>	<b>EU celkem</b>
<b>Afrika</b>	468 933 284	625 856 566	1 094 789 850
<b>Somálsko</b>	35 000 000	61 537 981	99 537 981
<b>Etiopie</b>	20 018 340	19 586 450	39 604 790

Zdroj: THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION (2011), ref. 83 *vlastní úprava*

Z tabulky je zřejmé, že GŘ ECHO poskytlo na humanitární pomoc do Somálska v roce 2010 o téměř 18 milionů EUR více než do Etiopie. Stejně tak si počínaly v daném roce i členské státy EU, kdy jejich pomoc směřovaná do Somálska byla skoro o 42 milionů EUR vyšší než do Etiopie.

Dále se již práce věnuje pouze dvěma vybraným státům Afriky, konkrétně tedy Somálsku a Etiopii.

### 4.1 Somálsko

Tento stát se rozprostírá na východě afrického kontinentu u Indického oceánu a je jednou z nejméně rozvinutých zemí světa. Oficiální název státu je Sociální demokratická republika, jejíž hlavní město je Mogadišo. Central Intelligence Agency<sup>75</sup> (dále jen CIA) uvádí, že Somálsko se nachází se svojí rozlohou na 44. místě na světě a v počtu obyvatel je pak na 86. pozici. Celková míra porodnosti je 6,26 dětí na 1 ženu, čímž se tato země řadí na 4. místo ve světě a podle hrubé míry úmrtnosti, která činí 14,55 zemřelých na 1 000 obyvatel za rok, jí ve světě patří 9. příčka. Očekávaná délka života při narození pak činí 50,80 let, čímž zaujímá 215. místo na světě.

<sup>75</sup> CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. The World Factbook. *Central Intelligence Agency* [online]. 2012 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/rankorderguide.html>

### 4.1.1 Historie státu

Obrázek č. 4.1 Mapa Somálska



Zdroj: OCESTOVANI (2012)

Na počátku 7. století začalo docházet na pobřeží východní Afriky k zakládání obchodních stanic Arabů. V důsledku toho pak došlo k tomu, že se místní lidé seznámili jak s islámem tak částečně i s arabskou kulturou, vzdělaností a státní správou. Na místě, kde se dnes rozkládá Somálsko, viz obrázek č. 4.1, se dříve rozvíjely a vznikaly městské státy, které s Araby, ale také mezi sebou navzájem obchodovaly. Tato spolupráce probíhala dále i po okupaci Somálska Etiopií. V 15. století pak došlo k tomu, že se situace otočila. Tento stav byl zapříčiněn tím, že somálský sultán Ahmad Gerey z Adalu porazil Etiopany, čímž tedy začala somálská okupace Etiopie. Je však nutné dodat, že tato situace netrvala příliš dlouho, protože na pomoc Etiopii přišla portugalská vojska, která armádu somálského sultána zdevastovala. Ahmad Gerey zemřel a krátce po jeho smrti také došlo ke kolapsu celého Adalského sultanátu. Později docházelo k zakládání dalších sultanátů, které byly pokračovatelé městských států. Postupně však také došlo k situaci, kdy Somálsko postupně ovládly evropské velmoci, které chtěly samozřejmě získat vliv nad územím a zvýšit tak svojí moc, ale zároveň měly velký zájem o značné surovinové bohatství. V 19. století tedy začaly na území tohoto státu zakládat kolonie Francouzi, Britové i Italové a státy, které také patřily mezi kolonizátory této země, byly Egypt a Etiopie. Postupně došlo k tomu, že na konci 19. století se Somálsko členilo na Francouzské Somálsko, což je dnešní Džibuti, dále Italské Somálsko (východní část) a Britské Somálsko (severní část). Polovina 20. let minulého století se pak vyznačovala rostoucí vlnou odporu proti koloniální správě, což mělo za následek řadu povstání. Poté, co došlo k úpadku moci Francie i Velké Británie, byla pouze Itálie reálnou silou ve východní Africe. V roce 1936 v květnu ohlásil Mussolini vznik Italské východní Afriky, jejíž součástí byly právě dobyté Etiopie, Eritrea a Somálsko. Z těchto území vedla Itálie útoky na Britské Somálsko a v roce 1940 došlo k úspěšnému ovládnutí tohoto území. V roce 1941 Britové vybojovali toto území zpět a také obsadili i Italské Somálsko. Moc nad ním měli do konce roku 1950. Určitá část území Somálska, konkrétně Ogaden, byla předána Etiopii. V roce 1949 vzniklo na území Italského Somálska z rozhodnutí OSN poručenské



území pod italskou správou. Rok 1960 se pak vyznačoval tím, že došlo ke sjednocení bývalých kolonií a vzniku jednotného a nezávislého Somálska. Nejnovější dějiny státu jsou pak spojeny s velkou řadou sporů a konfliktů. 70. léta jsou známá tím, že Somálsko a Etiopie proti sobě vedly válku kvůli sporným územím. Konec 80. let se vyznačoval občanskou klanovou válkou, která ovládla Somálsko. Následkem pak bylo rozdělení státu na části, které ovládaly jednotlivé politické frakce. V roce 1991 na severozápadě státu nastalo oddělení části území Somálska, které se vyhlásilo nezávislou republikou Somaliland, viz Babková<sup>76</sup>.

Kozlerová<sup>77</sup> dále uvádí, že obyvatelstvo tohoto státu nepřestává trpět hladu od roku 1991, kdy došlo k zahájení civilní války, která měla na svědomí pád autokratického režimu prezidenta Mohameda Siada Barreho a také díky níž došlo ke zničení téměř všech plodin, které se v Somálsku pěstují. Ačkoliv má v současné době Somálsko vládu v čele s prezidentem šajch Sharif Ahmedem, který byl zvolen v roce 2009, tak neustále dochází k ničení státu válkami o postavení a moc mezi rodinnými klany, které vznikly většinou v roce 1991, kdy ozbrojené povstalecké milice dobyly hlavní město Mogadišo. Klany, které zvítězily, se nemohly dohodnout, který z nich se ujme Barreho pozice. V roce 1993 zahájilo svou činnost v Somálsku 35 000 vojáků OSN a Spojených států. Vojáci dokázali situaci stabilizovat, ale pouze na rok. V roce 1994 se jednotky OSN z oblasti stáhly, protože utrpěly velké ztráty na životech a také mnoho vojáků bylo zraněno. Boje na území Somálska dále pokračovaly a tím také došlo k rozdělení Mogadiša na dva tábory. Jeden vedený islámskými radikály a druhý v čele s prozatímní vládou.

Stále probíhající politická nestabilita, trvající sucho a řada dalších přírodních katastrof a konfliktů, mají už celá léta na svědomí velmi špatné podmínky pro život místních obyvatel. Lidé, jak je již známo trpí podvýživou, řadou infekčních nemocí a dalšími problémy, které vyžadují pomoc humanitárních organizací. Z důvodu nepříznivých podmínek ve své zemi také občané prchají každoročně do uprchlických táborů, jejichž kapacita však není příliš dostačující. Situace vyústila v roce 2011, kdy celou oblast Afrického rohu sužovalo největší sucho za posledních 60 let. V důsledku sucha a působení různých jiných faktorů jako je např. právě politická nestabilita, došlo v řadě regionů Somálska k vyhlášení hladomoru<sup>78</sup>,

<sup>76</sup> BABKOVÁ, T. Historie jedné z nejméně rozvinutých zemí. *Český rozhlas* [online]. 2008 [cit. 2012-03-14]. Dostupné z: [http://www.rozhlas.cz/lekari/somalsko/\\_zprava/477927](http://www.rozhlas.cz/lekari/somalsko/_zprava/477927)

<sup>77</sup> KOZLEROVÁ, M. Nekonečný hladomor. *Ekonom.ihned.cz* [online]. 2011 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z: <http://m.ihned.cz/ekonom/c1-52781250-nekonecny-hladomor>

<sup>78</sup> OSN označuje hladomor jako stav, kdy dvě dospělé osoby nebo čtyři děti z 10 000 obyvatel umírají denně kvůli nedostatku jídla a navíc také, když 30 % dětí trpí podvýživou.

který byl považován za největší hladomor za posledních 20 let. Jan Mrkvička<sup>79</sup>, který je vedoucím humanitárních projektů společnosti Člověk v tísni, se zmiňuje také o tom, že za špatnou situaci v zemi můžou kromě výše zmíněných faktorů i vysoké ceny potravin. Např. v jižním Somálsku bylo zaznamenáno, že ceny čiroku za poslední rok dosáhly až 240 procentního růstu. Problémem také je, že téměř veškerá zemědělská půda není obdělávaná, protože zemědělci nemají k dispozici dostatečné zavlažování k pěstování plodin a lidé ani nemají dostatečné vzdělání v této oblasti, protože jejich obživou bylo po celé generace pastevectví.

#### 4.1.2 Činnost GŘ ECHO

GŘ ECHO, dříve Úřad Evropského společenství pro humanitární pomoc, začal v Somálsku podporovat projekty od roku 1994 a pomoc bude poskytovat do té doby, než se situace v této zemi výrazně nezlepší.

V tabulce č. 4.2 je uvedeno, kolik finančních prostředků celkově poskytlo GŘ ECHO na humanitární pomoc v Somálsku v letech 2005-2011.

**Tabulka č. 4.2 Celkové poskytnuté prostředky na humanitární pomoc v Somálsku v letech 2005 – 2011 (v mil. EUR)**

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Částka	9	10	18	46	45	35	77

Zdroj: THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Somalia. *Europa* [online]. 2012 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/somalia\\_factsheet.pdf](http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/somalia_factsheet.pdf)  
vlastní úprava

Z tabulky č. 4.2 lze vyčíst, že výše poskytovaných finančních prostředků GŘ ECHO na pomoc v Somálsku se v uvedených letech převážně zvyšovala. Je nutné ale dodat, že **data do roku 2006 neobsahují výdaje na potravinovou pomoc**. Na portálu Eur-lex<sup>80</sup> je uvedeno, že až od 1. ledna 2007 byla odpovědnost za správu humanitární potravinové pomoci převedena z Úřadu pro spolupráci Europeaid právě na GŘ ECHO. V tabulce je dále možné vidět, že v roce 2008 dosahovala částka na pomoc o 28 mil. EUR více, než tomu bylo v roce 2007. Hlavním důvodem pro zvýšení prostředků v roce 2008 bylo, že GŘ ECHO reagovalo na

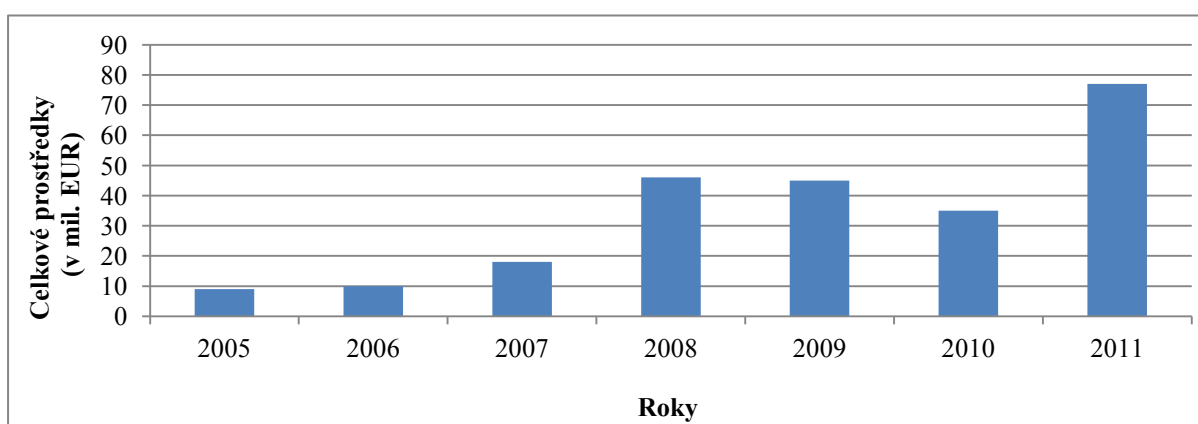
<sup>79</sup>MRKVIČKA, J. Humanitární bezmoc. *Ekonom.ihned.cz* [online]. 2011 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://m.ihned.cz/ekonom/c1-52781250-nekonecny-hladomor>

<sup>80</sup>EUR-LEX. Zpráva Komise - Generální ředitelství pro humanitární pomoc (ECHO): Výroční zpráva za rok 2007. *EUR-Lex*. [online]. 2008 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0449:FIN:CS:HTML>

řadu humanitárních krizí, které byly zaviněny zvyšováním cen, a to v důsledku propuknutí světové krize. Na potravinovou pomoc pak bylo v roce 2008 přiděleno cca 23 mil. EUR<sup>81</sup>. Nejvyšší částka na humanitární pomoc byla poskytnuta v roce 2011, a to v celkové výši 77 mil. EUR, která byla reakcí na hladomor v této zemi.

V grafu č. 4.1 jsou pro lepší představu zobrazena data z tabulky č. 4.2, kde je přehledněji vidět, jak se výše finančních prostředků na humanitární pomoc v Somálsku vyvíjela v letech 2005-2011.

**Graf č. 4.1 Výše celkových finančních prostředků poskytnutých na humanitární pomoc v Somálsku v letech 2005 – 2011 (v mil. EUR)**



Zdroj: THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Somalia. Europa. [online]. 2012 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/somalia\\_factsheet.pdf](http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/somalia_factsheet.pdf) vlastní zpracování

#### 4.1.3 Činnost Světového potravinového programu

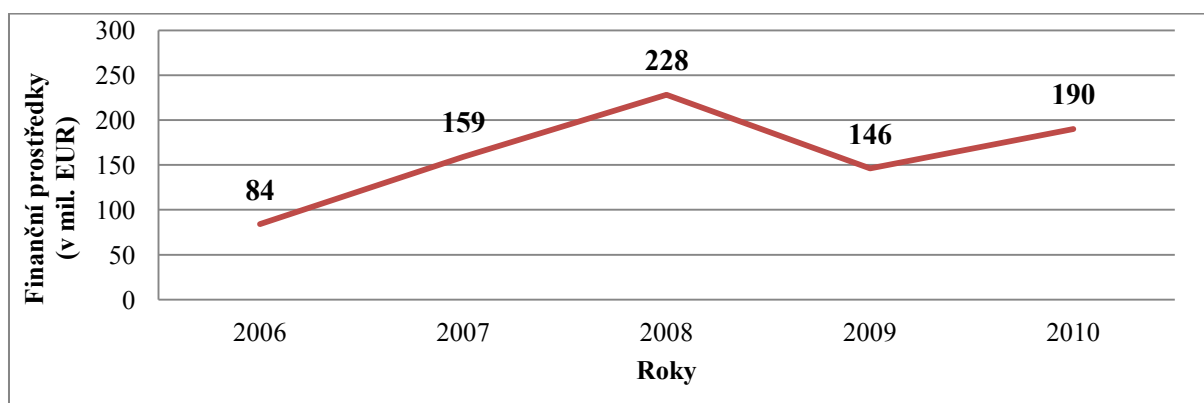
Světový potravinový program je největší světová humanitární agentura, která bojuje proti hladu po celém světě. Založena byla v roce 1963 a její sídlo se nachází v Římě. Potravinovou pomoc poskytuje každoročně více než 90 milionům lidí, a to ve více než 70 zemích, které patří mezi nejchudší státy světa. Tato organizace získává finanční prostředky hlavně od soukromých dárců, vlád a firem po celém světě a všechny dary jsou poskytovány dobrovolně. Dary mohou být poskytnuty v těchto formách: hotovost, potraviny, jako je mouka, fazole, olej, sůl a cukr a kuchyňské nádobí, zemědělské nářadí a skladiště pro úschovu potravin. EU je po USA druhým největším donorem této organizace. WFP a EU rozvinuly pevné partnerství na podporu projektů ve více než 30 zemích a činnost organizace spočívá zejména v poskytnutí rychlé potravinové pomoci zvláště pro ženy a děti, a to ať už je

<sup>81</sup> THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Annual report on humanitarian aid 2008. Europa [online]. 2009 [cit. 2012-03-27]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/annual\\_report/annual\\_report\\_2008\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/annual_report/annual_report_2008_en.pdf)

nedostatek jídla způsoben přítomností válek nebo přírodních pohrom<sup>82</sup>. Pro GŘ ECHO je tato organizace nejdůležitějším partnerem OSN a získává většinu finančních prostředků, které jsou k agenturám OSN směřovány. V roce 2010 obdržela cca 46 % prostředků z celkové částky 417 280 209 EUR, která jim byla přidělena<sup>83</sup>.

V následujícím grafu č. 4.2 je zobrazen vývoj finančních prostředků, které byly GŘ ECHO přiděleny WFP v letech 2006 – 2010.

**Graf č. 4.2 Vývoj finančních prostředků v letech 2006 – 2010, poskytovaných GŘ ECHO WFP (v mil. EUR)**



Zdroj: THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION (2011), ref. 83 *vlastní úprava*

Z grafu č. 4.2 je zřejmé, že GŘ ECHO směřovalo nejvíce prostředků této organizaci v roce 2008, jelikož došlo k velké potravinové krizi, a to především v důsledku nedostatku srážek v dané oblasti a razantního zvýšení cen potravin na světových trzích.

Na potravinovou pomoc bylo v roce 2010 směřováno 140 555 000 EUR, což je cca 74 % z celkové částky 190 333 805 EUR. Činnost WFP je silně podporována EK. Každoročně se scházejí a snaží se upřednostnit společné činnosti na základě Strategického plánu WFP pro roky 2008 – 2013. GŘ ECHO také poskytuje příspěvky na leteckou pomoc, kterou WFP realizuje především v těch oblastech, kdy se jedná o nejnebezpečnější záchranné operace. V roce 2010 bylo generální ředitelství třetím největším donorem. Více než tři čtvrtiny potravin, které WFP nakupuje proto, aby mohlo pomáhat v postižených zemích, pochází z rozvojových zemí<sup>84</sup>.

<sup>82</sup> WORLD FOOD PROGRAMME. WFP and the EU: Fighting Hunger Together. *World Food Programme* [online]. 2011 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/communications/wfp235763.pdf>

<sup>83</sup> THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Annual report 2010 on financial contributions to the UN agencies. *Europa* [online]. 2011 [cit. 2012-03-17]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/files/partners/humanitarian\\_aid/Fin\\_contrib\\_UN\\_2010.pdf](http://ec.europa.eu/echo/files/partners/humanitarian_aid/Fin_contrib_UN_2010.pdf)

<sup>84</sup> THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION, ref. 83

V roce 2011 se WFP snažilo nasýtit 1,2 milionů lidí v Mogadišu, středním a severním Somálsku, včetně podvyživených dětí a jejich rodin. Celkovému počtu obyvatel, kterým byla v Mogadišu poskytnuta potravinová pomoc, stagnoval na 240 000. V tomto městě bylo zřízeno 20 stravovacích středisek, díky kterým byly schopny nasýtit 85 000 lidí každý den. V březnu 2011 pak WFP spolu s dalšími partnery v Mogadišu rozdělávaly potraviny dalším 50 000 lidem, kteří se přestěhovali z nejvíce postižených regionů zasažených suchem právě do hlavního města<sup>85</sup>. Catherine Berthiaume<sup>86</sup>, mluvčí WFP v srpnu 2011 uvedla, že tato organizace zabezpečovala k tomuto datu základní potraviny pro cca 1,5 milionu somálských občanů, a to ve střední a severní části tohoto státu. Také sdělila, že pokud by organizace měla přístup do jižní části země, byla by schopna zajistit potraviny až pro 3,7 milionů lidí. Každý měsíc tohoto roku pak také distribuovala do hlavního města Somálska Mogadišu cca 5 000 tun potravin. Ještě je třeba zmínit, že WFP byl v roce 2010 vykázan z jižního Somálska islamistickým hnutím Al Shabaab, které toto území obsadilo a bylo pod jeho kontrolou.

V únoru 2012 bylo evidováno ještě 2,3 milionů lidí, kteří jsou stále postiženi krizí, i když už byl hladomor na většině území Somálska odvolán. 1,7 milionu lidí však žije v jižní části země, která byla zasažena nejvíce a humanitární pomoc v této oblasti je stále přísně omezena<sup>87</sup>. WFP na podporu poskytování nouzové potravinové pomoci realizuje dvě speciální operace. **První** se zaměřuje na zlepšování logistických operací v Somálsku, čímž usnadňuje poskytování humanitární pomoci při reakci na mimořádné události. Dále se snaží navrátit do původního stavu přístavy v Mogadišu a Bossaso, ale i silniční infrastrukturu. **Druhý typ operace** pak zlepšuje poskytování záchranné humanitární pomoci a také pohyb humanitárních pracovníků v Somálsku tím, že pokud se jedná o nebezpečnou a kritickou operaci, pomoc je k lidem dopravována letecky. Pomoc je však v převážné většině do této země přepravována pomocí lodní dopravy. Lodě, které dovážejí potravinovou pomoc pro Somálsko, jsou doprovázeny námořní eskortou, kterou v současné době zajišťuje operace Evropské unie Atalanta a NATO. Úkolem je chránit zásobovací linky proti hrozbě pirátství,

---

<sup>85</sup>WORLD FOOD PROGRAMME. Somalia: WFP Activities. *World Food Programme* [online]. 2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://www.wfp.org/countries/Somalia/Overview>

<sup>86</sup> BERTHIAUME, Christiane. WFP: Jakékoli zcizení nebo jiné zneužití pomoci je důsledně prošetřováno. *Informační centrum OSN v Praze* [online]. 2011 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1709>

<sup>87</sup> WORLD FOOD PROGRAMME. *Global Update Food Security Monitoring: Food Security Monitoring* [online]. 2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/ena/wfp245717.pdf>

což se daří, protože žádná loď nebyla ještě přepadena. Pro nasycení 1,2 milionů lidí po dobu jednoho roku, je zapotřebí více než 620 000 tun potravin<sup>88</sup>.

#### 4.1.4 Činnost Organizace OSN pro výživu a zemědělství

Tato organizace vznikla v roce 1945 a její sídlo se nachází v Římě. Její snahou je odstranit hlad a podvýživu a zabezpečit tak dostatek potravin pro celou populaci na světě a postarat se o to, aby všichni lidé vedli zdravý život. Úsilím FAO je také zlepšit přístup k výživě, pozvednout výnosnost zemědělství, zlepšit úroveň života na vesnicích a také je snahou přispět k růstu světové ekonomiky. Především v rozvojových zemích pomáhá modernizovat a také vylepšovat postupy práce v oblastech jako zemědělství, lesnictví či rybářství. Cílem organizace je také zabezpečit pro celou populaci světa odpovídající přísun potravin. Od té doby, co FAO vznikla, svoji činnost zaměřuje především na venkovské oblasti v rozvojových zemích, které jsou domovem pro více než 70 % chudých a hladovějících lidí na celém světě<sup>89</sup>. Organizace spolupracuje s celou řadou institucí, jmenovat lze např. soukromé nadace, profesní sdružení, další agentury OSN, národní vlády atd. Partnerství jsou pak realizována na úrovni regionální, národní i globální. Evropská společenství se stala členem této organizace v roce 1991. V roce 2004 se pak EU a FAO staly strategickými partnery. Jejich spolupráce je v současné době mnohem častější, než tomu bylo kdysi v předešlých letech. Společné partnerství je velmi posíleno, a to díky tomu, že snahou je dosahovat společného cíle, kterým je vymýcení extrémní chudoby a hladu. Díky tomu, že roste spolupráce těchto dvou organizací, je zřejmé, že EU respektuje a uznává FAO jako svého klíčového partnera v oblastech jako je právě zmírňování chudoby a hladu<sup>90</sup>. Tato organizace je pak osmým největším partnerem pro GŘ ECHO a v roce 2010 ji bylo přiděleno cca 6 % finančních prostředků z celkové částky 417 280 209 EUR, která byla specializovaným agenturám OSN přidělena<sup>91</sup>.

---

<sup>88</sup> WORLD FOOD PROGRAMME, ref. 85

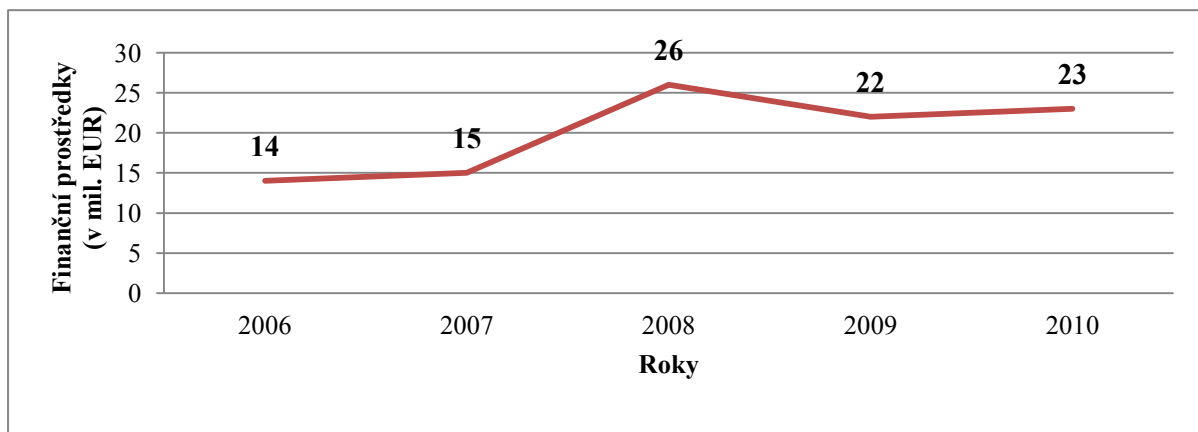
<sup>89</sup> MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. Ministerstvo zemědělství: Organizace OSN pro výživu a zemědělství – FAO. *EAGRI* [online]. 2007 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/mezinarodni-organizace/organizace-osn-pro-vyzivu-a-zemedelstvi.html>

<sup>90</sup> FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS. FAO-EU partnership: In action. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://www.fao.org/europeanunion/eu-in-action/en/>

<sup>91</sup> THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION, ref. 83

V grafu č. 4.3 je znázorněno, v jaké výši byly GŘ ECHO přidělovány finanční prostředky FAO v letech 2006 – 2010.

**Graf č. 4.3 Výše finančních prostředků poskytovaná GŘ ECHO v letech 2006 – 2010 FAO (v mil. EUR)**



Zdroj: THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION (2011), ref. 83  
vlastní zpracování

V grafu je možno vidět, že do roku 2008 měly prostředky poskytované FAO rostoucí trend, přičemž zaměření FAO na činnosti v rámci potravinové pomoci pak měly vliv na to, že GŘ ECHO začalo od roku 2007 poskytovat organizaci více finančních prostředků. V roce 2008 směřovalo této organizaci o 11 milionů EUR více, než tomu bylo v roce 2007. V roce 2010 bylo na potravinovou pomoc směřováno 10 466 011 EUR, což je cca 45 % z celkové částky 23 321 482 EUR<sup>92</sup>.

V Somálsku a řadě dalších rozvojových zemí FAO realizuje řadu zvláštních programů, které státům pomáhají čelit potravinovým krizím a pomáhají jim v nouzových situacích. V období od 1. ledna do 30. listopadu 2011 celkové prostředky pro Somálsko v rámci nouzových a rehabilitačních programů činily 78 801 904 USD<sup>93</sup>. FAO v oblasti potravinové pomoci kooperuje s WFP na systému včasného varování, čímž se organizace snaží zavčas upozornit na blížící se potravinové krize. Dále spolu také spolupracují na hodnocení problémů, které se týkají dodávek potravin po celém světě. FAO také vydává pravidelné a aktualizované zprávy o celosvětové potravinové situaci a to tedy z toho důvodu, aby mohla s předstihem varovat, před blížící se krizí. Jejím úkolem je rovněž hodnotit situaci v zemích, kde je hrozba, že lidé nebudou mít dostatek potravin kvůli krizím, které byly

<sup>92</sup> THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION, ref. 83

<sup>93</sup> FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS. The FAO Component of the Consolidated Appeals: Somalia 2012. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2011 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: [http://www.fao.org/fileadmin/templates/tc/tce/pdf/cap2012/CAP\\_2012\\_Somalia.pdf](http://www.fao.org/fileadmin/templates/tc/tce/pdf/cap2012/CAP_2012_Somalia.pdf)

v těchto oblastech zaviněny lidmi. WFP a FAO pak také společně provádějí hodnocení, podle jehož výsledků je pak postižené oblasti poskytnuta pomoc<sup>94</sup>. V červenci 2011 vydalo FAO výzvu, kde uvedla, že vzhledem k velkému rozsahu krize není možné, aby sama ze svých zdrojů Somálsku poskytla potřebnou pomoc, protože situace se ještě zhorší a bude nutné v témže roce vynaložit vyšší část prostředků, než má organizace k dispozici. Ve výzvě tedy vybízela k pomoci mezinárodní společnosti, přičemž stanovila i konkrétní částky. Uvedla, že je potřeba 70 milionů USD na řešení okamžitých potřeb 900 000 suchem zasažených lidí v průběhu časového horizontu šesti měsíců v jižním Somálsku a zvýšení přístupu a dostupnosti potravin ve střednědobém horizontu. Dále stanovila částku 10 milionů USD pro 750 000 lidí, která je nutná na obnovu rostlinné produkce farmářů a dodávky zemědělských vstupů pro nadcházející období sadby, tj. od října do poloviny listopadu 2011. Další prostředky byly nutné pro zajištění obživy pro zranitelné pastevce a poskytnutí včasné pomoci v podobě krmiva pro jejich zvířata a provedení vakcinace 42 milionů zvířat, na což tedy byla vymezena částka 35 milionů USD. Snahou bylo také poskytnout peníze zranitelným osobám přes tzv. cash-for-work, kdy se lidé zapojí do pomoci a díky tomu potom získají finanční prostředky na potraviny. Částka byla stanovena ve výši 25 milionů USD ve prospěch 870 000 lidí. Všechny tyto aktivity měly být realizovány pomocí FAO, a to společně s nevládními organizacemi, které měly zajišťovat celkové pokrytí v zemi<sup>95</sup>.

FAO se v Somálsku nadále zaměřuje na poskytování okamžité potřeby potravin, přičemž hlavní snahou je stále zajistit co nejrychlejší obnovu obživy postižených lidí a snížit jejich závislost na pomoci druhých. Organizace zřizuje v oblastech postižených katastrofami koordinační jednotky, které poskytují informace a rady lidem, kteří se do pomoci zapojili. Pomocí prostředků, které získává od svých dárců, zajišťuje pro místní občany zemědělské nástroje, hnojiva, zařízení pro úschovu osiv, dále samotná semena, která odolávají suchu. Výsledkem pak je, že místní farmáři mohou pěstovat kvalitnější osivo a následně ho pak mají možnost prodat dalším zemědělcům. FAO také v této zemi vytváří zavlažovací systémy, díky kterým některé obce byly schopny udržet produkci potravin i v případě velkého sucha. Její další snahou je také zlepšit přístup k vysoce proteinovým potravinám pro děti mladší pěti let věku<sup>96</sup>. V roce 2011 pak byla produkce obilovin v Somálsku 258 000 tun, což je cca o 13 % méně, než tomu bylo v předchozím roce. Dovoz obilovin je pak pro hospodářský rok

<sup>94</sup> INFORMAČNÍ CENTRUM OSN. Humanitární otázky: Poskytování pomoci a ochrany. *Informační centrum OSN v Praze* [online]. 2005 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/humanitarni-otazky/?kap=55>

<sup>95</sup> FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS. Somalia Famine Appeal 2011. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2011 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://www.fao.org/emergencies/appeals-and-funding/appeals/detail/en/item/82575/icode/?uidf=27025>.

<sup>96</sup> FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS, ref. 93



2011/2012 odhadován na 473 000 tun, což je cca o 19 % více než tomu bylo v hospodářském roce 2010/2011<sup>97</sup>.

## 4.2 Etiopie

Etiopie se rozkládá ve vnitrozemí východní části Afriky, v oblasti tzv. Afrického rohu. Oficiální název státu je Etiopská federativní demokratická republika s hlavním městem Addis Abeba. CIA<sup>98</sup> uvádí, že se Etiopie se svojí rozlohou řadí na 27. místo na světě a počtem obyvatel se pak nachází na 13. příčce. Celková míra porodnosti činí 5,97 dětí na 1 ženu, čímž Etiopii patří 7. pozici ve světě. Podle hrubé míry úmrtnosti, která je 10,79 zemřelých na 1 000 obyvatel za rok, se ve světě nachází na 44. místě. V očekávané délce života při narození, která dosahuje 56,56 let, patří Etiopii 195. místo ve světě.

### 4.2.1 Historie státu

Obrázek č. 4.2 Mapa Etiopie



Zdroj: CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY (2012)

Etiopie je země, pro kterou je typická velmi bohatá historie. Podle etiopské legendy o královně ze Sáby, která přišla do Jeruzaléma za králem Šalamounem, se stal prvním vládcem etiopské říše v roce 982 před naším letopočtem jejich syn Minilik I. Od 3. století je datován Aksumský stát, který měl velmi silné postavení. Poté již přišla k moci dynastie Zagwe, která nastoupila asi kolem roku 1 150 před naším letopočtem<sup>99</sup>. Etiopie, viz obrázek č. 4.2, byla řadu let chráněna před útoky ostatních států, jelikož ji chránily vysoké pohraniční hory. Poprvé na zemi zaútočili Italové v roce 1895. Armáda tohoto státu sice v bitvě prohrála, ale i tak si Italové dokázali udržet moc nad některým územím. V roce 1935 došlo k tomu, že Italové nakonec Etiopii dobyli. Haile Selassie, který vládnul Etiopii, musel odejít do Velké Británie do exilu. Rok 1941 byl rokem, kdy se Etiopie opět stala svobodnou zemí, protože Britové, Indové a etiopské kmeny společně Italy přemohly. Britové však měli nadvládu v Eritreji, která trvala až do roku 1952. V tomto roce také došlo k ratifikaci dohody o sjednocení

<sup>97</sup> FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS. Price Monitoring and Analysis Country Brief: Somalia. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2012 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://www.fao.org/docrep/015/an629e/an629e00.pdf>

<sup>98</sup> CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY, ref. 75

<sup>99</sup> MOJDL, L. *Stručná historie států: Etiopie*. Praha: Libri, 2005. 1. vydání. ISBN 80-7277-221-X.

eritrejského území s Etiopií. Nutným předpokladem pro podepsání smlouvy bylo, že Eritrea bude stále řízena svojí územní vládou. V roce 1974 došlo ke smrti panovníka Haile Selassie, který byl zavražděn skupinou funkcionářů, kteří se ihned ujali vlády. Rok 1977 je pak charakteristický tím, že prezidentem se stal Colonel Mengistu Haile Mariam, který zřídil s pomocí bývalého Sovětského svazu v zemi komunistický režim. Mengistu byl u moci 14 let a v té době stihl sestavit velkou armádu a neměl soucit s nikým, kdo se jeho panování snažil zpochybňovat. Jeden člen vlády, který se na její schůzi zkusil oponovat a zpochybnit jednu z politik státu, byl zastřelen přímo na místě právě Mengistuem. Je zcela zřejmé, že se ho celá země bála. Více než 100 000 lidí bylo zabito a další lidé, kterých byli tisíce, uprchli do sousedních států<sup>100</sup>. V roce 1977 také došlo k válce o území Ogaden mezi Somálskem a Etiopií, přičemž Etiopie zvítězila s pomocí Sovětského svazu. Smír mezi těmito dvěma bojujícími státy byl pak podepsán v roce 1988. Díky tomu, že Sovětský svaz pomohl Etiopii ve válce, se země zapojila do sovětské sféry vlivu. Po válce pak na nápor ze strany komunistických zemí byla zřízena Komise pro založení Strany pracujících Etiopie. Konec roku 1979 se vyznačoval vznikem místních, okresních, krajských a oblastních organizací a také byl založen ústřední výbor, jehož předseda byl Mengistu Haile Mariam. V roce 1991 došlo ke svržení jeho vlády a v roce 1993 se také stala nezávislým státem na Etiopii Eritrea<sup>101</sup>. Je třeba uvést, že jedním z mnoha faktorů, které měly vliv na politický vývoj v Etiopii, byly stále se opakující období neúrody. Etiopie byla postihnuta suchy v 70. i 80. letech, přičemž situace v letech 1984 – 1985 byla považována za nejvážnější. Hladomor, který obyvatele Etiopie zasáhl, se dostal do povědomí lidí z celého světa díky zprávám, které vysílala televize BBC a tím vzrostla obrovská vlna solidarity<sup>102</sup>.

Milerová<sup>103</sup> se však také zmiňuje o situaci v Etiopii v roce 1999, kdy země rovněž potřebovala humanitární pomoc, které se jí však v adekvátní míře nedostalo. Uvedla, že v řadě situací je příčinou skutečnost, že mezinárodní společenství nemají dostatek informací o rozsahu krize, podcení aktuální stav nebo je na vině nezájem médií, a proto pak dochází k tomu, že mezinárodní společenství se svojí pomocí váhají. Jako další možný důvod pak mohl být tehdejší spor s Eritreou a strach, aby nezískala potřebné prostředky armáda místo lidí postižených krizí. Hlavními příčiny vzniku řady problémů a krizí jsou v tomto státě stejně

---

<sup>100</sup> ETIOPIE.ESTRANKY. Historie. *Etiopie* [online]. 2011 [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <http://www.etiopia.estranky.cz/clanky/Historie-etioapie.html>

<sup>101</sup> MOJDL, L., ref. 99, s. 74 - 76

<sup>102</sup> ETIOPIE.ESTRANKY, ref. 100

<sup>103</sup> MILEROVÁ PRÁŠKOVÁ, D. Hladomor v Africkém rohu. *Glopolis* [online]. 2011 [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <http://glopolis.org/cs/clanky/hladomor-v-africkem-rohu/>

jako v Somálsku vnitrostátní konflikty, které jsou však čtenější v sousedním Somálsku. V současné době Etiopie řeší stále přetrvávající napětí v Ogadenu a také je útočištěm pro tisíce uprchlíků ze Somálska. Velkým problémem jsou také nedostatečné investice do zemědělství, které je obživou pro většinu obyvatel. Nejsou dostatečně podporováni malí farmáři, lidé používají zastaralé technologie a dopravní infrastruktura se nachází ve velmi hrozném stavu. Dalšími problémy jsou pak nadměrná sucha, povodně či další přírodní katastrofy a také vysoké ceny potravin, kdy např. v Etiopii za poslední rok vzrostla cena pšenice o 80 %. Milerová dále uvádí, že v minulých letech byly příčiny hladomorů většinou lokálního charakteru, přičemž v současné době jsou pak příčiny i reakce na ně globální. Zdůrazňuje, že důležitá jsou především politická rozhodnutí, a to jak na národní tak i mezinárodní úrovni. Jde o to, že na základě nich pak buď k hladomoru dojde nebo mu je předcházeno, čímž se zabrání velkým katastrofám.

#### 4.2.2 Činnost GŘ ECHO

Cílem GŘ ECHO v Etiopii je reagovat na humanitární potřeby, které jsou vyvolané opakujícími se suchy, záplavami, epidemiemi, pravidelnými nedostatky potravin a také i na vnitřní a vnější konflikty v různých oblastech země.

V následující tabulce č. 4.3 je zobrazeno, jakou výši finančních prostředků směřovalo GŘ ECHO na humanitární pomoc do Etiopie v letech 2005 – 2011.

**Tabulka č. 4.3 Výše finančních prostředků směřovaných na humanitární pomoc do Etiopie v letech 2005 – 2011 (v mil. EUR)**

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Částka	4,5	5,0	20,0	39,7	51,0	20,0	46,0

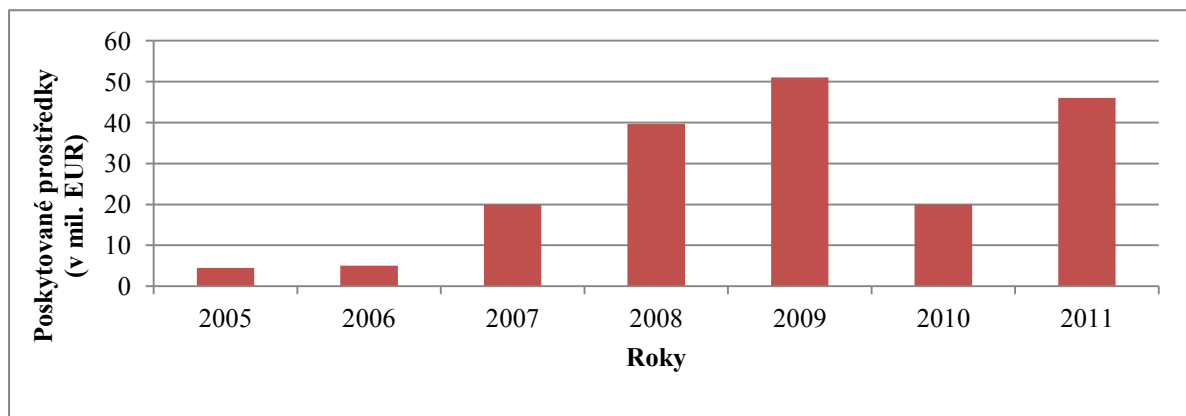
Zdroj: THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION (2011), ref. 83 *vlastní úprava*

Z tabulky vyplývá, že finanční prostředky, které GŘ ECHO směřovalo v rozmezí let 2005 – 2009 do Etiopie, měly rostoucí charakter. Za špatnou situaci v roce 2009 mohly již pátým rokem nepřetržitá sucha, která byla způsobená především selháním pravidelných dešťů, klimatickými změnami a také zvýšením cen základních potravin na světových trzích.

Situace však byla zhoršována také válečnými konflikty a růstem populace. Na potravinovou pomoc bylo v roce 2009 směřováno cca 27 mil. EUR<sup>104</sup>.

V grafu č. 4.4, který znázorňuje data z tabulky č. 4.3, je možné lépe pozorovat vývoj poskytovaných prostředků GŘ ECHO na humanitární pomoc v Etiopii v letech 2005 – 2011.

**Graf č. 4.4 Vývoj poskytovaných prostředků na humanitární pomoc do Etiopie v letech 2005 – 2011 (v mil. EUR)**



Zdroj: THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION (2011), ref. 83  
vlastní úprava

V grafu je patrné, že v roce 2010 GŘ ECHO poskytlo do Etiopie méně prostředků. Bylo to způsobené tím, že se situace oproti roku 2009 vylepšila, protože srážky, které přišly v průběhu roku, zlepšily podmínky, co se týká zajišťování potravin ve všech částech země. V Etiopii došlo ke zlepšení zemědělské výroby, která činila skoro 20 milionů tun, což oproti roku 2009 byl 10 % nárůst<sup>105</sup>.

#### 4.2.3 Činnost Světového potravinového programu

WFP se v případě distribuce potravin do Etiopie vždy potýkal s problémy, jelikož pomoc byla poskytována po moři, přičemž dodávky musely být překládány jen v jednom přístavu v sousedním Džibutsku. Poté ještě musely být dopravovány 500 mil po souši do hlavního města Etiopie Addis Abeby. Je zřejmé, že nápor jak na přístav, tak i na hlavní koridory v Džibutsku, po kterých byly dodávky přepravovány, se zvyšoval a dále se stupňoval s nárůstem humanitární pomoci v Etiopii. V roce 2009 pak došlo k situaci, kdy WFP otevřel dva nové alternativní koridory, které stávajícímu ulevily. První přístav se nachází na severu Súdánu, kde ke konci roku 2009 zakotvily tři lodě s nákladem 65 000 tun obilovin, zejména

<sup>104</sup> EUROPEAN COMMISSION. Annual Report on the Humanitarian Aid Policy and its Implementation in 2009. *Evropa* [online]. 2010 [cit. 2012-03-28]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/annual\\_report/annex\\_2009\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/annual_report/annex_2009_en.pdf)

<sup>105</sup> THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION, ref. 83

tedy pšenice. Co se týká druhého přístavu v Berbeře, tak do toho do konce roku 2009 připluly čtyři lodě, z nichž každá vezla 100 000 tun potravinové pomoci. Problémem, který však stále přetrvává, je velmi špatný stav pozemních komunikací<sup>106</sup>. WFP je také největším odběratelem potravinové pomoci v Africe. Konkrétně v letech 2003 – 2010 byly v Africe nakoupeny potraviny v hodnotě více než 2 mld. USD, čímž se peníze nalily do místní ekonomiky. Hlavním cílem tedy bylo podpořit zemědělskou produkci a vstup na trh pro místní zemědělce. V roce 2010 nakoupil sice největší množství potravin WFP v Asii, ale právě v Etiopii bylo v témže roce nakoupeno nejvíce potravin ze všech zemí Afriky. Konkrétně se jednalo o částku 88 415 761 USD<sup>107</sup>.

V tabulce č. 4.4 je již pro zajímavost uvedeno, jaké množství potravin WFP nakoupil v Etiopii v letech 2008 – 2010 a také je uvedena částka, kterou organizace na nákup vynaložila.

**Tabulka č. 4.4 Nákupy potravin realizované WFP v Etiopii v letech 2008 – 2010**

	2008		2009		2010	
	množství (v tunách)	částka (v USD)	množství (v tunách)	částka (v USD)	množství (v tunách)	částka (v USD)
<b>Etiopie</b>	49 209	30 212 540	73 591	40 431 278	252 076	88 415 761

Zdroj: WORLD FOOD PROGRAMME (2010), ref. 107 *vlastní úprava*

Z tabulky je zřejmé, že WFP nakupoval v uvedeném období v Etiopii stále větší množství potravin. Oproti roku 2008 nakoupil o 209 867 tun potravin více v roce 2010.

Ve druhé polovině roku 2011 bylo nutné zajistit v Etiopii nouzovou potravinovou pomoc cca pro 4,5 milionů lidí a také bylo stanoveno, že je potřeba cca 450 000 tun potravin. WFP v té době zajišťoval potravinovou pomoc cca 3,5 milionům lidí. Další postižení lidé pak také získávali pomoc od Konsorcia nevládních organizací a z nouzových programů, které jsou v zemi realizovány. WFP se zaměřoval na poskytování potravinové pomoci i pro podvyživené děti, těhotné a kojící ženy i osoby nakažené HIV/AIDS<sup>108</sup>. V září roku 2011 bylo v Etiopii cca 240 000 uprchlíků, především tedy ze Somálska, což bylo ve srovnání s lednem téhož roku o 93 000 uprchlíků více. Úkolem WFP v Etiopii bylo a stále je zajišťovat potravinovou

<sup>106</sup> WORLD FOOD PROGRAMME. Fighting Hunger Worldwide. *World Food Programme* [online]. 2010 [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/communications/wfp220666.pdf>

<sup>107</sup> WORLD FOOD PROGRAMME. WFP in Africa: 2010 Facts and Figures. *World Food Programme* [online]. 2010 [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/communications/wfp236720.pdf>

<sup>108</sup> WORLD FOOD PROGRAMME. Ethiopia: WFP Activities. *World Food Programme* [online]. 2011 [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://www.wfp.org/countries/Ethiopia/Operations>

pomoc a v roce 2011 dodávala do táborů pro uprchlíky také sušenky s vysokým obsahem energie, těhotné a kojící matky a děti mladší pěti let pak také dostávaly pravidelné přiděly potravin navíc<sup>109</sup>. Pro rok 2012 byly stanoveny odhady, že potravinovou pomoc bude nutné zajistit pro 3,2 milionů Etiopanů.

#### **4.2.4 Činnost Organizace OSN pro výživu a zemědělství**

Hlavním cílem FAO je pomocí nouzových a rehabilitačních programů v Etiopii zajistit výživu, potravinovou bezpečnost a přispět ke zlepšení zemědělství malých farmářů a pastevců, kteří jsou náchylnější k postihnutí katastrofou a jejichž živobytí je závislé především na jejich vlastní zemědělské produkci. Všechny záchranné činnosti FAO jsou pak realizovány oddělením koordinace pro mimořádné události, které má pobočky v každém krajském městě v Etiopii, aby pomoc mohla být co nejefektivnější. Všechny aktivity jsou realizovány ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství a rozvoje venkova. V rámci nouzových a rehabilitačních programů, bylo v Etiopii v období od 1. ledna do 30. listopadu 2011 vynaloženo celkem 6 402 099 USD<sup>110</sup>. Úkolem FAO je v reakci na humanitární krizi v Etiopii podporovat zahradnickou produkci, a to tím způsobem, že dodává zemědělcům sazenice ovocných plodů, semena k pěstování zeleniny, dále také různé druhy hlíznatých okopanin, které jsou následně pěstovány pro podzemní hlízy. Organizace do postižených oblastí dováží i ruční nářadí na obdělávání půdy a snahou je rovněž zachovat zdraví zvířat, a proto provádí jejich očkování a ošetřování. FAO rovněž investuje do rozvoje zavlažovacích systémů<sup>111</sup>. Dále je odhadnuto, že v roce 2011 činila produkce obilovin v Etiopii rekordních 20,7 milionu tun. Import obilovin, především pšenice je pro hospodářský rok 2011/2012 odhadován na 850 000 tun, což je o 199 000 tun méně než v hospodářském roce 2010/2011<sup>112</sup>.

### **4.3 Zhodnocení účinnosti humanitární pomoci GŘ ECHO v Somálsku a Etiopii**

EU jako celek je v oblasti poskytování humanitární pomoci největším dárce na světě. V rámci zhodnocení účinnosti provádění této pomoci v Somálsku a Etiopii je však

---

<sup>109</sup> WORLD FOOD PROGRAMME, ref. 108

<sup>110</sup> FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS, ref. 93

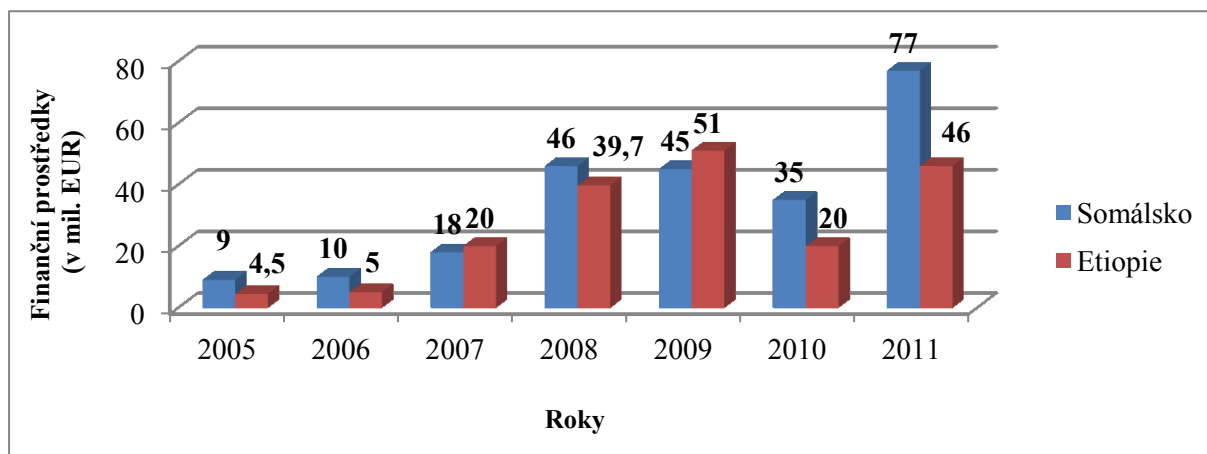
<sup>111</sup> FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS. FAO and Emergencies from prevention to building back better: Ethiopia. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2012 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: [http://www.fao.org/emergencies/country\\_information/list/africa/ethiopia/en/](http://www.fao.org/emergencies/country_information/list/africa/ethiopia/en/)

<sup>112</sup> FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS. GIEWS Country Briefs: Ethiopia. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2012 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://www.fao.org/giews/countrybrief/country.jsp?code=ETH>

pozornost zaměřena pouze na činnost GŘ ECHO, které v této oblasti plní hlavní úlohu a spadá pod úřad Evropské komise.

V následujícím grafu č. 4.5 je zobrazeno srovnání finančních prostředků vynakládaných GŘ ECHO v Etiopii a Somálsku v letech 2005 – 2011.

**Graf č. 4.5 Komparace vynakládaných finančních prostředků GŘ ECHO v Etiopii a Somálsku v letech 2005 – 2011 (v mil. EUR)**



Zdroj: THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Somalia. *Europa.eu* [online]. 2012 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/somalia\\_factsheet.pdf](http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/somalia_factsheet.pdf) vlastní zpracování

Z grafu je vidět, že prostředky vynakládané GŘ ECHO na humanitární pomoc se s postupem let v obou zemích navyšují. V posledních letech také dochází ke zvyšování nutnosti tuto pomoc poskytovat. Důvodem je řada příčin, jako jsou neustávající válečné konflikty, v důsledku nichž pak dochází k nárůstu uprchlíků a vysídlených osob, další problém jsou také klimatické změny, které mají za následek zvyšování počtu přírodních katastrof. Z grafu je však patrné, že GŘ ECHO přistupuje k poskytování finančních prostředků pro tyto dvě země velmi pozitivně. Lze pozorovat, že přístup GŘ ECHO k narůstajícím problémům není lhostejný.

Ve veřejném povědomí je, že Afrika je kontinent, který se potýká s velkou chudobou, proto považuji za vhodné poukázat na vývoj extrémní chudoby v Etiopii. Podle statistik The World Bank<sup>113</sup> (dále jen WB) ještě v roce 2000 byla míra populace, která žije pod 1,25 \$ na den celých 55,6 %. S postupem let se situace významně zlepšila, a to na 39 % v roce 2005. Zajímavostí však je, že populace žijící pod 2 \$ v témže roce dosahovala 77,6 %,

<sup>113</sup> THE WORLD BANK. World Development Indicators 2012. The World Bank [online]. 2012 [cit. 2012-04-28]. ISBN 978-0-8213-8985-0. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/sites/default/files/wdi-2012-ebook.pdf>

díky čemuž lze tvrdit, že  $\frac{3}{4}$  populace se potýká s ohromnou chudobou. Na oficiálních stránkách CIA je uvedeno, že v roce 2006 byla hodnota extrémní chudoby (pod 1,25 \$ na den) na 38,7 %<sup>114</sup> a za následující tři roky, tj. v roce 2009 se hodnota dostala na 29,2 %<sup>115</sup>. Z předešlého textu je tedy zřejmé, že za necelých 10 let se situace zlepšila téměř o polovinu. Je možné usuzovat, že zlepšení situace je také odrazem navyšování prostředků GŘ ECHO na humanitární pomoc (viz graf č. 4.5). Z tohoto pohledu se jeví pomoc ze strany ředitelství jako účinná. Co se týká druhého státu, tak pro nedostatek informací k situaci v Somálsku není možné provést kvantitativní zhodnocení.

Podle mého názoru je činnost GŘ ECHO efektivní především v tom, že účinně spolupracuje při poskytování humanitární pomoci s řadou partnerů, kterým přiděluje potřebné finanční částky a jejich úkolem je pak poskytnout pomoc zemím přímo v postižených oblastech. Jak Etiopie, tak i Somálsko se již řadu let potýkají především s potravinovým problémem, na něhož je nutné reagovat potravinovou pomocí. Ta tvoří stěžejní část prostředků rozpočtu GŘ ECHO vyčleněných na humanitární pomoc. Největším partnerem GŘ ECHO v oblasti potravinové pomoci je specializovaná agentura WFP, které plyne od ředitelství největší podíl prostředků, vyčleněných právě pro partnerské agentury OSN.

V grafu č. 4.6 je znázorněno, kolik z celkové částky (viz graf č. 4.5) poskytnuté na humanitární pomoc bylo v letech 2007 - 2010 směřováno na pomoc potravinovou. Dřívější roky nejsou znázorněny, protože jak již bylo uvedeno v úvodu práce, do roku 2006 byl za správu potravinové pomoci odpovědný Úřad pro spolupráci Europeaid.

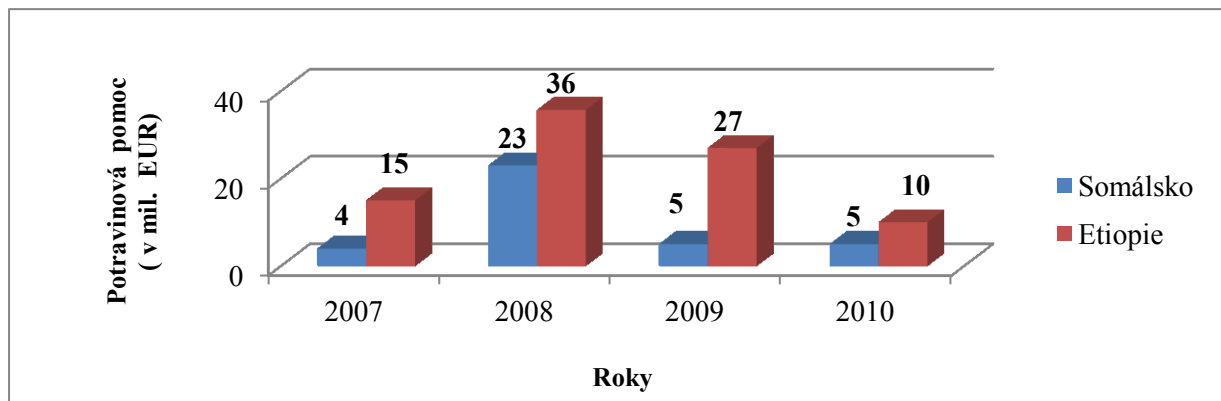
---

<sup>114</sup> CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. World Factbook Download 2009. *Central Intelligence Agency* [online]. 2009 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/download/download-2009/index.html>

<sup>115</sup> CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. The World Factbook: Population below poverty line(%). *Central Intelligence Agency*. [online]. 2010 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2046.html?countryName=Holy%20See%20%28Vatican%20City%29&countryCode=vt&regionCode=eu&>



**Graf č. 4.6 Výdaje GŘ ECHO na potravinovou pomoc v Somálsku a Etiopii v letech 2007 - 2010 (v mil. EUR)**



Zdroj: THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Annual report 2007 - 2010. *Europa* [online]. 2007 - 2010 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/about/annual\\_reports\\_en.htm](http://ec.europa.eu/echo/about/annual_reports_en.htm) *vlastní zpracování*

Z grafu je patrné, že více prostředků na potravinovou pomoc plynulo do Etiopie, a to i přesto, že do Somálska celkově směřovalo na humanitární pomoc více finančních prostředků.

Jedním z ukazatelů, který je úzce spjat s potravinovou pomocí, je podíl podvyživených dětí ve věku do pěti let. Světová zdravotnická organizace<sup>116</sup> (dále jen WHO) uvádí, že v Etiopii se tato hodnota v roce 2000 pohybovala na úrovni 42 %. Nejaktuálnější data o tomto ukazateli jsou zveřejněny pro rok 2005, kdy se hodnota rovnala 34,6 %. Pro Somálsko jsou zveřejněny také pouze dvě hodnoty, a to pro rok 2000, kdy byl podíl podvyživených 22,8 % a pro rok 2006 jsou uváděny data ukazující horší situaci, tj. 32,8 %. Tato data neodráží činnost GŘ ECHO v poskytování potravinové pomoci, jelikož v těchto letech ředitelství ještě nemělo odpovědnost za potravinovou pomoc a proto nelze zhodnotit jeho účinnost.

Pro zhodnocení účinnosti humanitární pomoci GŘ ECHO je velice dobrým ukazatelem přístup obyvatel k pitné vodě a sanitačním zařízením, a to i z toho důvodu, že je k dispozici dostatečné množství aktuálních dat. V tabulce č. 4.5 je již zobrazen podíl obyvatel, které měli ve vybraných letech v Somálsku a Etiopii přístup k pitné vodě a sanitačním zařízením.

<sup>116</sup> WORLD HEALTH ORGANIZATION . Global Health Observatory Data Repository: MDG 1: Poverty and hunger, Children aged <5 years underweight. In: [online]. 2011 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: <http://apps.who.int/ghodata/>

**Tabulka č. 4.5 Podíl obyvatel mající přístup k pitné vodě a sanitačním zařízením ve vybraných letech (v %)**

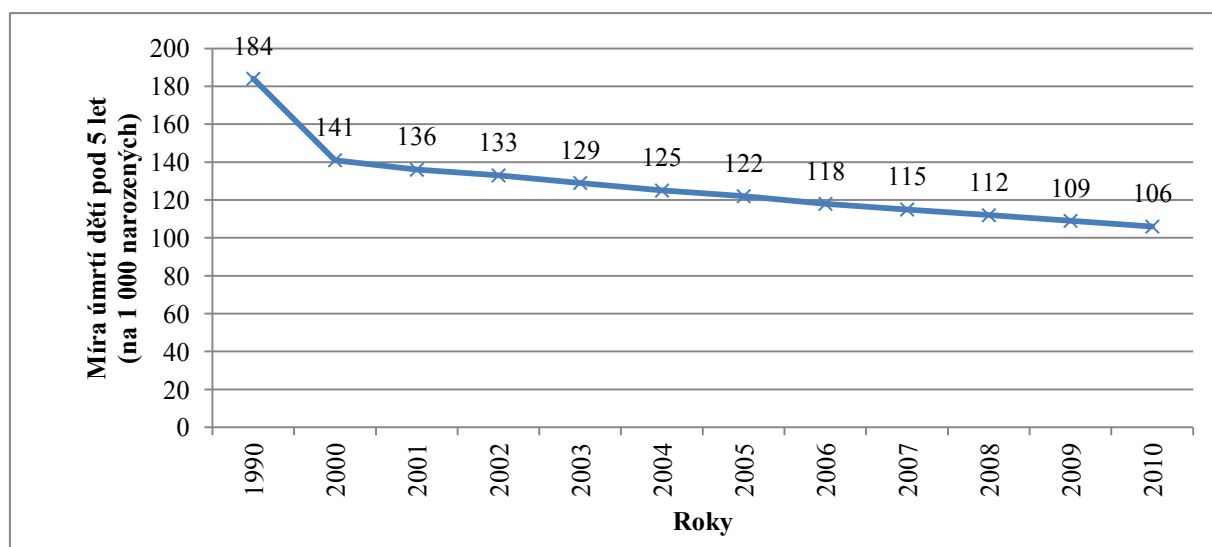
Stát		Podíl obyvatel s přístupem k pitné vodě					Podíl obyvatel s přístupem k sanitačním zařízením				
		1990	2000	2005	2008	2010	1990	2000	2005	2008	2010
Somálsko	Město	-	35	57	67	66	-	45	-	52	52
	Venkov	-	15	9	9	7	-	10	-	6	6
	Celkem	-	23	28	30	29	-	22	22	23	23
Etiopie	Město	77	87	92	98	97	21	24	-	29	29
	Venkov	5	19	27	26	34	1	6	-	8	19
	Celkem	17	24	-	38	44	4	8	10	12	21

Zdroj: WORLD HEALTH ORGANIZATION. Global Health Observatory (GHO): Map gallery. *World Health Organization* [online]. 2012 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: [http://gamapserver.who.int/gho/interactive\\_charts/mdg7/atlas.html?indicator=i0&date=2010](http://gamapserver.who.int/gho/interactive_charts/mdg7/atlas.html?indicator=i0&date=2010) vlastní úprava

Z tabulky je zřejmé, že v Somálsku i Etiopii mají lidé žijících ve městě stále lepší přístup k pitné vodě i sanitačním zařízením, ale je znázřející, že lidem, kteří žijí v Somálsku ve venkovských oblastech, se přístup k pitné vodě i sanitačním zařízením postupně zhoršuje. Zajištění přístupu k pitné vodě a sanitačním zařízením patří mezi stěžejní činnosti pomoci. Z uvedených dat je patrné, že tento úkol je velmi obtížný, protože se s rostoucími finančními prostředky na humanitární pomoc přístup k pitné vodě a sanitačním zařízením zvyšuje pomalým tempem, avšak s výjimkou venkovských oblastí v Somálsku, kde lze pokládat humanitární pomoc GR ECHO za méně účinnou.

Posledním aspektem, který je podrobněji zachycen v grafu č. 4.7, je míra dětské úmrtnosti pod pět let věku (na 1 000 narozených) v Etiopii. Tento aspekt v sobě odráží mnohé zmíněné ukazatele jako je podvýživa či přístup k vodě a sanitačním zařízením.

**Graf č. 4.7 Míra dětské úmrtnosti do pěti let věku (na 1 000 narozených) v Etiopii**



Zdroj: THE WORLD BANK. Mortality rate, under – 5 (per 1 000 live births). *The World Bank* [online]. 2012 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/SH.DYN.MORT?page=1> vlastní zpracování

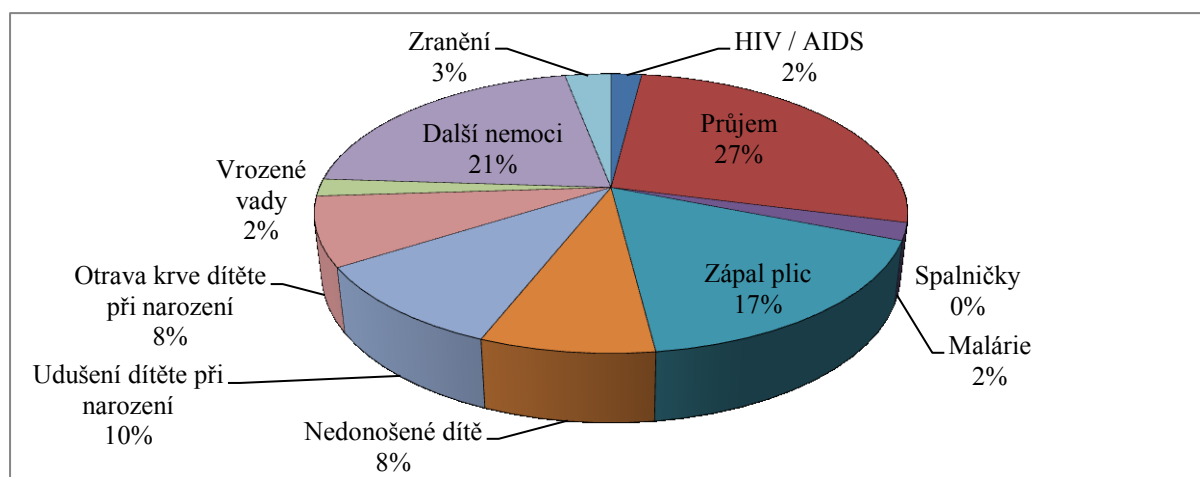
Z grafu lze vyčíst, že míru dětské úmrtnosti se daří rok od roku úspěšně snižovat, a proto je možné tvrdit, že s rostoucími finančními prostředky, které GŘ ECHO na humanitární pomoc vynakládá (viz graf č. 4.5) je jeho pomoc v této oblasti účinná.

V případě Somálska není možné zobrazit vývoj tohoto ukazatele v čase tak podrobně, jako je tomu v případě Etiopie, a to z důvodu nedostatečného množství dat. WHO<sup>117</sup> uvádí, že v roce 2000 v Somálsku zemřelo na 1 000 narozených 180 dětí mladších pěti let. Z tabulky č. 4.7 je tedy vidět, že v Etiopii byla v roce 2000 situace v této oblasti lepší než právě v Somálsku, kde zemřelo o 39 dětí více. Z tohoto pohledu je možné usuzovat, že pomoc GŘ ECHO v roce 2000 byla v této zemi méně účinná než v Etiopii.

V následujícím grafu č. 4.8 jsou pro názornost zobrazeny příčiny úmrtí dětí mladších pěti let (v %) v roce 2008 v Etiopii.

<sup>117</sup> WORLD HEALTH ORGANIZATION. World Health Statistics 2011. *World Health Organization* [online]. 2011 [cit. 2011-12-04]. ISBN 978-92-4-156419-9. Dostupné z: [http://www.who.int/gho/publications/world\\_health\\_statistics/EN\\_WHS2011\\_Full.pdf](http://www.who.int/gho/publications/world_health_statistics/EN_WHS2011_Full.pdf) vlastní zpracování

**Graf č. 4.8 Příčiny úmrtí dětí mladších pěti let v roce 2008 (v %) v Etiopii**

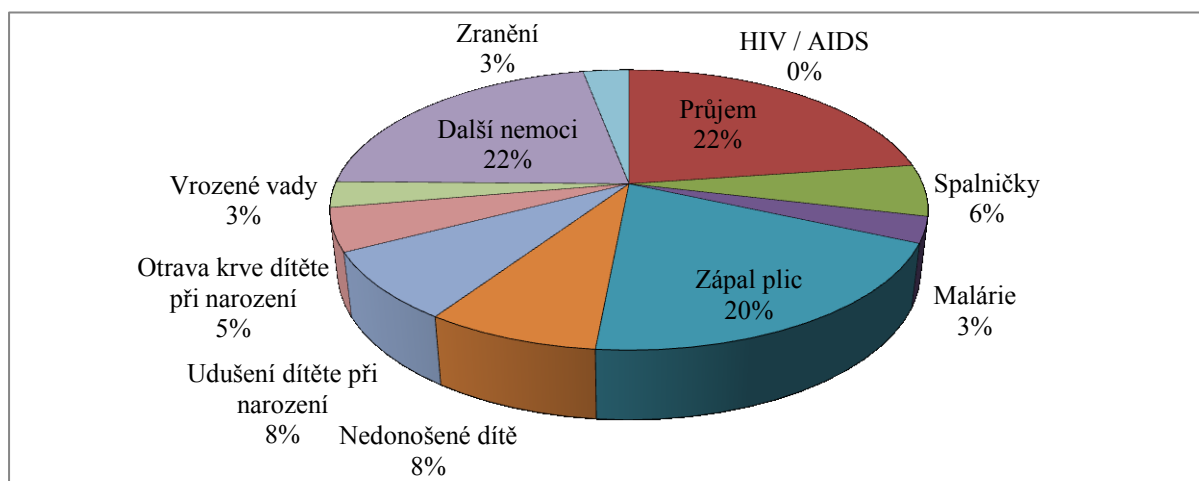


Zdroj: WORLD HEALTH ORGANIZATION, ref. 117

Z grafu je patrné, že nejvíce dětí umíralo na průjemovitá onemocnění, z čehož lze usuzovat, že velká úmrtnost dětí je spojena s nedostatečným přístupem k pitné vodě a sanitačním zařízením. Jak již bylo zmíněno u tabulky č. 4.5, situace se sice rok od roku zlepšuje, ale problém však stále přetrvává.

V dalším grafu č. 4.9 je znázorněno, jaké byly příčiny úmrtí dětí mladších pěti let (v %) v roce 2008 v Somálsku.

**Graf č. 4.9 Příčiny úmrtí dětí mladších pěti let v roce 2008 (v %) v Somálsku**



Zdroj: WORLD HEALTH ORGANIZATION, ref. 117

Z grafu je možné vyčíst, že příčiny úmrtí v Somálsku jsou velmi podobné jako v Etiopii, z čehož lze usuzovat, že i problémy s tím spojené budou podobného charakteru.

Je třeba dodat, že existuje mnoho ukazatelů porovnávajících úrovně jednotlivých zemí. Ukazatelé, které byly zmíněny v této práci, byly vybrány z důvodu jejich dobré vypovídací schopnosti, a i když nebyla dostupná všechna data, tak je možné si na základě nich alespoň částečně představit situaci v obou zemích.

Důležité je ještě shrnout činnost organizací WFP a FAO, o jejichž činnosti v oblasti potravinové pomoci také pojednávala tato kapitola. Další zhodnocení účinnosti již není provedeno kvantitativní formou.

WFP se v obou zemích angažuje především distribucí potravin do zasažených oblastí. Potravinová pomoc poskytnutá WFP v roce 2011 pomohla cca 1,5 milionu Somálců ve střední a severní části země, ale je třeba dodat, že organizace by měla dostatečný objem potravin pro pomoc až 3,7 milionů lidí, ke kterým se však nebylo možné dostat kvůli aktivitám ozbrojených skupin. Účinnost humanitární pomoci je tedy značně snížena tím, že organizace mají dostatečné prostředky na to, aby v zasažených oblastech pomohly, ale nemohou je bezpečně dopravit k postiženým lidem. Možným řešením by nejspíše bylo vyřešení politické situace v zemi, což však není v moci humanitárních pracovníků.

Blíže tento problém popisuje Katherine Zimmerman<sup>118</sup>, která uvádí, že největší překážkou pro poskytování humanitární pomoci v Somálsku je odepření vstupu humanitárních organizací do nejvíce postižených oblastí v jižním Somálsku, a to islamistickou skupinou Al Shabaab, která toto území obsadila. Al Shabaab uvedla, že pokud bude zákaz porušen, všechny potraviny i zdravotnické potřeby budou zničeny a pokud na obsazené území vstoupí humanitární pracovníci, budou zajati. Obecně za dlouhá léta tato skupina ještě upevnila svůj postoj proti činnostem humanitárních organizací. Tvrdí, že řada amerických organizací, ale i příspěvkové organizace OSN mají „křesťanskou agendu“, která není v nejlepším zájmu somálského lidu.

Zimmerman se dále zmiňuje o tom, že v červenci 2009 Al Shabaab informovala o zřízení Úřadu pro dohled nad věcí zahraničních agentur, jejímž úkolem je sledovat pohyb všech nevládních a mezinárodních organizací v Somálsku. V listopadu 2009 islamistická skupina požadovala, aby se humanitární organizace řídily 11 stanovenými podmínkami, včetně placení registračního poplatku, odstranění log ze všech vozidel a zákazu poskytování humanitární pomoci ženami. V tomto období, byl také WFP nařčen, že zničil místní

---

<sup>118</sup> ZIMMERMAN, K. Al Shabaab and the Challenges of Providing Humanitarian Assistance in Somalia. *Critical Threats* [online]. 2011 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z: <http://www.criticalthreats.org/somalia/zimmerman-shabaab-challenges-humanitarian-assistance-somalia-september-8-2011>

zemědělské trhy díky dodávkám potravinové pomoci, kterou poskytl v době sklizně. WFP bylo nařízeno, aby nakoupil potřebné potraviny pouze na místních trzích a vyklidil všechny sklady potravin do konce roku. V lednu 2010 pak Al Shabaab napadli jeden z potravinových skladů této organizace a spálili více než 300 pytlů potravin, s tím, že jídlo bylo prošlé. WFP reagoval na tuto situaci tím, že oznámil pozastavení své činnosti, a to z důvodu nedostatečné bezpečnosti. Organizaci se pak již v oblasti jižního Somálska nepodařilo obnovit provoz. Tato zkušenost s WFP nebyla zcela ojedinělá. Již v roce 2010 byla zakázána činnost dalších nejméně sedmi humanitárních organizací. Organizace, které ještě zůstávaly v provozu, však měly velmi omezenou činnost a byly podrobeny zdanění. Pozastavení činnosti humanitárních organizací v oblastech pod kontrolou Al Shabaab následovaly i v roce 2011. BBC<sup>119</sup> uvádí, že islamistická skupina Al Shabaab popírala, že by odepřela vstup na své území specializovaným agenturám OSN a rovněž popírala, že se Somálsko potýká s hladomorem, tvrdila, že jde o čirou propagandu. Dále uvedla, že se sice Somálsko potýká s nedostatkem deště a velkými suchy, ale situace není tak zlá, jak se zdá.

V dubnu 2011 povolil Al Shabaab přístup některých humanitárních organizací do oblastí jižního Somálska, které však mají velmi omezené možnosti, tím jak mohou v této oblasti poskytovat humanitární pomoc. Tato islamistická skupina začala také využívat místní potravinové zdroje, a to na úkor obcí. Protože se podmínky v zemi stále zhoršovaly, skupina vyžadovala i vyšší nároky na místní obyvatele. V některých oblastech Somálska byla vyžadována platba 30 USD za každý hektar orné půdy podél řeky Jubba. Někteří obyvatelé také musí poskytovat potravu pro bojovníky Al Shabaab a pokud by tak neučili, byli by potrestáni. Hovoří se také o tom, že tato skupina popravila některé pastevece, kteří odmítli dát svá zvířata na porážku, viz Zimmerman<sup>120</sup>.

Jak již bylo zmíněno, jeden z důvodů proč lze považovat humanitární pomoc za neúčinnou je, že humanitární pracovníci mají zakázán vstup do některých postižených oblastí. Velkým problémem však také je, že když již pracovníci mají oprávněný vstup do určitých oblastí a prostřednictvím místních partnerů WFP se snaží pomoc poskytnout na potřebná území, pomoc je často právě jejími partnery zpronevěřena nebo zabavena militaristickými skupinami. Uvedené ozbrojené skupiny takto získanou potravinovou pomoc použijí jako taktickou výhodu nad soupeřící stranou takovým způsobem, že přilákají část obyvatel

---

<sup>119</sup> BBC. Somali Islamists maintain aid ban and deny famine. *BBC* [online]. 2011 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-14246764>

<sup>120</sup> ZIMMERMAN, K., ref. 118

z oblasti nepřítele. Jako řešení se jeví vojenský dohled nad všemi dodávkami poskytované pomoci.

Mezi negativní dopady humanitární pomoci patří také poskytnutí pomoci v nesprávnou chvíli, např. pokud organizace dodá do postižené země nadbytečný objem potravinové pomoci, než je skutečně potřeba, může to mít za následek zničení trhů místních zemědělců. Negativem je také skutečnost, že řada epidemií vzniká tehdy, když se např. v uprchlických táborech (na malém prostoru) seskupí mnoho lidí, kvůli očekávání pomoci, viz Pazderka<sup>121</sup>.

Mnoho Somálců díky špatné situaci odchází do uprchlických táborů, ale cesta do táborů s sebou nese řadu úskalí, jako je např. banditismus a ozbrojené milice v celém Somálsku, které jsou velkou hrozbou pro vysídlené osoby. Dokonce se snažila islamistická skupina zabránit Somálcům, aby odešli ze své země, a proto vytvořila překážky podél hlavní trasy z nákladových vozů, které donutily místní lidi vrátit se zpět, viz Zimmerman<sup>122</sup>.

Co se týká pomoci WFP v Etiopii, tak je dobré zmínit, že proto, aby mohla být pomoc realizována s větší efektivitou, byly vybudovány dva nové lodní koridory, které přispěly ke zvýšení rychlosti a objemu dodávek pomoci. Dalším způsobem jak organizace v Etiopii pomohla je, že v této zemi nakupuje velkou část potravinové pomoci, čímž podporuje místní ekonomiku, a to má pozitivní vliv na místní zemědělskou produkci. Tento druh pomoci se tedy jeví jako velmi účinný, protože do procesu zotavení země se zapojí i místní obyvatelé.

Druhou stěžejní organizací, která se věnuje činnostem v oblasti potravinové pomoci je FAO. Součástí její práce je také monitorování aktuální situace, jehož výstupem jsou predikce kritických situací. Tyto zprávy jsou pak důležitým podkladem při rozhodování o přidělení finančních prostředků. Organizace v zasažených oblastech rovněž zřizuje koordinační jednotky, jejichž úkolem je poskytovat potřebné informace osobám zapojených do pomoci. FAO poskytuje do postižených oblastí nástroje potřebné pro zemědělskou činnost, hnojiva, kvalitní osivo a její snahou je i budovat zavlažovací systémy. Takovýto způsob pomoci je podobný v obou sledovaných zemích. Podle mého názoru je pojetí pomoci organizace dobré v tom, že se snaží, aby si místní lidé byli schopni zajistit obživu sami a nebyli tak závislí na pomoci druhých.

---

<sup>121</sup> PAZDERKA, J., ref. 13

<sup>122</sup> ZIMMERMAN, K., ref. 118

Závěrem lze konstatovat, že humanitární pomoc musí být poskytnuta ve správný čas a na správné místo, proto je nutné reagovat vždy na aktuální situaci a každý problém řešit individuálně, čemuž dopomáhají partneři GŘ ECHO, kteří se zaměřují na různé formy pomoci. Z tohoto důvodu i samotné zhodnocení je těžké řešit v komplexním pojetí. Proto jsou v práci vypracovány spíše dílčí zhodnocení účinnosti.

### **Dílčí shrnutí**

Na samotném začátku této kapitoly bylo ilustrováno, jakou částku na humanitární pomoc vydala celá EU za rok 2010 v Africe a následně kolik plynulo z celkové sumy do Somálska a Etiopie. V další části práce byly nastíněny problémy Somálska a Etiopie, včetně jejich příčin vzniku. Následně byla pozornost směřována do oblasti potravinové pomoci, protože na tuto pomoc připadá značná část prostředků vynakládaných na humanitární pomoc. GŘ ECHO spolupracuje při reakci na potravinové problémy s více partnery, z nichž jsou v práci blíže rozebrány dvě specializované agentury OSN, konkrétně WFP a FAO, přičemž v každé zemi je charakterizována konkrétní realizace potravinové pomoci. Velmi zajímavou podkapitolou je závěrečné shrnutí, které odráží můj názor na účinnost potravinové pomoci.



## 5 Závěr

Humanitární pomoc je nutnou reakcí na humanitární krize, které vznikly následkem přírodních katastrof nebo lidmi zaviněných krizí. Tato forma pomoci je chápána jako pomoc krátkodobá, jejímž cílem je zabezpečit základní životní potřeby a co nejdříve také zajistit důstojný život, který lidé vedli předtím, než ke krizi došlo. Tato pomoc je poskytována zejména v rozvojových zemích, které nemají schopnost sami účinně reagovat na nepříznivé situace. Mezi tuto skupinu zemí patří i Somálsko a Etiopie, dva státy afrického kontinentu, ve kterých jsou problémy spojené s politickou nestabilitou a působením přírodních živlů na denním pořádku. Z tohoto důvodu je tedy nutné zajistit dostatečnou humanitární pomoc.

Cílem této práce bylo v obou zemích zhodnotit účinnost GŘ ECHO při poskytování humanitární pomoci. Mojí snahou bylo zhodnotit situaci na základě vývoje vybraných ukazatelů, jako je míra populace, která žije pod 1,25 \$ na den, podíl podvyživených dětí ve věku do pěti let, přístup obyvatel k pitné vodě a sanitačním zařízením a míra dětské úmrtnosti pod pět let věku (na 1 000 narozených).

Důležité je uvést, že existuje celá řada ukazatelů porovnávajících úroveň v jednotlivých zemích. Jak již však bylo uvedeno v kapitole čtvrté, ukazatelé, které jsou použity v této práci, byly zvoleny z důvodu jejich dobré vypovídací schopnosti. Výběr ukazatelů byl však podmíněn i dostupností dat, neboť u těchto zůstávajících zemí nebylo u mnoha indikátorů uvedeno dostatečné množství dat a v řadě případů nebyla data vůbec k dispozici. I když nejsou u jmenovaných ukazatelů známa všechna data, tak je možné si alespoň na základě těch zveřejněných, zčásti situaci v obou zemích představit.

Jako první ukazatel jsem si zvolila míru populace, která žije pod 1,25 \$ na den. Zjistila jsem, že situace v Etiopii, co se týká míry populace žijící v extrémní chudobě, se postupem let výrazně snižuje, což je pozitivní. Situace se za necelých 10 let se zlepšila skoro o polovinu. Z grafu č. 4.5 je již známo, že GŘ ECHO s postupem let navyšuje prostředky na humanitární pomoc do obou zemí, a proto lze usuzovat, že snižování extrémní chudoby je spojeno rovněž s narůstajícími prostředky na tuto pomoc. Z tohoto pohledu je možné pomoc ze strany GŘ ECHO považovat za účinnou. V případě Somálska není možné u tohoto ukazatele zhodnotit účinnost ze strany ředitelství, neboť nejsou k dispozici požadovaná data.

Druhým ukazatelem je podíl podvyživených dětí ve věku do pěti let, který úzce souvisí s potravinovou pomocí. Data pro obě země jsou však známa pouze pro roky, které nastiňují situaci před rokem 2007. Data tedy neodráží činnost GŘ ECHO v poskytování

potravinové pomoci, jelikož v těchto letech ředitelství ještě nemělo odpovědnost za potravinovou pomoc a proto nelze zhodnotit jeho účinnost.

Významným ukazatelem pro zhodnocení účinnosti humanitární pomoci GŘ ECHO je přístup obyvatel k pitné vodě a sanitačním zařízením. Velkým pozitivem je skutečnost, že k dispozici je dostatečné množství aktuálních dat. Zjistila jsem, že lidem, kteří žijí v obou zemích ve městech, se přístup k pitné vodě i sanitačním zařízením stále zlepšuje. Zarážející je však skutečnost, že lidem, kteří žijí Somálsku na venkově, se přístup k pitné vodě i sanitačním zařízením postupně zhoršuje, což lze podle mého názoru přisoudit chování islamistické skupiny Al Shabaab. Lze říci, že zajišťování přístupu k čisté vodě a základním hygienickým zařízením je úkolem obtížným, jelikož se zvyšujícími prostředky, které GŘ ECHO na humanitární pomoc vynakládá, se přístup k nim zvyšuje pomalým tempem. Výjimkou jsou venkovské oblasti v Somálsku, kde lze považovat pomoc GŘ ECHO za méně účinnou.

Posledním ukazatelem, který byl zkoumán a odráží v sobě některé již zmíněné indikátory, jako je např. podvýživa nebo přístup k pitné vodě a sanitačním zařízením, je míra dětské úmrtnosti pod pět let věku (na 1 000 narozených). Dozvěděla jsem se, že tuto míru se daří v Etiopii postupem let snižovat, což je velmi pozitivní fakt, a proto je také možné tvrdit, že s rostoucími prostředky poskytovanými GŘ ECHO na humanitární pomoc je jeho pomoc v této oblasti účinná. V případě Somálska, se lze vyjádřit pouze k situaci v roce 2000, kdy v tomto roce zemřelo v zemi více dětí než v Etiopii, podle čehož je možné tvrdit, že pomoc GŘ ECHO byla při poskytování pomoci v této oblasti účinnější v Etiopii. Co se týká příčin, na které děti v tomto věku nejčastěji umíraly v roce 2008, byly to v Somálsku i Etiopii průjmovitá onemocnění, což lze spojovat s tím, že velká úmrtnost dětí souvisí s nedostatečným přístupem k pitné vodě a sanitačním zařízením. Sice jsem uváděla, že se rok od roku situace zlepšuje, ale je třeba dodat, že problém stále přetrvává.

Velký problém při poskytování humanitární pomoci v Somálsku představuje islamistická skupina Al Shabaab, která velice ztěžuje práci humanitárních pracovníků, a to především tím, že jim odepírá vstup do velmi postižených oblastí, které potřebují nutnou humanitární pomoc. Účinnost pomoci je tedy velmi snížena tím, že humanitární organizace disponují dostatečnými prostředky na to, aby mohly v oblastech pomoci, ale problémem je, že je nemohou bezpečně dopravit k postiženým lidem. Jako možné řešení této situace by bylo nejspíše vyřešení politické situace v zemi, což však není ve schopnostech humanitárních pracovníků.

Dalším problémem je, že somálští lidé pracující pro humanitární organizace, část potřebné pomoci zpronevěří nebo je pomoc zabavena ozbrojenými skupinami. Řešením by nejspíše bylo zajistit vojenský dohled nad veškerými dodávkami, což by ovšem bylo velmi složité a neúměrně nákladné.

Humanitární pomoc má i svá **negativa** např. pokud je potravinová pomoc poskytnuta v nadměrném objemu, než je skutečně potřeba, může to vést k likvidaci trhů místních zemědělců. Tomuto problému se snaží předcházet svými analýzami organizace FAO, která monitoruje aktuální situaci v postižených oblastech. Problémem jsou také časté epidemie, které vypuknou v uprchlických táborech kvůli velké hustotě lidí na malém prostoru.

**Pozitivním dopadem** humanitární pomoci může být také, když humanitární organizace nakupují potřebnou pomoc v rozvojových zemích, čímž podpoří místní ekonomiku, a to má příznivý vliv na místní zemědělskou produkci. Lze říci, že tato forma pomoci je velmi účinná, jelikož se do procesu zotavení země zapojí i místní obyvatelé.

Pokud bych měla posoudit dosažený cíl práce čili zhodnotit účinnost humanitární pomoci GŘ ECHO v Somálsku a Etiopii tak je nutné uvést, že kvantitativní zhodnocení se mi lépe podařilo provést u Etiopie, u které bylo k dispozici větší množství konkrétních dat. Humanitární pomoc měla na všechny aspekty pozitivní vliv, a to i za skutečnosti, že se země neustále potýká s celou škálou problémů, na což je nutné reagovat rostoucími finančními prostředky.

Zhodnocení situace v Somálsku je obtížné provést v kvantitativní podobě kvůli nedostatku zveřejněných dat, proto jsem zhodnocení účinnosti v této zemi pojala spíše formou slovního zhodnocení.

# Seznam použité literatury

## Knižní zdroje:

ANTOŠOVÁ, N. *Globalizace a mezinárodní organizace*. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2007. ISBN 978-80-248-1463-6.

BAYLIS, J., S. SMITH a P. OWENS. *The Globalization of World Politics: an introduction to international relations*. 4th ed. New York: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-929777-1.

CIHELKOVÁ, E. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-804-5.

ČLOVĚK V TÍSNI, SPOLEČNOST PŘI ČT. *Novinář, rozvojová spolupráce a humanitární pomoc: Příručka rozvojového vzdělávání pro studenty mediálních oborů*. Praha: Člověk v tísni, společnost při ČT, 2007. ISBN 978-80-86961-31-6.

ČLOVĚK V TÍSNI. *Globální problémy a rozvojová spolupráce: Témata, o která se lidé zajímají*. 2. vyd. Praha: Člověk v tísni, 2008. ISBN 978-80-86961-55-2.

JENÍČEK, V. a J. FOLTÝN. *Globální problémy a světová ekonomika*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-795-2.

JENÍČEK, V. a J. FOLTÝN. *Globální problémy světa v ekonomických souvislostech*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-326-4.

MAJEROVÁ, I. *Rozvojové ekonomiky*. 1. vyd. Karviná: Obchodně podnikatelská fakulta Karviná, Slezská univerzita v Opavě, 2008. ISBN 978-80-7248-459-1.

MEZINÁRODNÍ VÝBOR ČERVENÉHO KŘÍŽE. *Mezinárodní humanitární právo: Odpovědi na vaše otázky*. Praha: Úřad Českého červeného kříže, 2001.

MOJDL, L. *Stručná historie států: Etiopie*. Praha: Libri, 2005. 1. vydání. ISBN 80-7277-221-X.

## Elektronické zdroje:

AFRICA STATE OF MIND. On famine. Africa state of mind [online]. 2012[cit. 2012-03-

22]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-14175443>

BABKOVÁ, T. Historie jedné z nejméně rozvinutých zemí. *Český rozhlas* [online]. 2008 [cit. 2012-03-14]. Dostupné z: [http://www.rozhlas.cz/lekari/somalsko/\\_zprava/477927](http://www.rozhlas.cz/lekari/somalsko/_zprava/477927)

BBC. Somali Islamists maintain aid ban and deny famine. *BBC* [online]. 2011 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-14246764>

BBC. Areas of food shortages. *BBC* [online]. 2012[cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-14175443>

BERTHIAUME, Ch. WFP: Jakékoli zcizení nebo jiné zneužití pomoci je důsledně prošetřováno. *Informační centrum OSN v Praze* [online]. 2011 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1709>

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. World Factbook Download 2009. *Central Intelligence Agency* [online]. 2009 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/download/download-2009/index.html>

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. The World Factbook: Population below poverty line(%). *Central Intelligence Agency*. [online]. 2010 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2046.html?countryName=Holy%20See%20%28Vatican%20City%29&countryCode=vt&regionCode=eu&>

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The Central Intelligence Agency* [online]. 2012 [cit. 2012-05-05]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/>

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *Ethiopia*. 2012. Dostupné z: [https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/maps/maptemplate\\_et.html](https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/maps/maptemplate_et.html)

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. The World Factbook. *Central Intelligence Agency* [online]. 2012 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/rankorderguide.html>

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ. Mezinárodní výbor Červeného kříže. *Český červený kříž* [online]. 2009 [cit. 2012-02-06]. Dostupné z: <http://www.cervenykriz.eu/cz/icrc.aspx>

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ. Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce. *Český červený kříž* [online]. 2009 [cit. 2012-02-10]. Dostupné z: <http://www.cervenykriz.eu/cz/ifrc.aspx>

ČLOVĚK V TÍSNI. Sektor humanitární pomoc a obnova. *Člověk v tísni* [online]. 2006 [cit. 2011-10-30]. Dostupné z: <http://www.clovekvtsni.cz/index2.php?id=261>

ETIOPIE. ESTRANKY. Historie. *Etiopie* [online]. 2011 [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <http://www.etiopie.estranky.cz/clanky/Historie-etiopie.html>

EUR-LEX. Zpráva Komise - Generální ředitelství pro humanitární pomoc (ECHO): Výroční zpráva za rok 2007. *EUR-Lex.europa.eu* [online]. 2008 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0449:FIN:CS:HTML>

EUR-LEX. Výroční zpráva o politice Evropské unie v oblasti humanitární pomoci a civilní ochrany a o jejím provádění v roce 2010. *EUR-Lex* [online]. 2008 [cit. 2012-01-23]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0343:FIN:CS:HTML>

EUROPA. Nástroj pro humanitární pomoc. *Europa* [online]. 2010 [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: [http://europa.eu/legislation\\_summaries/humanitarian\\_aid/r10001\\_cs.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/humanitarian_aid/r10001_cs.htm)

EUROPA. Rámcová dohoda o partnerství s humanitárními organizacemi (2008 - 2012). *Europa* [online]. 2011 [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: [http://europa.eu/legislation\\_summaries/humanitarian\\_aid/r10007\\_cs.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/humanitarian_aid/r10007_cs.htm)

EUROPA. Evropská unie. *Europa* [online]. 2012 [cit. 2012-05-05]. Dostupné z: [http://europa.eu/index\\_cs.htm](http://europa.eu/index_cs.htm)

EUROPA. Humanitární pomoc a civilní ochrana: Pomoc v krizových situacích. *Europa* [online]. 2012 [cit. 2012-01-23]. Dostupné z: [http://europa.eu/pol/hum/index\\_cs.htm](http://europa.eu/pol/hum/index_cs.htm)

EUROPEAN COMMISSION. Annual Report on the Humanitarian Aid Policy and its Implementation in 2009.

*Europa* [online]. 2010 [cit. 2012-03-28]. Dostupné z:

[http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/annual\\_report/annex\\_2009\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/annual_report/annex_2009_en.pdf)

EVROPSKÁ KOMISE. Světový humanitární den: Na počest těm, kdo pomáhají druhým. *Europa* [online]. 2011 [cit. 2012-01-23]. Dostupné z:

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/970&format=HTML&aged=0&language=CS&guiLanguage=en>

FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS. The State of Food Insecurity in the World 2009. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2009 [cit. 2012-04-01]. Dostupné z:

[ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/012/i0876e/i0876e\\_flyer.pdf](ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/012/i0876e/i0876e_flyer.pdf)

FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS. Number of undernourished persons. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2011 [cit. 2011-12-04]. Dostupné z:

<http://www.fao.org/economic/ess/ess-fs/fs-data/ess-fadata/en/>

FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS. Somalia Famine Appeal 2011. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2011 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z:

<http://www.fao.org/emergencies/appeals-and-funding/appeals/detail/en/item/82575/icode/?uidf=27025>

FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS. The FAO Component of the Consolidated Appeals: Somalia 2012. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2011 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: [http://www.fao.org/fileadmin/templates/tc/tce/pdf/cap2012/CAP\\_2012\\_Somalia.pdf](http://www.fao.org/fileadmin/templates/tc/tce/pdf/cap2012/CAP_2012_Somalia.pdf)

FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS. FAO-EU partnership: In action. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z:

<http://www.fao.org/europeanunion/eu-in-action/en/>

FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS. Price Monitoring and Analysis Country Brief: Somalia. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2012 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z:

<http://www.fao.org/docrep/015/an629e/an629e00.pdf>

FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS. FAO and Emergencies from prevention to building back better: Ethiopia. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2012 [cit. 2012-03-26].

Dostupné z: [http://www.fao.org/emergencies/country\\_information/list/africa/ethiopia/en/](http://www.fao.org/emergencies/country_information/list/africa/ethiopia/en/)

FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS. GIEWS Country Briefs: Ethiopia. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2012 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z:

<http://www.fao.org/giews/countrybrief/country.jsp?code=ETH>

INFORMAČNÍ CENTRUM OSN. Humanitární otázky: Poskytování pomoci a ochrany. *Informační centrum OSN v Praze* [online]. 2005 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/humanitarni-otazky/?kap=55>

INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. ICRC operations in Africa. *International Committee of the Red Cross* [online]. 2012 [cit. 2012-02-09]. Dostupné z: <http://www.icrc.org/eng/where-we-work/africa/index.jsp>

INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. Annual Report 2010. *International Committee of the Red Cross* [online]. 2012 [cit. 2012-02-09]. Dostupné z: <http://www.icrc.org/eng/resources/annual-report/index.jsp>

KOZLEROVÁ, M. Nekonečný hladomor. *Ekonom.ihned.cz* [online]. 2011 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z: <http://m.ihned.cz/ekonom/c1-52781250-nekonecny-hladomor>

MILEROVÁ PRÁŠKOVÁ, D. Hladomor v Africkém rohu. *Glopolis* [online]. 2011 [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <http://glopolis.org/cs/clanky/hladomor-v-africkem-rohu/>

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Základní přehled humanitární pomoci. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-12-02]. Dostupné z: [http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni\\_vztahy/rozvojova\\_spoluprace/humanitarni\\_pomoc/prirucka\\_WFP\\_pro\\_nevladni\\_organizace/zakladni\\_prehled\\_humanitarni\\_pomoci.html](http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/prirucka_WFP_pro_nevladni_organizace/zakladni_prehled_humanitarni_pomoci.html)

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. Ministerstvo zemědělství: Organizace OSN pro výživu a zemědělství – FAO. *EAGRI* [online]. 2007 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/mezinarodni-organizace/organizace-osn-pro-vyzivu-a-zemedelstvi.html>

MRKVIČKA, J. Humanitární bezmoc. *Ekonom.ihned.cz* [online]. 2011 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://m.ihned.cz/ekonom/c1-52781250-nekonecny-hladomor>

OCESTOVANI. *Mapa Somálska*. 2012. Dostupné z: <http://www.ocestovani.cz/images/guideBook/ir/158-map--250x.jpg>

OXFAM. Oxfam GB in West Africa. *Oxfam* [online]. 2010 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z: [http://www.oxfam.org.uk/oxfam\\_in\\_action/regions/wafrica.html](http://www.oxfam.org.uk/oxfam_in_action/regions/wafrica.html)

OXFAM. Oxfam Annual Report 2010-2011. *Oxfam* [online]. 2010 - 2011 [cit. 2012-01-29]. Dostupné z: <http://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/oxfam-annual-report-2010-11.pdf>

PAZDERKA, J. Evropská unie a humanitární pomoc. *Varianty* [online]. 2008 [cit. 2011-12-02]. Dostupné z: [http://www.varianty.cz/download/pdf/pdfs\\_51.pdf](http://www.varianty.cz/download/pdf/pdfs_51.pdf)

SAVE THE CHILDREN SWEDEN. Save the Children Sweden's work in Southern Africa. *Save the Children: Sweden* [online]. 2010 [cit. 2012-01-26]. Dostupné z: <http://www.savethechildren.se/Where-we-work/Southern-Africa/>

SAVE THE CHILDREN. Financial Information. *Save the Children* [online]. 2010 [cit. 2012-01-25]. Dostupné z: [http://www.savethechildren.org/site/c.8rKLIXMGIpI4E/b.6229505/k.5C4E/Financial\\_Information.htm](http://www.savethechildren.org/site/c.8rKLIXMGIpI4E/b.6229505/k.5C4E/Financial_Information.htm)

SAVE THE CHILDREN. Annual Review 2010. *Save the Children* [online]. 2011 [cit. 2012-01-26]. Dostupné z: [http://web.stc-resources.org/wp-content/uploads/2011/12/STCA\\_AR\\_2010\\_WebRes.pdf](http://web.stc-resources.org/wp-content/uploads/2011/12/STCA_AR_2010_WebRes.pdf)

SAVE THE CHILDREN. Africa. *Save the Children* [online]. 2012 [cit. 2012-01-25]. Dostupné z: <http://www.savethechildren.org/site/c.8rKLIXMGIpI4E/b.6149699/k.B848/Africa.htm>

THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Member States' humanitarian assistance – Annual Report (2006-2010). *Europa* [online]. 2006 - 2010 [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/funding/key\\_figures/ms\\_en.htm](http://ec.europa.eu/echo/funding/key_figures/ms_en.htm)

THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Annual report 2007 - 2010. *Europa* [online]. 2007 - 2010 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/about/annual\\_reports\\_en.htm](http://ec.europa.eu/echo/about/annual_reports_en.htm)

THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Annual report on humanitarian aid 2008. *Europa* [online]. 2009 [cit. 2012-03-27]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/annual\\_report/annual\\_report\\_2008\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/annual_report/annual_report_2008_en.pdf)

THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Working together with the UN: Financial and administrative framework agreement (FAFA). *Europa* [online]. 2011 [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/partners/humanitarian\\_aid/fafa\\_en.htm](http://ec.europa.eu/echo/partners/humanitarian_aid/fafa_en.htm)

THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. International Organisations & Framework Agreement (FPA-IO). *Europa* [online]. 2011 [cit. 2012-02-01]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/partners/humanitarian\\_aid/fpa\\_int\\_en.htm](http://ec.europa.eu/echo/partners/humanitarian_aid/fpa_int_en.htm)

THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Financial resources. *European Commission – Humanitarian Aid & Civil Protection* [online]. 2011 [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/funding/budget\\_en.htm](http://ec.europa.eu/echo/funding/budget_en.htm)

THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Specialised agencies of the Member States. *Europa* [online]. 2011 [cit. 2012-01-26]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/partners/humanitarian\\_aid/specialised\\_agencies\\_en.htm](http://ec.europa.eu/echo/partners/humanitarian_aid/specialised_agencies_en.htm)

THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Presentation. *Europa* [online]. 2011 [cit. 2012-01-23]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/about/presentation\\_en.htm](http://ec.europa.eu/echo/about/presentation_en.htm)

THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Annual Report 2010. *Europa* [online]. 2011 [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/annual\\_report/annual\\_report\\_2010.pdf#page=205](http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/annual_report/annual_report_2010.pdf#page=205)

THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Annual Report 2010 on financial Contributions to the UN Agencies. *Europa* [online]. 2011 [cit. 2012-01-25]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/files/partners/humanitarian\\_aid/Fin\\_contrib\\_UN\\_2010.pdf](http://ec.europa.eu/echo/files/partners/humanitarian_aid/Fin_contrib_UN_2010.pdf)

THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. *Working together with the UN: Financial and administrative framework agreement (FAFA)* [online]. 2011 [cit. 2012-05-05]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/partners/humanitarian\\_aid/fafa\\_en.htm](http://ec.europa.eu/echo/partners/humanitarian_aid/fafa_en.htm)

THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. *The European Commission - Humanitarian Aid & Civil Protection* [online]. 2012 [cit. 2012-05-05]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/echo/index_en.htm)

THE EUROPEAN COMMISSION - HUMANITARIAN AID & CIVIL PROTECTION. Somalia. *Europa.eu* [online]. 2012 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/somalia\\_factsheet.pdf](http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/somalia_factsheet.pdf)

THE SPHERE PROJECT. *The Sphere Project: Humanitarian Charter and Minimum Standards in Humanitarian Response* [online]. 3 th ed. United Kingdom: Practical Action Publishing, 2011 [cit. 2011-12-02]. ISBN 978-1-908176-00-4. Dostupné z: [http://www.your-brochure-online.co.uk/sphere\\_handbook\\_english\\_2011/html/#/ii/zoomed](http://www.your-brochure-online.co.uk/sphere_handbook_english_2011/html/#/ii/zoomed)

THE WORLD BANK. *The World Bank* [online]. 2012 [cit. 2012-05-05]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/>



THE WORLD BANK. Mortality rate, under – 5 (per 1 000 live births). *The World Bank* [online]. 2012 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/SH.DYN.MORT?page=1>

THE WORLD BANK. World Development Indicators 2012. *The World Bank* [online]. 2012 [cit. 2012-04-28]. ISBN 978-0-8213-8985-0. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/sites/default/files/wdi-2012-ebook.pdf>

UNICEF. Progress on Drinking Water and Sanitation 2012 Update. *Unicef* [online]. 2012 [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.unicef.org/media/files/JMPreport2012.pdf>

UNITED NATIONS, DEPARTMENT OF ECONOMIC AND SOCIAL AFFAIRS. World Population Prospects, the 2010 Revision: Population Growth Rate. *United Nations, Department of Economic and Social Affairs* [online]. 2011 [cit. 2011-12-04]. Dostupné z: <http://esa.un.org/unpd/wpp/Excel-Data/population.htm>

WORLD FOOD PROGRAMME. Fighting Hunger Worldwide. *World Food Programme* [online]. 2010 [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/communications/wfp220666.pdf>

WORLD FOOD PROGRAMME. WFP in Africa: 2010 Facts and Figures. *World Food Programme* [online]. 2010 [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/communications/wfp236720.pdf>

WORLD FOOD PROGRAMME. Ethiopia: WFP Activities. *World Food Programme* [online]. 2011 [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://www.wfp.org/countries/Ethiopia/Operations>

WORLD FOOD PROGRAMME. WFP and the EU: Fighting Hunger Together. *World Food Programme* [online]. 2011 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/communications/wfp235763.pdf>

WORLD FOOD PROGRAMME. Somalia: WFP Activities. *World Food Programme* [online]. 2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://www.wfp.org/countries/Somalia/Overview>

WORLD FOOD PROGRAMME. *Global Update Food Security Monitoring: Food Security Monitoring* [online]. 2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/ena/wfp245717.pdf>

WORLD HEALTH ORGANIZATION. World Health Statistics 2011. *World Health Organization* [online]. 2011 [cit. 2011-12-04]. ISBN 978-92-4-156419-9. Dostupné z: [http://www.who.int/gho/publications/world\\_health\\_statistics/EN\\_WHS2011\\_Full.pdf](http://www.who.int/gho/publications/world_health_statistics/EN_WHS2011_Full.pdf)

WORLD HEALTH ORGANIZATION . Global Health Observatory Data Repository: MDG 1: Poverty and hunger, Children aged <5 years underweight. In: [online]. 2011 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: <http://apps.who.int/ghodata/>

WORLD HEALTH ORGANIZATION. Global Health Observatory (GHO): Map gallery. *World Health Organization* [online]. 2012 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: [http://gamapserver.who.int/gho/interactive\\_charts/mdg7/atlas.html?indicator=i0&date=2010](http://gamapserver.who.int/gho/interactive_charts/mdg7/atlas.html?indicator=i0&date=2010)

ZIMMERMAN, K. Al Shabaab and the Challenges of Providing Humanitarian Assistance in Somalia. *Critical Threats* [online]. 2011 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z: <http://www.criticalthreats.org/somalia/zimmerman-shabaab-challenges-humanitarian-assistance-somalia-september-8-2011>

## Seznam zkratk

AIDS	Acquired Immune Deficiency Syndrome
CIA	Central Intelligence Agency
CPM	Mechanismus civilní ochrany
ECHO	Úřad Evropského Společenství pro humanitární pomoc
EK	Evropská komise
EU	Evropská unie
EUR	Euro
FAFA	Finanční a správní rámcová dohoda mezi Evropským společenstvím a OSN
FAO	Organizace OSN pro výživu a zemědělství
FEDERACE	Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce
FPA	Rámcová dohoda s nevládními organizacemi
FPA-IO	Rámcová dohoda s mezinárodními organizacemi
GŘ ECHO	Generální ředitelství pro humanitární pomoc a civilní ochranu
HIV	Human Immunodeficiency Virus
GHD	Good Humanitarian Donorship
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci
KCHF	Švýcarský frank
MHP	Mezinárodní humanitární právo
MIC	Monitorovací a informační středisko
MVČK	Mezinárodní výbor Červeného kříže
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NATO	Severoatlantická aliance
OSN	Organizace spojených národů

UNICEF	Dětský fond OSN
USD, \$	Dolar
VOICE	Voluntary Organisations in Cooperation in Emergencies
WB	Světová banka
WFP	Světový potravinový program
WHO	Světová zdravotnická organizace

## Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- беру на ве́домі, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB–TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou (bakalářskou) práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB–TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11. 5. 2012 .....

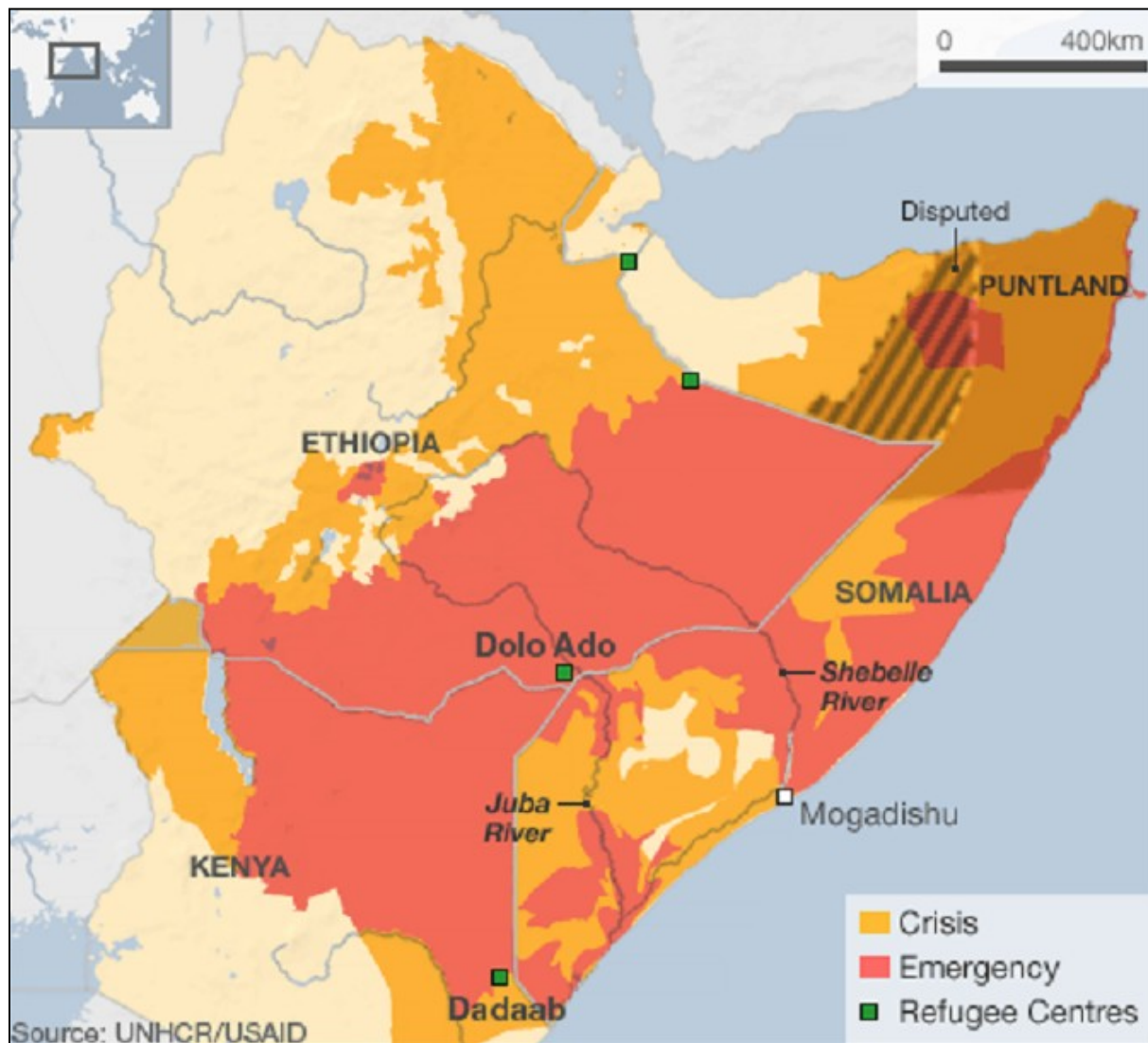
.....  
jméno a příjmení studenta

## **Seznam příloh**

- |              |  |
|--------------|--|
| Příloha č. 1 | Oblasti postižené nedostatkem potravin (2011)                                  |
| Příloha č. 2 | Velikost populace, která se potýkala s nedostatkem potravin<br>(červenec 2011) |

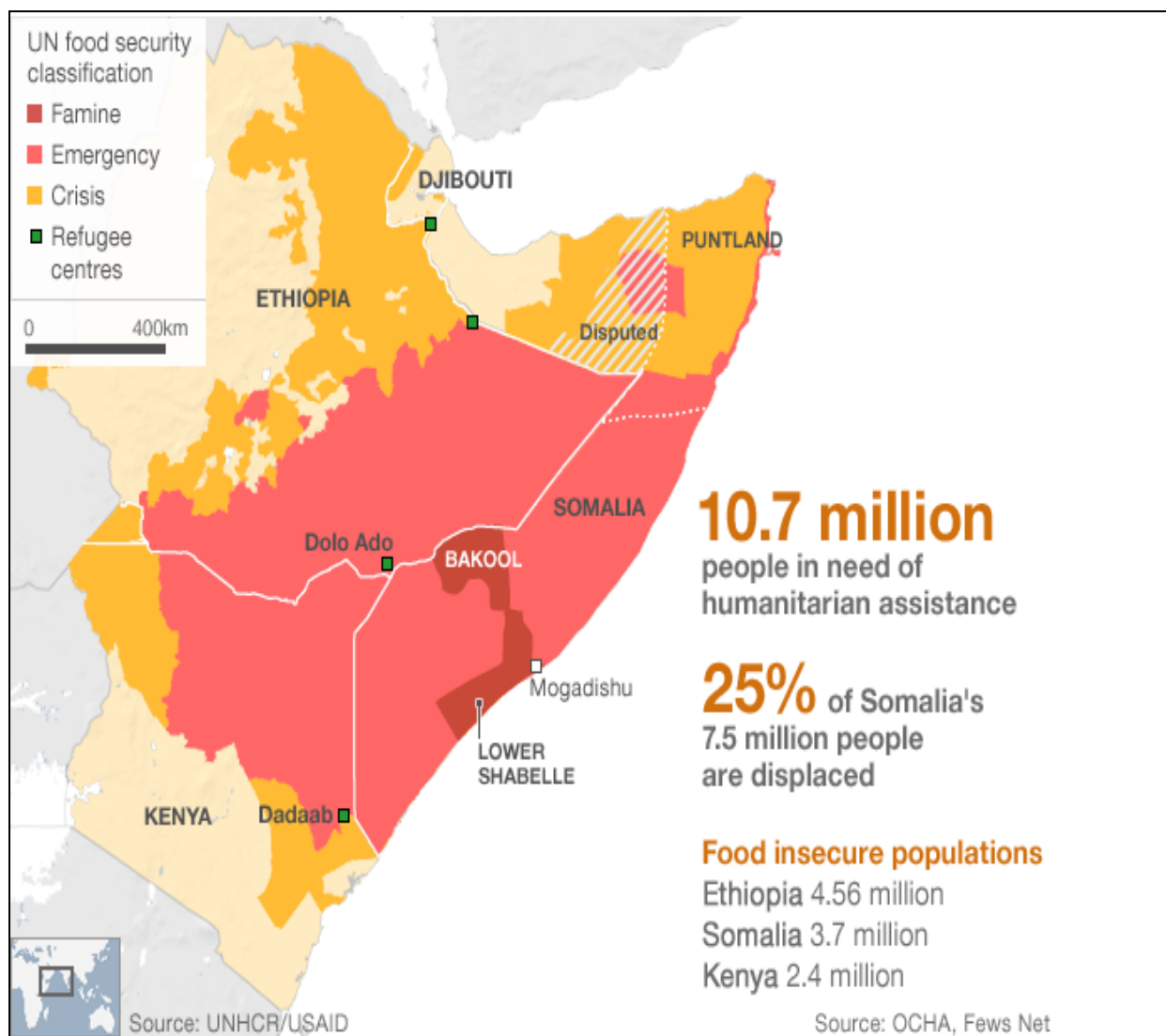
## Přílohy

### Příloha č. 1 Oblasti postižené nedostatkem potravin (2011)



Zdroj: BBC. Areas of food shortages. *BBC* [online]. 2012[cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-14175443>

## Příloha č. 2 Velikost populace, která se potýkala s nedostatkem potravin (červenec 2011)



Zdroj: AFRICA STATE OF MIND. On famine. Africa state of mind [online]. 2012[cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-14175443>